

DEMOKRACIJA

...RSTVO ZA DELO
...NO IN SOCIA...ADEV

Minister za delo,
družino in socialne
zadeve Janez
Drobnič kljub pozivu
predsednika vlade
Janeza Janše noče
odstopiti.

BO RAZBIL POMLADNO VLADO?

INTERVJU

Dr. Mitja Ferenc

Večinoma smo naleteli na posmrtno ostanke

**NAGRADNA
KRIŽANKA**

Z Demokracijo
in **Adrio Airways**
po Evropi

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

enkratno naložbeno
živiljenjsko zavarovanje
s kapitalsko garancijo
Prednost več

GARANTIRAMO

**Hedge
Valutni**

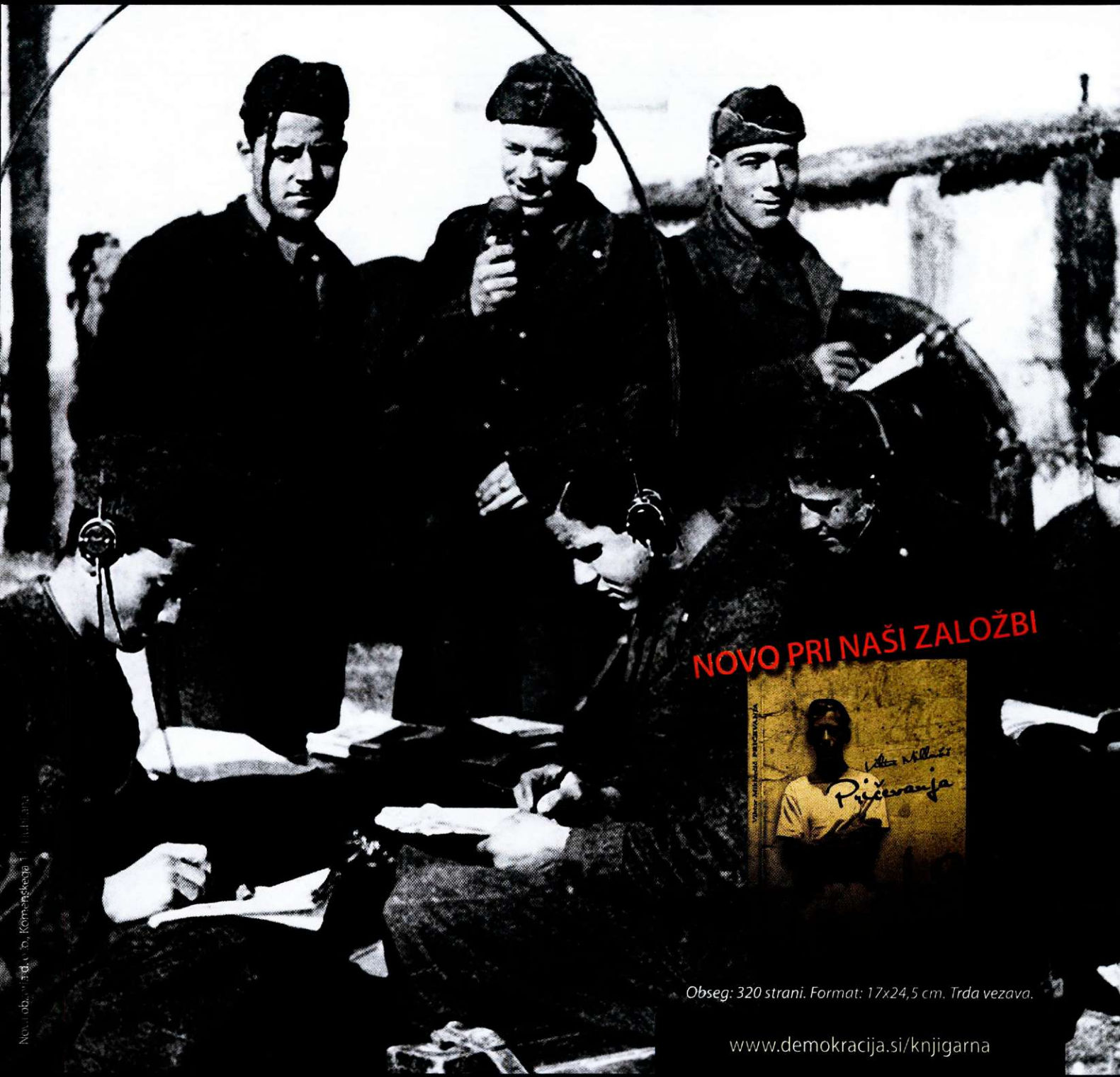
**Glavnico
in že
dosežen
donos**

Omejena emisija!
samo do
31. 12. 2006 pri
ZAVAROVALNICI MARIBOR

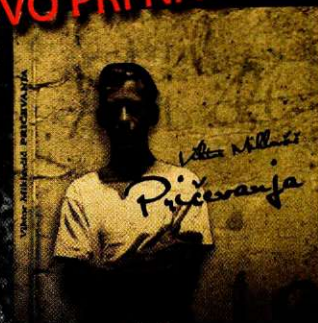
080 19 20

www.ZMprizma.si

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2017!

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je 4.900,00 SIT / 20,44 EUR. Naročila sprejemamo
po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.

knjigarna
DEMOKRACIJA

UVODNE STRANI

- 9 Kacinu se maje stolček
- 10 **Pogledi:** Boj za preživetje
- 11 Bolonjske dileme

POLITIKA

- 12 Koalicija na preizkušnji
- 15 Ko se poslavljajo ministri

SLOVENIJA

- 18 Spremembe so ga odpihnile
- 22 Javno-zasebno partnerstvo
- 24 Kompromis v okviru mogočega
- 26 Dobrovnik pred bankrotom

TUJINA

- 28 Radioaktivna roka maščevanja
- 30 Mesto, ki je srce dveh celin
- 32 **Tuji tisk:** Zdravilni kraj
- 33 **Globus:** Obisk ZDA

INTERVJU

- 34 Dr. Mitja Ferenc

NEKOČ IN DANES

- 38 Zavetišče na Križni gori
- 40 Ivan Trinko Zamejski

KULTURA

- 45 LIFFe imamo radi
- 46 Nastajanje filmskega inštituta
- 47 Premiera igre Ostmark

OGLEDALO

- 48 **Film:** Mama, vrni se!
- 50 **Avtomobilizem:** Renault laguna 2,0
- 52 **Znanost:** Energija prihodnosti
- 54 **Šport:** Funkcionarji s figo v žepu
- 56 **Črna kronika:** V prerivanju dva ranjena
- 58 **Rumeno:** Obisk črne gazele
- 60 **TV Kuloar:** Kot v Ameriki?
- 62 **Kronika časa:** Sporazum o Demosu
- 66 Koroški Martin Čedermac

34 Intervju: dr. Mitja Ferenc

Rad bi pa poudaril, da nam je vodilno načelo pri raziskovanju prikritost grobišč, ne pa povojni čas ali pripadnost žrtev. Evidentirati želimo vsa grobišča vseh tistih ljudi, ki niso smeli imeti svojega groba. Mednje sodijo tako medvojna grobišča kot prizorišča sklepnih bojev in povojnih pobojev.

12 Koalicija na preizkušnji

Medtem ko se izteka dveletno delovanje vladne koalicije, se le-ta sooča s prvo resno krizo. Zaradi ministra Janeza Drobniča so se poslabšali odnosi med SDS in NSi, ki sta bili vse od leta 2000 kot koalicija Slovenija najtesnejši zaveznici.

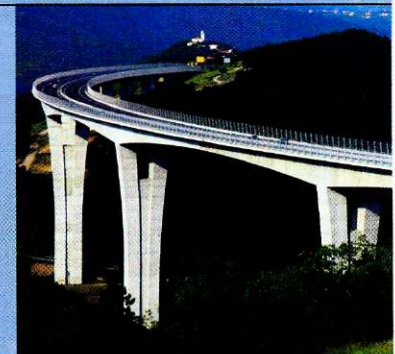

15 Ko se poslavljajo ministri

Slovensko politiko je v petnajstih letih zaznamovalo kar 34 odstopov ministrov in ministric. Večina jih je odšla sama, le redkim je bila izglasovana nezaupnica. Nekatere ministrske zamenjave so na delovanje posameznih koalicij vplivale, druge ne.

22 Javno-zasebno partnerstvo

Namen mostov je, da povezujejo: levi in desni breg, sosednje vasi, naselja, države. Namen svežnja treh zakonov, ki jih je začel obravnavati državni zbor, je poskrbeti za zakonski okvir združevanja dveh sicer povsem nasprotujočih si sektorjev gospodarstva: javnega in zasebnega.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 230 06 61

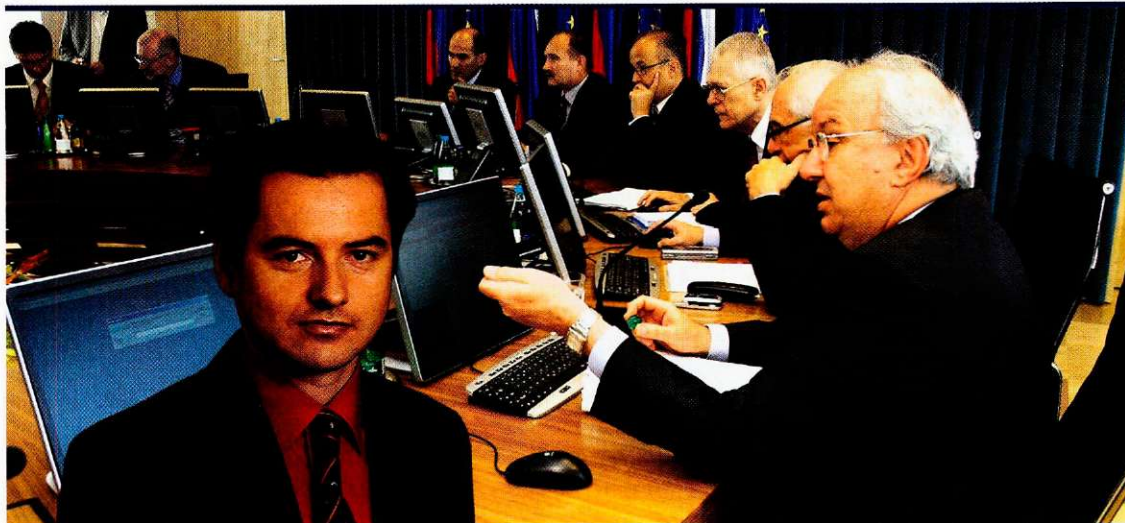
Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek
Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek
Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik
Realizacija: Nova orbita d.o.o.
Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije
Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
Datum natisa: dan pred izidom
Izhaja: vsak četrtek;
Cena: 550 SIT / 2,29 EUR
Izdaja: Nova obzorja d.o.o.
V. d. direktorja: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov
TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.
 Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.
Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.
 Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.
Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Umetnost mogočega

Metod Berlec

Predlog predsednika vlade Janeza Janše za zamenjavo ministra za delo družino in socialne zadeve je razburkal vladno koalicijo. No, če smo natančni, predvsem Novo Slovenijo, v kateri so Janševo zahtevo po zamenjavi njenega ministra razumeli kot nekakšno ponižanje oziroma nezaupnico. Premier Janša se je v primeru Drobniča znašel v situaciji, ko drugače ni mogel ravnati. Čeprav je minister naredil nekaj dobrih potez, pa mu ni uspelo kadrovske konsolidirati ministrstva, s svojimi sodelavci je bil v stalnih konfliktih, ki jih je z avtoritarnim vodenjem pogosto sam povzročal, zamujal je z normativnim programom dela ministrstva itd. Večkrat ni upošteval mnenja drugih koalicijskih partnerjev, niti predsednika svoje stranke niti premierja. V državni zbor so tako prihajali tudi zakonski predlogi, ki niso bili koalicijsko usklajeni. Nespreten je bil pri vodenju socialnega dialoga. Nazadnje, ko je videl, da se mu ministrski stolček maje, je v javnost poslal nedodelano strategijo za dvig rodnosti, ki je bila narejena brez posvetovanja z drugimi ministrstvi in brez vednosti njegove lastne stranke. Mnogi so prepričani, da je to storil zato, da bi se prikupil desnim volivcem in cerkvenim krogom. No, tu pa je naletel na različen odziv, saj se tudi Cerkev zaveda, da ni mogoče iti z glavo skozi zid. Še posebej ne v primeru splava.

Gre namreč za to, da se je struktura slovenske družbe precej spremenila od časov pred drugo svetovno vojno, ko je Slovenska ljudska stranka na volitvah dosegala šestdesetodstotno podporo. Takrat je večina prebivalstva še živela na podeželju in bila trdno zavezana tradicionalnim krščanskim vrednotam. Danes je to precej drugače. Večina prebivalstva živi v mestih, skoraj petdesetletna komunistična diktatura je pustila posledice, vrednote slovenskega človeka so se (žal) močno spremenile. In to je treba danes upoštevati. Zato je za vlado nespametno, da si sama koplje grob. Z Drobničevim predlogom za plačljivost splava so levičarji dobili še eno kost za napade na vlado. Tako smo lahko brali, da nas vlada pelje nazaj v

mračnijaški srednji vek, da se ženskam jemlje ena njihovih temeljnih pravic ipd. Nekaj podobnega so levičarji počeli že leta 1991. Zgodilo se je „zaustavljanje desnice“ in desnosredinske Demosove vlade je bilo kmalu konec. Potem se je to dobro desetletje objokovalo in iskali so se krivci za razpad Demosa. Bi radi, da se podobna zgodba ponovi danes? Predsednik vlade Janez Janša se kot spreten politik tega zaveda in ve, da je treba voditi bolj zmerno sredinsko (desnosredinsko) politiko. Kajti če si bo sedanja vlada odprla preveč front (opozicija, Romi, izbrisani, sindikati, mediji), bo njen rok trajanja močno omejen. Zato je treba voditi dialog z različnimi interesnimi skupinami, socialnimi partnerji, pa čeprav so njihove zahteve včasih povsem nerazumne in ne upoštevajo realnih finančnih zmožnosti. Najti je treba sprejemljiv kompromis, drugače gredo ljudje na ulice ...

Z Drobničevim odhodom so zadovoljni celo nekateri v NSi. Pravijo, da se bodo znebili ministra, ki je s premajhnim poslušanjem za malega človeka metal slabo luč na njihovo stranko. Predvojnja SLS je imela namreč s krščansko-socialnim naukom, ki ga je v tej stranki uveljavil Janez Evangelist Krek, velik poslušal za socialne potrebe ljudi. Z novim ministrom iz vrst NSi, ki bi bil bolj socialno čuteč, bi stranka naredila korak v pravo smer. Dejstvo namreč je, da je pred lokalnimi volitvami predsednik NSi Andrej Bajuk z davčno reformo ljudem nižal davke, minister Drobnič pa je z nespretnimi pogajanjimi s sindikati ustvarjal vtis, da želi zaposlenim odvzeti nekatere že pridobljene pravice. In javnost si je zapomnila predvsem slednje. Za izid na lokalnih volitvah danes krivijo predsednika NSi Andreja Bajuka, ki se sooča s podobnimi težavami, kot se je nekoč Lojze Peterle v SKD. Nekateri so namreč vseskozi prepričani, da bi morala prej SKD, danes NSi na volitvah avtomatično dobiti trideset odstotkov glasov. To pa ni tako preprosto ... Zato je v tem trenutku treba ohraniti trezno glavo in poskrbeti, da Drobničeva zamenjava ne bo ogrozila sicer dobro delujoče vlade. **D**

Dobro desetletje se je objokovalo in iskalo krivce za predčasni razpad Demosa. Bi radi, da se podobna zgodba ponovi s sedanjo vlado?

Katastrofa

Aleksander Škorc

„Že to zimo nas utegne doleteti katastrofa svetovnih razsežnosti,“ je preroško ugotovil naš ljubi predsednik JD in nam toplo priporočil večjo zalogo sveč. Le kje, za vruga, je to izvedel?!

Prva možnost je, da je bil JD na obisku v Rogaški, kjer so mu podarili kristalno kroglo. Verjetno je preveč od blizu gledal vanjo in lastni odsev označil za katastrofo. Se zgodi.

Druga možnost je, da je haluciniral. Tudi to se zgodi. Lahko od lakote, lahko pa tudi od prepovedanih substanc, ki bi mu jih zlahka pretihotapili prijatelji iz Južne Amerike. Tam takšne zadeve baje kar na drevesih rastejo. (Romšek, kaj dela policija?!)

Tretja možnost bi bila, da je JD dolgčas in je začel gledati Discovery Channel. Vsak povprečno izobražen gledalec omenjenega programa namreč ve za vsaj sto zelo mogočih katastrof svetovnih razsežnosti in se čudi, zakaj do njih že ni prišlo.

Obstaja tudi možnost, da je JD našel pokrovitelja za svojo naslednjo knjigo. To bi bilo "Združenje svečarjev Slovenije" in gre v resnici pri vsem skupaj samo za povečanje prodaje sveč. Če ne bi bilo tako, nam JD, razumen, kot je, ne bi priporočal zaloge sveč, ampak bi svetoval zaloge konzerv. – Zanimiva pa je stvar z njegovimi knjigami. Prva ima brez števila globokih misli, druga, ki jo je oni dan prodajal na Hrvaškem, ima takih misli le še sto. Tretja jih bo imela verjetno samo deset (bodo pa zato toliko globlje) in jo bo prodajal v Srbiji. Zanesljivo bo prišlo še do četrte knjige, ki bo imela eno samo vrhunsko misel in jo bo prodajal na Kosovu. Misel iz omenjene knjige bo (iz virov blizu predsednika): "Kosovo republika". Še bodo vojne na Balkanu.

Še ena možnost je, in sicer, da je JD morda resničen, pogleda v prihodnost zmožen modrec. Khm! Vsakega modreca že v prvem razredu naučijo, da je strašenje ljudi z bližnjimi katastrofami po božji postavi kaznivo (tudi po človeškem zakonu, če se ne motim) in pomeni širjenje negativne energije (v kaosu in smrtnem strahu pred kataklizmo res ne more biti nič pozitivnega).

Če vas je predsednik že prestrašil, pa svetujem, da ne kupujete sveč. Raje si izberite kakšnega reveža in mu olajšajte življenje. V času velikih katastrof je tako, da lahko ljudem samo Bog pomaga. On ima pa, resnici na ljubo, dokaj čudne poglede na vrednost oz. koristnost posameznikov in včasih se mu je pametno nekoliko prikupiti. Tako, za vsak primer, ker se, kar ve celo predsednik, v resnici nikoli ne ve ...

H-umor

»Jankovićevo reševanje Romov dokazuje, da nima nič z levičarji, ki jih bolj kot rešitev Strojjanovih zanima, kako se bo Janša skuhal v lastnem soku.«

(Nekdanji generalni sekretar LDS Gregor Golobič se tokrat noče spopadati z Janšo. Vso zalogo moči je porabil leta 2004.)

»Sodeč po reakcijah na Drobničev predlog se zdi pravica do splava Slovincem bolj sveta kot pa življenje samo.«

(Kolumnist Marko Crnkovič ugotavlja, zakaj smo Slovenci tako samomorilski in brez odnosa do življenja.)

»Obleke mi šivajo po meri.«

(Predsednik uprave Istrabenza Igor Bavčar ne zna pojasniti, katero konfekcijsko številko nosi.)

»Ja, pri Mladini se je zapletlo. Igrajo svojo igro, mi pa na njihovo provokacijo ne bomo reagirali.«

(Tomaž O. Rous iz skupine Siddharta nerad odgovarja na vprašanja preveč tečnih novinarjev, ki jih zanima samo, kakšen odnos imajo člani skupine do džamije in homoseksualcev.)

»Ne želimo uspeti na volitvah zato, ker bi bili ljudje nezadovoljni z vlado Janeza Janše, ampak ker bi ljudje menili, da smo socialni demokrati boljši od njega.«

(Predsednik SD Borut Pahor ne želi zmagati na naslednjih parlamentarnih volitvah samo zato, ker je »antijanša«.)

»Če imate radi živali, jih ne jejte!«

(Kanadski roker Bryan Adams je prepričan, da ljubezen ne gre skozi želodec.)

»Drobnič bi se od ministrske službe že poslovil, če ne bi skupaj trčila trmasta značaja dveh Janezov.«

(Novinar Jože Poglajen je prepričan, da v sedanjih vladi ni dobro, če se imenuješ Janez.)

»Bojim se, da v Sloveniji v skladu z novim državnim sloganom morda res čutimo ljubezen, ekonomska svoboda pa domovinske pravice nima.«

(Ekonomist Igor Masten je prepričan, da ni vse v ljubezni.)

»Ne, nikoli. Skrivam pa se tudi ne.«

(Finančni minister Andrej Bajuk ne hodi po gostilnah, da bi slišal, kaj državljani menijo o davkih.)

»Kadarkoli se Cerkev in politika združita v oblastno strukturo, prideta vedno na isto idejo: kako nadzorovati žensko telo in užitek odraslih ljudi.«

(Kolumnist Ervin Hladnik Milharčič se zadnje čase čuti nadzorovanega, čeprav je med nadzorniki manj zanimanja za moška telesa.)

»Pomoč nam je ponudil župan Ljubljane Jankovič in mi bi bili veseli, če bi bil on naš župan.«

(Mirko Strojjan bi Zorana Jankoviča iz Ljubljane preselil v dolenjske gozdove.)

»Slovenija potrebuje – za sosede – izjemno čvrsto držo, kar pomeni: vsaj ura fitnesa na dan, pol ure plavanja, masaža in tako naprej.«

(Boris Jež bi obudil akcijo »Razgibajmo življenje«, da bi se Slovenci lažje branili pred »atletskimi« sosedi.)

Odgovor do konca tedna

Pretekli ponedeljek se je izteklo okvirni rok, do katerega naj bi slovenska vlada odgovorila družbama Hit in Harrah's Entertainment v zvezi z graditvijo megazabavišča na Goriškem. Iz Hita so sporočili, da omenjenega odgovora še niso prejeli, ministrstvo za finance pa naj bi odločitev v zvezi s tem predvidoma sprejelo do konca tega tedna, ko naj bi v vladno obravnavo poslali tudi program dela za leto 2007. Na ministrstvu so zatrjili, da predvidevajo spremembe zakona o igrah na srečo, in sicer "zaradi ugotovljenih nedorečenosti, ki so se pojavile pri izvajanju zakona, in zaradi razvoja dejavnosti iger na srečo".

Omenjeni družbi sta zamisel o skupnem projektu 700 milijonov dolarjev vrednega igralniško-zabavišnega centra predstavili že novembra lani, konec oktobra letos pa sta ministrstvu za finance predstavili podrobnejšo analizo projekta s programom, produktivnim spletom, načini trženja in ciljnim trgi morebitnega zabavišča. Ameriški partnerji naj bi predlagali znižanje obdavčitve iger na srečo in povišanje lastništva za

Se bo goriški Hit razširil?

tuje pravne osebe v slovenskih igralnicah, ki zdaj znaša največ petino, na najmanj 50-odstotni delež.

Vlada je projekt omenjenega zabavišnega centra uvrstila tudi v resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih med letoma 2007 in 2023. Megazabavišče s hotelom z okoli tisoč sobami in z igralnico na površini 4500 kvadratnih metrov naj bi pripomoglo k večjemu turističnemu obisku pa tudi prepoznavnosti Slovenije, zagotovilo pa naj bi tudi precej novih delovnih mest. Če bi torej na eni strani omenjeni projekt pomenil gospodarski vzpon ne le goriške regije, ampak celotne države, pa na drugi strani komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci opozarja na "širjenje igralništva na račun temeljnih vrednot". Znižanje davka na igralniško dejavnost bi po njenem mnenju sicer povzročilo večji obisk, a na drugi strani tudi povečanje spremljajočih škodljivih in kriminalnih dejavnosti. P. A.

Modrosti tedna

»Raziskovalci javnega mnenja so med temi volitvami in po njih ugotavljali, da poštenje politikov praktično ne šteje nič več. Pomemben je videz učinkovitosti in uspešnosti. Sredstva, s katerimi si pretendenti na oblast pridobijo premoženje in vpliv, niso pomembna. Če to drži, potem lahko vsaj teoretično pomislimo tudi na možnost, da nam nekega dne ne bodo vladale samo interesne družbe, ampak tudi interesne združbe, ki se požvižgajo na poštenje ...«

(Pisatelj in publicist Drago Jančar)

»Do napetosti (med Romi in prebivalci Ambrusa, op. ur.) je prišlo, ker oblast ob očitnih nezakonitih in nasilnih dejanjih ni ustrezno ukrepala. Nesprijemljivo je, da se morajo v državi, ki hoče veljati za pravno, ljudje sami organizirati in si zagotoviti varnost. To ne prispeva k ustreznemu reševanju nastalih težav. Komisija zato poziva k razumnosti in strpnemu iskanju pravičnih rešitev ...«

(Predsednik komisije Pravičnost in mir dr. Anton Stres)

Direktor proti uredniku

Aktiv novinarjev Primorskih novic je pretekli teden na predlog direktorja razpravjal o vodenju časnika in s tem o delu odgovornega urednika Tina Mamiča, ki je na tem mestu šele štiri mesece. Pri tem so Mamiču izrekli nezaupnico, Mamič pa je prepričan, da je svoje delo opravljal odgovorno in uspešno, kar kažejo različni podatki. V tem času sta se namreč ob nespremenjenih stroških obseg dnevnika in količina vsebin, ki jo mesečno pripravijo novinarji, povečala za več kot desetino. Povečala se je tudi prosta prodaja in je precej višja kot v začetku leta. Mamič to komentira z besedami: »Če se več ljudi odloča, da kupuje Primorske novice v prosti prodaji, je to neposredna potrditev večje pestrosti in boljših vsebin dnevnika. Celotna prodaja, ki je strmo padala v mesecih pred mojim imenovanjem, se je ustalila in začela rasti. V časih, ko se s padanjem naklade sooča večina tiskanih medijev, je to velik uspeh.« Zaradi tega glasovanje o svojem delu ocenjuje kot pravno sporno, na kar je opozoril že pred njim, vendar direktor kljub več opozorilom ni pridobil ustreznega pravnega mnenja. »Kot edino razlogo tovrstnega ravnanja lahko razumem le politične interese. V teh 120 dneh sem direktorja večkrat opozoril, da kot urednik ne morem zahtevati od ljudi več dela, če nimam finančnih možnosti, da to dodatno delo ustrezno nagradim,« dodaja Mamič. Primorske novice poslujejo z izgubo, za kar odgovornosti seveda ne more prevzeti novi urednik. V. K.

Tino Mamič, Primorske novice

Foto: Leo Caharija

Ogorčeni nad izjavami

Izjave varuha človekovih pravic Matjaža Hanžka, ki je za avstrijsko tiskovno agencijo komentiral vladno reševanje romske problematike, so prestopile meje strpnega govora in odnosa do lastne države. Tako so prepričani v največji vladni stranki, zato so Hanžka pozvali k strpni in konstruktivni držbi, predvsem ko gre za reševanje odprtih vprašanj na področju etičnih manjšin. Ombudsman je namreč za avstrijsko tiskovno agencijo Slovence, slovensko vlado in njenega predsednika primerjal z Jörgom Haiderjem, vlado pa obdolžil, da dopušča blokade proti vrnitvi Romov in to primerjal s Srbsko krajino, zaradi česar pričakuje tudi oster odziv Evropske unije. V poslanski skupini SDS se s takšnimi neutemeljenimi in neresničnimi obtožbami ne strinjajo, ampak Hanžku svetujejo, da se seznanj z aktivnostmi vlade, ki je v dveh letih za Rome storila veliko več kot ta čas najglasnejši kritiki reševanja te problematike. V. K.

Varuh Matjaž Hanžek

General Maister – zgled junaka

Letos smo se Slovenci že drugič slovesno poklonili spominu na generala Rudolfa Maistra. Na osrednji državni proslavi v Lenartu v Slovenskih goricah je predsednik državnega zbora France Cukjati poudaril domovinski pomen praznika.

Dan generala Maistra je bil 23. novembra. Na ta dan leta 1918 so Maister in njegovi borci razorožili nemške vojake, ki so ob razpadu Avstro-Ogrske želeli Maribor priključiti Avstriji, in dokončno utrdili slovensko severno mejo na Štajerskem na črti, ki se je ohranila vse do danes.

Cukjati je med Maistrove odlike poleg značilno vojaških – poguma, drznosti, sposobnosti tveganja – uvrstil tudi človečnost in ljubezen do domovine. Maister namreč ni bil le pogumen in drzen, temveč tudi pristno človeški do vseh, celo do nasprotnikov. Tako se je po Cukjatijevih besedah izogibal vsakršni nepotrebni žrtvi in ni nikoli pokazal sebične želje po oblasti. Če bi si take kriterije postavili za zgled tudi v preteklosti, je prepričan predsednik DZ, »bi danes imeli precej dru-

Predsednik državnega zbora France Cukjati na slovesnosti v Lenartu

gačen seznam herojev, ki zaslužijo svoj spomenik in po katerih poimenujemo ulice in trge«.

Junaki Maistrovega kova so sreča za domovino, je dejal Cukjati, nasprotno pa so tisti, ki jih pri njihovih junaških dejanjih vodi sla po osebni oblasti in ki svojo surovo moč izvajajo brez moralnih zavor,

nesreča za narod. Predsednik DZ je ob tem obžaloval, da so nekateri junaki vojne leta 1991 še vedno deležni ponižujočega odnosa, medtem ko se na herojsko raven povzdigujejo nekateri, ki si tega morda niso zaslužili.

Za Cukjatija je mogoče izreči oceno o vrednostnem sistemu neke države na podlagi ljudi, ki jim postavlja spomenike. Zato je prav, da izrazimo najvišje spoštovanje generalu Maistru, spomin nanj pa naj bo »tudi opomin, kakšne ljudi domovina potrebuje, ko se znajde v težavah«.

Prireditev, ki so se je udeležili tudi predsednik vlade Janez Janša, nekdanji predsednik države Milan Kučan ter še nekateri ministri in poslanci, je oplemenitil tudi kulturni program z nastopi prepoznavnih glasbenikov in igralcev. M. V.

Stopiti moramo skupaj

Le dan pred sobotnim izbruhom nemirov v Suhi krajini sta se premier Janez Janša in predsednik Zveze romskih skupnosti Jožek Horvat Muc sešla v osnovni šoli v Lenartu, kjer sta se pogovarjala o položaju Romov v Sloveniji in o zakonu o Romih. Po premierjevih besedah naj bi novi predlog zakona omogočal, da v skladu z ustavo dobimo celovito pravno podlago za reševanje primerov, kakršnemu smo v Sloveniji priče te dni. Janša, ki je na pogovor prišel po koncu državne slovesnosti ob dnevu Rudolfa Maistra, je pohvalil Zvezo romskih skupnosti, ki je pri iskanju primerne rešitve za družino Strojan dobro sodelovala. Vendarle pa se je po Janševih besedah izkazalo, da niti romska naselja omenjene družine nočejo sprejeti medse, čeprav so sprva računali prav

Premier Janez Janša in Jožek Horvat Muc

na to možnost. »Tako ni vprašanje le sožitje in strpnost med Romi in Slovenci, ampak tudi med Romi samimi,« je prepričan predsednik vlade. Jožek Horvat je ob tem poudaril, da Strojani ne smejo postati model za reševanje romske problematike, saj v romski skupnosti ves čas sodelujejo z vlado. »Moramo stopiti skupaj in živeti v sožitju,« je še dejal Muc. P. A.

Prostor srečevanj

Predsednik vlade Janez Janša je skupaj z ljubljanskim pomožnim škofom Antonom Jamnikom minulo soboto slovesno odprl dom starejših občanov – Zavod sv. Marije Terezije v občini Videm-Dobrepolje. Premier je v slavnostnem nagovoru izpostavil zlasti dejstvo, da bi bilo treba na področju boja zoper diskriminacijo starejših v Sloveniji še marsikaj postoriti. V spremenjenih demografskih okoliščinah, ki smo jim priče tako v Sloveniji kakor tudi drugje po svetu, se je po njegovih besedah treba zavedati bogastva izkušnje starejše generacije. Ni dovolj, če starejšim priskrbimo materialno ugodje, saj jim je treba znati tudi prisluhniti. »Tisto, kar je najbolj pomembno, je naša skrb za to, da se starejši ne počutijo odrinjene, ampak kot del skupnosti, del družine – ožje in širše,« je dejal Janša in dodal, da to življenjsko obdobje pomeni korak v drug prostor, ki je prav tako bogat z idejami in poln izzivov. Ob tej priložnosti je priznanje izrekel vsem, ki so pripomogli k slavnostnemu odprtju Zavoda sv. Marije Terezije, izrazil željo, da bi bil to prostor srečevanj, varovancem in zaposlenim pa zaželel prijetno počutje. P. A.

Premier Janez Janša in škof Anton Jamnik

Kacinu se maje stolček

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

LDS kmalu z novim vodstvom? Največja opozicijska stranka Liberalna demokracija Slovenije se je očitno znova znašla pred prelomnico, saj se je pred nedavnim pojavila informacija, da bi lahko januarja prihodnje leto na kongresu dobila novega predsednika. Čedalje glasnejše govorice o spremembi na vrhu LDS so razumljive, saj je stranka na lokalnih volitvah doživela poraz, čeprav se trudi, da bi v javnosti zmanjšala njegov učinek. Kar trije veliki porazi v zadnjem času – poleg zadnjega še poraza na evropskih in državnozborskih volitvah pred dvema letoma – so stranko očitno nekoliko stregnili, še posebej po odstopu Mateja Lahovnika z mesta podpredsednika LDS. Vendar so v stranki še vedno zelo zadržani glede napovedi o morebitnih kadrovskih spremembah pa tudi glede ocen lokalnih volitev; jasno je le to, da bo treba po Lahovnikovem odhodu izvoliti novega podpredsednika. Povsem očitno pa se v strankarskih vrstah čedalje bolj krepi spoznanje, da se je LDS po odhodu Janeza Drnovška iz sredinsko liberalne spremenila v levo populistično stranko, kar pa ne ustreza njenemu temeljnemu profilu. Poleg tega je dobila novega tekmeča v osebi Zorana Jankovića, ki je na volitvah pridobil tako rekoč vse sredinske volivce v Ljubljani, k sodelovanju pa je pritegnil celo nekatere člane LDS. Tako naj bi januarja pred kongresom stranke znova zasedal svet LDS in obravnaval celovito poročilo o lokalnih volitvah, medtem ko je izvršilni odbor stranke v četrtek, 23. novembra, obravnaval delno poročilo o volitvah.

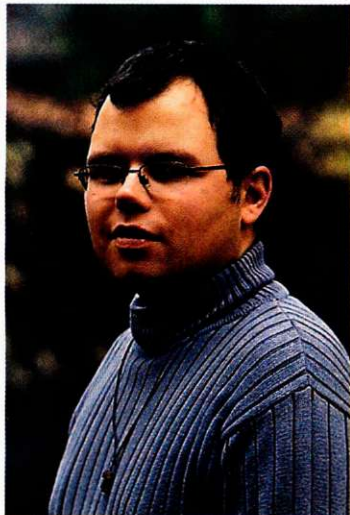
Kdo bo voditelj? Kljub omembi možnosti, da LDS dobi novega predsednika, pa o imenih za zdaj še molčijo, saj do sedaj še nihče ni napovedal kandidature pa tudi predsednik stranke Jelko Kacin še ni napovedal odstopa. Že v prejšnji številki Demokracije smo omenili, da nekateri računajo na evropskega komisarja Janeza Potočnika, ki je na javnomnenjskih lestvicah precej visoko, čeprav se zelo redko pojavlja v javnosti. Ne bi pa bilo presenečenje, če bi se ljubljanski župan Zoran Janković začel povezovati z LDS glede na to, da je med svetniki njegove liste več nekdanjih svetnikov iz vrst LDS. Pomenljivo je tudi to, da se je zadnje čase znova močno politično angažiral nekdanji predsednik Milan Kučan, opaziti pa je mogoče tudi nekdanjega generalnega sekretarja LDS Gregorja Golobića, ki so ga že v preteklosti večkrat omenjali kot morebitnega predsednika LDS, vendar se je zadnja leta umaknil iz aktivne politike – nazadnje se je angažiral pred dobrima dvema letoma v ostrih predvolilnih spopadih z Janezom Janšo. Končno bo izbira (ali neizbira) novega voditelja odvisna tudi od tega, kako se bo LDS na januarskem kongresu, ki bo tako programski kot volilni, politično profilirala, zanemarljivo pa ne bo niti mnenje dveh civilnodružbenih »podaljškov«, to je Foruma 21 in Liberalne akademije. Da bi Kacin ostal predsednik LDS tudi po januarskem kongresu, je le malo verjetno, saj je v stranki že preveč nezadovoljnih vidnejših članov, na primer Slavko Gaber, Matej Lahovnik in tudi predsednik sveta LDS Anton Anderlič, ki je prepričan, da bo v času pred kongresom še veliko razprav.

Jelko Kacin, predsednik LDS. Koliko časa še?

Povsem očitno pa se v strankarskih vrstah čedalje bolj krepi spoznanje, da se je LDS po odhodu Janeza Drnovška iz sredinsko liberalne spremenila v levo populistično stranko, kar pa ne ustreza njenemu temeljnemu profilu.

Brez smeri Dejstvo je, da bo januarski kongres najverjetneje nekoliko razbistril precej kalne razmere znotraj LDS, ki zadnje čase ne more najti prave smeri, saj se je omejila predvsem na populistično napadanje vladnih odločitev. Medtem pa Borut Pahor, predsednik SD, vsaj po besedah sodeč, pripravlja program za prihodnje parlamentarne volitve, na katerih naj bi dokazal, da je njegova stranka boljša od tistih, ki so sedaj na oblasti, čeprav se utegne zgoditi, da zaradi predsedniških volitev, ki bodo prihodnje leto, ne bo on tisti, ki bo popeljal SD na parlamentarne volitve. Kot je mogoče videti, naj bi bil Pahor vnesel kar nekaj grenkobe v vrste LDS z napovedjo, da njegova stranka ne bo vstopila v koalicijo s SDS, če bi sedanja vladna koalicija razpadla. V LDS so nekateri bržkone računali, da bi v tem primeru prišlo do koalicije SDS-SD, zaradi česar bi LDS iztržila politični kapital za »načelno« opozicijsko držo. Da je LDS v veliki krizi, ugotavljajo tudi v časniku Delo, saj naj bi bila stranka neenotna in brez samozavesti, ki bi »temeljila na jasnih političnih, programskih in kadrovskih izhodiščih o tem, kaj hočejo v prihodnje«. Za zdaj se namreč lahko opira le na bojevito proticerkveno obarvano retoriko ter na interpelaciji proti ministroma Simonitiju in Bručanu. **D**

Boj za preživetje

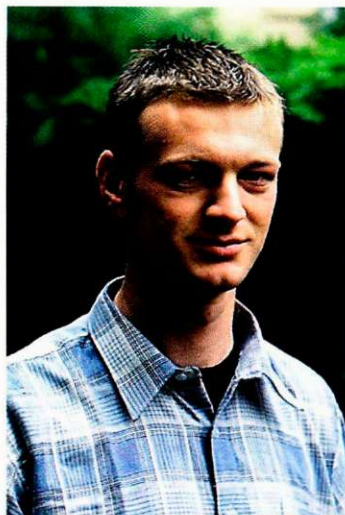
Gašper Blažič

Interpelacija proti ministru za kulturo Vasku Simonitiju je v tem tednu vendarle prišla na vrsto.

Čeprav do oddaje članka v tisk še ni bilo znano, kakšen je bil izid glasovanja, je že jasno, da je to še zadnja priložnost, da opozicija zmagava v (kulturnem) boju, in sicer na področju, ki je ta čas najbolj spolzko, to je na področju medijev. Jasno je, da so vsi drugi očitki, ki so zapisani v gradivu, bolj ali manj za okras. Področje medijev je torej osrednja točka boja za preživetje, saj mora zlasti LDS dokazati, da so stranke sedanje vladne koalicije v svojem odnosu do njih dosti bolj totalitarne, kot je bila sama. In če bo LDS dobila bitko na področju medijev, je tako rekoč z eno nogo že na oblasti. Zato ni presenetljivo, da ji je v zadnjem času zelo prav prišla afera z novinarko Vido Petrovčič in s finančnim ministrom Andrejem Bajukom v glavni vlogi.

Toda bodimo realni: medijski zakon, v katerem je pravica do popravka skoraj sveta krava, seveda ne more biti v čast vladajoči koaliciji, saj lahko povzroči obstoječim medijem velike težave. A glavna opozicijska ost bo prav gotovo uperjena v RTV Slovenija, ki ima tudi po uveljavitvi novega zakona o RTV kar nekaj težav, saj se še ni izklopala iz finančne krize, zato bo za LDS toliko pomembnejše, da se bo obesila na predreferendumske obljube o znižanju RTV-naročnine. To pa predvsem zato, ker bo vodstvo RTV moralo tvegati z novimi finančnimi vlaganji, če bo hotelo izboljšati kakovost zlasti televizijskih programov, ki so ta čas najbolj na udaru. Napovedane izboljšave v informativnem in razvedrilnem programu bodo seveda zahtevale finančna sredstva, do katerih pa je mogoče priti z višjo RTV-naročnino. In tako se znova znajdemo na začetku – pri predreferendumskih obljubah o nižji naročnini, s pomočjo katerih naj bi bila vladna koalicija, kot trdi levica, za mišjo dlako zmagala na referendumu. Vendarle pa ni vladna koalicija tista, ki naj bi določala programske in finančne načrte na RTV, pa naj si opozicija še tako prizadeva dopovedati javnosti, da je RTV postala vladno trobilo celo v večji meri, kot so sami pričakovali. Glavno delo pa vodstvo RTV šele čaka, in sicer reorganizacija ter temeljita finančna revizija zavoda, s čimer se bodo odpravili nepotrebni stroški.

Pri vsem tem gre opoziciji na roko predvsem zadnji koalicijski zaplet, ko je Janša zahteval razrešitev ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobniča. Jasno je namreč, da opozicija računa na to, da bi vsaj kateri od poslancev NSi vrnil Janši milo za drago, ker se je lotil ministra iz njihove stranke.

Demokracija po šolsko

Peter Avsenik

Ta teden so poslanci znova glasovali o noveli zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

Izid glasovanja do oddaje članka v tisk še ni bil znan. Do vnovičnega glasovanja o zakonu je prišlo po tem, ko je državni svet na podlagi podpisov 21 tisoč šolnikov nanj izglasoval odločilni veto. Gre za novelo zakona, po kateri bi se število zaposlenih v svetih šolskih zavodov zmanjšalo s pet na tri in se tako izenačilo s številom predstavnikov ustanovitelja (lokalne skupnosti) in staršev. V zvezi s tem že lep čas potekajo žolčne razprave med Sindikatом vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture (SVIZ) ter ministrstvom za šolstvo in šport. Predsednik sindikata Branimir Štrukelj je na eni strani prepričan, da gre za nezaupanje in žalitev učiteljev, saj naj bi večjo vlogo kot stroka pri imenovanju ravnateljev odslej imela lokalna skupnost. Ministrstvo na drugi strani predlog zakona, po katerem bodo vse tri omenjene skupine imele enako število predstavnikov v svetih, utemeljuje z enakovrednostjo pri odločanju in s pravim partnerskim odnosom. Dodaten dokaz za to je dejstvo, naj bi minister po novem pri imenovanju in razrešitvi ravnateljev podal le neobvezujoče mnenje.

Glede na to, da bodo učitelji možnost skoraj večinskega odločanja izgubili, je njihov odziv na Štrukljevo zbiranje podpisov razumljiv. V nekem smislu je razumljivo tudi Štrukljevo zagovarjanje dosedanjega sistema, saj gre za samoupravno ureditev, kakršna nam je z najrazličnejših področij znana iz slovenske polpretekle zgodovine (tudi sindikati v današnjih spremenjenih družbenopolitičnih razmerah večinoma ne izpolnjujejo svojega namena, a to je že druga zgodba). Novi zakon – čeprav zmanjšuje število članov v šolskih svetih – vanje prinaša večjo odprtost, saj bodo imeli tako učitelji kot predstavniki lokalne skupnosti in starši odslej enako moč odločanja. Poleg tega so slednji marsikdaj tudi zelo dobri učitelji in vzgojitelji, zato protiargument, ki govori o zmanjšanju strokovnosti v delu svetov, v tem primeru ne drži.

Dejstvo, da se je minister odpovedal vlogi odločujočega dejavnika pri imenovanju vodstev šol, vanje uvaja demokratično odločanje. Prav gotovo je šola organizem, prek katerega je mogoče vplivati na mišljenje in svetovni nazor ljudi (otrok), ki so še neizoblikovane osebnosti. V tem smislu je tudi eden pomembnejših posrednikov, prek katerih je nekdanja oblast širila svojo doktrino. Novi zakon začenja to poglavje šolske zgodovine zapirati.

Bolonjske dileme

Dr. Janko Kos

Izvedba bolonjske reforme prinaša v visoko šolstvo nemir in negotovost, dvome in nasprotja. Glavna težava je ta, kako preiti iz starega študijskega sistema v novega. Po starem je dodiplomski študij trajal štiri leta, povrh še z absolventstvom, po novem samo tri leta in nič več. V resnici je bil stari študij še daljši, na mnogih fakultetah vse tja do sedmega leta. Podobno bi se z bolonjsko reformo skrajšal magistrski študij.

Bolonjskega študenta bo po treh letih čakala možnost dveletnega magisterija. Ta je v starem sistemu trajal dve leti, dejansko pa vsaj tri in še več. Bolonjski model sicer pozna še različico dodiplomske stopnje štirih let, toda v tem primeru bi smel magisterij trajati samo eno leto – čas, v katerem ga noben stari študent ne bi mogel opraviti in še manj novi. Od tod izhaja glavni kamen univerzitetne spotike. Ali bo novi triletni dodiplomski študij enakovreden večletnemu staremu, s tem pa naziv za oboje? Ali bo novi dveletni ali enoletni magisterij enakovreden večletnemu staremu, s tem pa nazivu? Razlika med enim in drugim študijem bo v vsakem primeru pokazala vsebinski primanjkljaj.

Prehod v novi študijski sistem je mogoč na dva načina, ki si nista enakovredna. Tako za študente kot za fakultete in univerze, kjer bodo študirali, imata daljnosežne posledice. Prvi način je ta, da se sprememba izpelje mehanično, kvantitativno, formalno – nekdanji štiriletni študij se preprosto skrajša, očisti naj se odvečnih in težjih vsebin, hkrati s trajanjem naj se zniža raven zahtevnosti in strokovne temeljitosti. Vse to naj povprečnemu študentu omogoči, da pride do diplome v teh treh ali po drugi različici največ v štirih letih. Toda to pomeni, da takšna diploma ne glede na naziv ne bi bila enakovredna stari. In tudi magisterij, ki bi ji sledil, ne bi bil enakovreden staremu. S trajanjem bi se skrčila tudi kvaliteta študija, bila bi samo še povprečna ali celo nizka. In tako bi ta model mnogim študentom, manj nadarjenim in manj prizadevnim, omogočil univerzitetno preživetje in obstanek. Gotovo ne bi zmanjšal osipa, ki je že

zdaj presenetljivo velik; morda bi skrajšal čas študija, toda za ceno upada študijske ravni. Univerza in fakultete bi po tem modelu ohranile številnost študentov, ostale bi množične, s tem pa povprečno dobre ali slabe. Univerza ne more biti hkrati množična in odlična. In to bi za kako slovensko univerzo bilo celo ustrezno. Njeni diplomanti in magisterijci bi obveljali za slabše, sama univerza

za drugorazredno, njeni študentje na »trgu delovne sile« za manj uporabne, pa naj bo njihova diploma še tako lepo napisana.

Obstaja še drugačen način, kako preiti v novi sistem študija. Ko bi se univerze in fakultete odločile za tri leta dodiplomskega in dve leti magistrskega študija, bi bilo čisto mogoče, da bi ga reformirale v zelo intenziven, zahteven, vsebinsko in metodološko strog študij, ki bi bil enakovreden staremu večletnemu. Zmogli bi ga samo izredno nadarjeni in delavni študentje. Iz tako prenovljenih fakultet bi odpadli vsi, ki ne spadajo vanje, vsi, ki v dosedanji univerzi večajo osip, podaljšujejo študij v nedogled in ga nazadnje morda z muko končajo. Takšna reforma bi bila uvod v zmanjšanje študentske populacije – na elitnih in zato manjših univerzah, ne na velikih in množičnih. Te ne morejo biti elitne in iluzija je, da bi to lahko postale.

Od obeh načinov za prehod v bolonjski sistem je drugi gotovo težji, vendar tudi bolj smiseln. Množične univerze, ki bi študij krajšale tako, da bi ga olajšale, bi obnavljale sedanje visokošolsko stanje, ki je dediščina socialističnega izobraževanja. Tega je vodilo načelo, naj bo izobrazba ne samo dostopna vsem, ampak tudi za vse čim bolj enaka. Zato čim več mladih v gimnazije in iz teh na univerzo. Od tod množično visoko šolstvo z velikim osipom, dolgotrajnim ali nedokončanim študijem

Ali bo reforma to pogubno stanje podaljševala in ga celo poslabšala ali pa ga bo obrnila v pozitivno smer ...

in z negotovo socialno usodo tako študiranih mladih. Pred bolonjsko reformo stoji izbira, ali bo to pogubno stanje podaljševala in ga celo poslabšala ali pa ga bo obrnila v

nasprotno smer, k pravi univerzi za vse, ki so sposobni in voljni pravega univerzitetnega študija. Potem o poklicnih možnostih diplomantov ne bo več odločal samo formalni naziv, ampak dejstvo, da prihajajo s te ali one elitne univerze, ki šele da nazivu dejansko teže. In to je resnična dilema, pred katero bolonjska reforma postavlja slovensko visoko šolstvo. ■

Vladna koalicija se je zaradi ministra Janeza Drobniča prvič znašla v resni krizi (na sliki podpisniki koalicijske pogodbe pred dvema letoma).

Koalicija na preizkušnji

Metod Berlec, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Medtem ko se izteka dveletno delovanje vladne koalicije, se le-ta sooča s prvo resno krizo. Zaradi ministra Janeza Drobniča so se poslabšali odnosi med SDS in NSi, ki sta bili vse od leta 2000 najtesnejši zaveznici.

Govorice o tem, da je predsednik vlade Janez Janša nezadovoljen z delom ministra za delo, družino in socialne zadeve, so dolgo časa krožile v slovenski javnosti. Že ob imenovanju vlade so nekateri namigovali, da si mandatar v svoji ekipi Janeza Drobniča zaradi njegovih značajskih lastnosti ni želel, vendar naj bi bili v Novi Sloveniji vztrajali pri njegovem imenovanju.

Konfliktni minister Janez Drobnič je kmalu zatem, ko je postal minister, prišel v spor s svojim strankarskim kolegom in tudi tekmečem za ministrsko mesto Markom Štrovsom, ki na ministrstvu vodi direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela. Sledili so številni konflikti znotraj ministrstva, kar je bilo na neki način pričakovano, saj je moral minister ob prevzemu funkcije vzpostaviti novo vodstveno ekipo, pri tem pa

se je soočal z odporom stare. Bolj pa je Drobnič negativno presentil poslance vladne koalicije, ministre in tudi predsednika vlade, ker se pogosto ni držal dogovorov s koalicijskih usklajevanj ali pa je pošiljal neuskklajene predloge zakonov v parlament. Vladi je pogosto škodoval s tem, da ni kazal pripravljenosti za pogajanja s soci-

alnimi partnerji, kar je metalo slabo luč na celotno vladno. Hkrati je bila realizacija dela na ministrstvu v primerjavi z drugimi ministrstvi v letu 2005 pod povprečjem. Zaradi tega je 13. februarja letos premier Janša Drobniča opozoril na nedoseganje zaželenih rezultatov in ga pozval k boljšemu delu. Drobnič je nato 28. februarja v

državnem zboru izgubil živce in grobo odrinil mikrofona novinark Radiotelevizije Slovenija Katje Šeruga, ko ga je vprašala, ali ga bo predsednik vlade zamenjal. V resnici je premier nekaj dni pozneje pozval Bajuka, naj NSi predlaga novega kandidata za ministra.

Janezu Drobniču so v zadnjih mesecih tudi v njegovi lastni stranki svetovali, naj pokaže več kooperativnosti za dialog s socialnimi partnerji, več odprtosti za koalicijska pogajanja, a niti to ni veliko pomagalo. Nekatere stvari je res izboljšal, večine pa ne. NSi in delno tudi vladi je pred lokalnimi volitvami v veliki meri škodoval z nespretnimi pogajanja s sindikati. V javnosti se je namreč tako ustvarjal vtis, da želi Drobnič (in s tem NSi ter celotna vlada) zaposlenim vzeti plačano malico, zmanjšati odpravnine itd.

Zadnji dokaz za Drobničevu svojeglavost je »njegova« neuskla-

Sporna strategija za dvig rodnosti

T. i. Drobničeva strategija za dvig rodnosti je v preteklih dneh dvignila veliko prahu. V njej je precej dobrih ukrepov, nekaj pa tudi takih, ki so celotno strategijo popolnoma zasenčili in škodujejo prizadevanjem za večjo rodnost v Sloveniji. Zanimivo je, da niti v cerkvenih krogih ne podpirajo enotno uvedbe plačljivosti splava. Tako v škofijski komisiji Pravičnost in mir Drobničevega predloga za plačljivost splava ne podpirajo, saj menijo, da to lahko pomeni, da se bodo ženske spet zatekale k mazačem, kar pa lahko povzroči še več gorja in trpljenja. Med dvema zloma je po njihovo bolje sprejeti manjše zlo. Predvsem pa je treba delati preventivno in ustvarjati razmere, ki bodo omogočale odločitve za življenje.

jena strategija za dvig rodnosti, ki jo je dal v javnost, še preden je bila koalicijsko in medresorsko usklajena. Z njo niso bili ustrezno seznanjeni niti v njegovi lastni stranki – NSi. V zadnjem času pa se je sprl še s svojo državno sekretarko Marjeto Cotman, ki jo je pripeljal s seboj iz državnega zbora. Kot pravijo poznavalci, Drobnič različne odločbe ministrstva s pozitivno vsebino podpiše sam, odločbe z negativno vsebino pa da v podpis sekretarki Cotmanovi. Poznavalci razmer še dodajajo, da na ministrstvu zelo pomembno vlogo pri Drobniču igra šefinja njegovega kabineta Petra Tomažič. Slednja naj bi pogosto na ministrstvu imela celo glavno besedo.

Janša pozval k odstopu Stvari so se začele zelo hitro odvijati prejšni teden po srečanju predsednika vlade Janeza Janše s sindikati, na katerem je sodeloval tudi Drobnič. Premier se je tako na lastne oči prepričal, da bi bilo mogoče s sindikati nekatere stvari z dialogom hitro rešiti. Po sestanku je Janša predlagal Drobniču, da odstopi. O možnosti, da bo predlagal njegovo razrešitev, če ne odstopi sam, je premier še isti dan obvestil predsednika NSi Andreja Bajuka, v četrtek po seji vlade pa tudi predsednika SLS Janeza Podobnika in predsednika DeSUS Karla Erjavca. Kakšnega večjega nasprotovanja Drobničevi razrešitvi med predsedniki strank ni bilo, saj poznajo ministrov problematičnost.

No, kljub temu je bil v četrtek, 23. novembra, popoldne Janšev javni poziv Drobniču, da odstopi, za javnost bolj ali manj presenečenje. Presenečeni so bili delno tudi v vladnih strankah, predvsem v Novi Sloveniji. Odzivi opozicije so bili seveda pozitivni; tako v LDS, SD kot tudi SNS, kjer so se pripravljali na vložitev interpelacije proti Drobniču, niso skrivali zadovoljstva. V sporočilu za javnost so v kabinetu predsednika vlade zapisali: »Predsednik vlade Republike Slovenije Janez Janša je v torek, 21. 11. 2006, opravil pogovor z ministrom za delo, družino in socialne zadeve mag. Janezom Drobničem in mu predlagal, da zaradi nedoseganja pričakovanih delovnih rezultatov odstopi s funkcije ministra. Kljub nekaterim nedvomnim re-

zultatom, ki jih je ministrstvo doseglo v času njegovega ministrovanja, skupna ocena njegovega dela ni pozitivna. Prevečkrat je po njegovi krivdi prišlo do neusklajenega ravnanja, premalo pretehtanih predlogov in nepotrebnih konfliktov. Še posebej pa se je šibkost vodenja in šibkost pri usmerjanju politik v pristojnosti ministrstva pokazala pri pogajanjih s socialnimi partnerji in nekaterimi organizacijami civilne družbe. Gospod Drobnič je 21. 11. 2004 podpisal Etični kodeks Vlade Republike Slovenije, v katerem se je zavezal, da bo v primeru ocene, da ne dosega pričakovanih rezultatov, predsedniku vlade ponudil odstop s svoje funkcije. Predsednik Vlade RS pričakuje, da bo gospod Drobnič svojo zavezo izpolnil najkasneje v četrtek, 23. 11. 2006, do 24. ure.»

Drobnič zavrnil poziv Zvečer je minister Drobnič sodeloval v TV-oddaji Trenja, v kateri so razpravljali o strategiji za dvig rodnosti in morebitni uvedbi plačljivosti splava, kot je v strategiji predlagal Drobnič. Po pričakovanju se je večina gledalcev izrekla proti uvedbi plačljivosti splava. V oddaji je

Drobnič menil, da kot minister dela dobro. To je že dalo slutiti, da se ne bo tako zlahka poslovil z ministrskega položaja. Kaj je premierju sporočil do polnoči, ko se je iztekel rok za njegov odgovor, je javnost izvedela naslednji dan. V izjavi, ki jo je prebral na ministrstvu, je zapisal: »Z navedbami, ki jih navajate kot razlog za moj odstop, se ne strinjam.« In v nadaljevanju: »Etični kodeks Vlade RS mi kot ministru nalaga, da ponudim svoj odstop predsedniku vlade v primeru, če bi zaradi nespoštovanja ustavne prisege, nespoštovanja tega etičnega kodeksa ali zaradi nedoseganja pričakovanih delovnih rezultatov predsednik vlade in predsedniki koalicijskih strank presodili, da je nastala občutna škoda za ugled vlade ali institucije, ki jo vodim. Ocenjujem, da pogoji za moj odstop niso izpolnjeni, in vam sporočam, da ne nameravam odstopiti kot minister za delo, družino in socialne zadeve. Glede na mnogo zastavljenih projektov v prvih dveh letih naše skupne vlade bi želel sodelovati pri realizaciji zastavljenih projektov.« Odgovor je poslal v

vednost tudi predsedniku NSi Andreju Bajuku, predsedniku SLS Janezu Podobniku in predsedniku DeSUS Karlu Erjavcu.

Predlog za razrešitev v DZ Predsedniku vlade Janezu Janši dan pozneje tako ni preostalo drugega, kot da je v državni zbor poslal predlog za čimprejšnjo razrešitev ministra Janeza Drobniča. V obrazložitvi je predsednik vlade zapisal, da je ministra Drobniča s posebnim dopisom že 13. februarja 2006 opozoril, da ne dosega pričakovanih rezultatov, da ministrstvo po preteku skoraj tretjine mandata še ni zadovoljivo kadrovsko in organizacijsko usposobljeno ter da je komunikacija z zunanjim okoljem večkrat prepočasna in preveč formalistična. »V omenjenem dopisu je bil minister pozvan, da zagotovi bolj učinkovito in bolj usklajeno delovanje ministrstva, ter opozorjen, da bo predsednik vlade prisiljen predlagati njegovo zamenjavo, če se stanje ne bo bistveno izboljšalo. Ta dopis je dobil v vednost tudi predsednik koalicijske stranke, ki je ministra predlagala.

Po tem opozorilu je ministrstvo svoje delovanje na nekaterih področjih izboljšalo, deloma je tudi odpravilo zamude pri realizaciji normativnega programa vlade (v letu 2005 je bila realizacija normativnega programa v pristojnosti MDDSZ 56-odstotna). Obenem pa minister tudi v naslednjem pol leta ni bil sposoben kadrovsko in organizacijsko konsolidirati ministrstva niti izpeljati nekaterih, z njegove strani obljubljenih konkretnih ukrepov na tem področju. Posamezni predlogi aktov, ki jih je v tem času predlagal minister, tako še naprej kažejo na preslabo strateško pripravo pred začetkom vladne in parlamentarne procedure. Še naprej je po ministrovi krivdi prihajalo do neusklajenega ravnanja, premalo pretehtanih predlogov in nepotrebnih konfliktov.

Ministrstvo je v javno razpravo poslalo predlog strateškega dokumenta za dvig rodnosti v Sloveniji, ki ni predviden v normativnem programu vlade za leto 2006. Dokument predlaga nekatere občutljive ukrepe, ki jih koalicijska pogodba ne vsebuje, poleg tega pa ni bil niti pripravljen s sodelovanjem strokovnjakov iz pristojnih resorjev ▶

Premier Janša in minister Drobnič na nedavnem sestanku s sindikati

Janez Janša za Drobničovo razrešitev

Minister Janez Drobnič noče odstopiti.

► niti z njimi usklajen, čeprav bistveno posega v pristojnosti ministrstev za zdravje, finance, okolje, šolstvo itd.

Kljub nekaterim nedvomnim rezultatom, ki jih je ministrstvo doseglo v času njegovega ministruvanja, minister Janez Drobnič tudi v mesecih po formalnem opozorilu iz februarja 2006 v celoti ni dosegel pričakovanih delovnih rezultatov. Hkrati pa je zaradi šibkega vodenja ministrstva in pomanjkanja usklajevanja zašel v konflikte s svojimi podrejenimi, z nekaterim socialnimi partnerji, s kolegi v vladi in na koncu s predsednikom vlade.

Iz navedenih dejstev izhaja, da minister za delo, družino in socialne zadeve g. Janez Drobnič na pomembnem področju onemogoča normalno delovanje vlade v skladu s 114. členom Ustave Republike Slovenije, zato je na podlagi 112. člena ustave predlagana njegova zamenjava. «

Na petkovi posebej za to sklicani tiskovni konferenci (na kateri je prebral tudi prej navedeno obrazložitev za Drobničovo razrešitev) je Janša dejal, da se mu zdi povsem normalno, da mora minister, ki nima več njegovega zaupanja, sam odstopiti. V koalicijskih vladah je namreč sestava ministrskega zbora stvar soglasja med premierjem in stranko, ki ministra predlaga. Tega soglasja ni več, zato je Janša predsedniku Nove Slovenije Andreju Bajuku predlagal, naj nova Slovenija pošlje predloge, kdo bi lahko nadomestil Drobniča, nato pa naj bi

Predsednik Nove Slovenije Andrej Bajuk je v težkem položaju.

Razen NSi praktično vse poslanske skupine podpirajo Drobničovo razrešitev.

stekla usklajevanja o kandidatu za novega ministra za delo.

NSi vzame ministra v bran

Izvršilni odbor NSi je na sobotni izredni seji v Ljubljani sprejel sklep, po katerem zahteva sestanek koalicijskih strank še pred izredno sejo državnega zbora, na kateri naj bi odločali o predlogu premiera Janeza Janše za razrešitev ministra. Kot je po seji dejal predsednik NSi Andrej Bajuk, člani izvršilnega odbora podpirajo Drobniča pri odločitvi, da ne sledi pozivu premierja k odstopu. Izvršilni odbor je pretehtal vse okoliščine dela ministra Drobniča in je njegovo delo v celoti ocenil pozitivno, je dejal Bajuk. Poudaril je, da se zavedajo, da je v tako obsežnem delu ministra mogoče najti tudi kakšne pomanjkljivosti ali napake, kar je po prepričanju članov izvršilnega odbora NSi »popolnoma človeško«. Hkrati je napovedal, da v stranki do sestanka koalicije ne bodo dajali nobenih dodatnih izjav.

Ob tem je jasno, da se je predsednik NSi Andrej Bajuk znašel v težkem položaju. Kot član vlade je namreč vedel za Drobničovo samovoljo in neučinkovitost. Predsednik vlade ga je večkrat prosil,

naj spametuje Drobniča, ta pa Bajukovih nasvetov ni upošteval. Hkrati se je Bajuk znašel na eni strani pod pritiskom Janše, na drugi pa pod pritiskom večjega dela svoje stranke, ki je zahtevala, da NSi ministra kljub njegovim napakam podpre, in sicer, kot je bilo neuradno slišati, zaradi solidarnosti s strankarskim članom, saj bi bilo nenavadno, da bi se stranka kar takoj odpovedala svojemu ministru, ki je hkrati podpredsednik stranke, pa čeprav Drobnič v NSi ni ravno priljubljen. Tako je Marko Štrovs, ki je bil prvi glavni tajnik NSi, pred sejo izvršilnega odbora stranke dejal, da bi bil pripravljen prevzeti vodenje ministrstva, če bi mu bilo to mesto ponujeno.

Za ministrovo razrešitev Razen Nove Slovenije, kjer pa bi nekateri njeni poslanci Drobničovo razrešitev najraje podprli, praktično vse parlamentarne stranke podpirajo Drobničovo razrešitev. V največji vladni stranki SDS, ki ima daleč največ poslancev v državnem zboru, stojijo za svojim predsednikom in ga podpirajo pri Drobničevi razrešitvi. V SLS menijo, da je pravica predsednika vlade, da predlaga zamenjavo

posameznega ministra. Menijo, da se to tiče predsednika vlade in stranke, katere član je Drobnič. V DeSUS, kjer že prej niso skrivali, da ministra ne marajo, so nad Drobničovo razrešitvijo navdušeni in jo bodo v parlamentu podprli. V opozicijskih strankah, kjer so še glasneje kot v DeSUS izražali nezadovoljstvo z Drobničem, se z ministrom zamenjavo seveda strinjajo. V SNS, kjer so pripravljali interpelacijo proti ministru, bodo Drobničev odhod podprli. Prav tako v SD. Vodja njihove poslanske skupine Miran Potrč je zapisal, da je v naravi tega ministra, da »odrine« vsakega, ki ga ne hvali – sindikate, civilno družbo, opozicijo, novinarje. »Zdaj je to storil še s predsednikom vlade. V SD vlade Janeza Janše ne podpiramo. V dogovoru s predsednikom SD Borutom Pahorjem pa smo za razrešitev ministra Drobniča ne glede na to, ali bo to rezultat interpelacije ali predloga predsednika Janše.« Predsednik LDS Jelko Kacin je ob novici, da je Janša poslal predlog za Drobničovo razrešitev v državni zbor, izjavil, da obžaluje, da njegova stranka že prej proti ministru ni vložila interpelacije. S razrešitvijo ministra po njegovo premier poskuša zmanjšati število odprtih front, ki jih ima vlada. Kacin je še dodal, da bo državni zbor Drobniču izglasoval nezaupnico, pri čemer bodo sodelovali tudi poslanci LDS, saj »drugače tudi ne morejo«.

Kako bo Drobničeva zamenjava vplivala na vladno koalicijo, je ta čas nemogoče napovedati. Nekateri menijo, da je to samo epizoda, ki bo kmalu pozabljena, drugi, da je to začetek konca sedanje vlade. V NSi so nekateri zaradi predloga Drobničeve zamenjave na Janšo zelo jezni, drugi pa menijo, da so Janši lahko celo hvaležni, saj se bodo s tem znebili ministra, ki naj bi metal slabo luč na njihovo stranko in naj bi bil eden glavnih krivcev za njen neuspeh na zadnjih lokalnih volitvah. Medtem ko je predsednik NSi Andrej Bajuk z davčno reformo javnosti všečno zmanjševal davke, je na drugi strani Drobnič poskušal zaposlenim odvzeti nekatere pravice, ki so jim do sedaj pripadale. In javnost to po njihovo ni dobro sprejela.

O Drobničevi razrešitvi naj bi danes razpravljal vrh vladne koalicije, jutri pa državni zbor. **D**

FM 102.1
99.5
Radio
VIVA
stereo
RDS
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Ko se poslavlajo ministri

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana, Gregor Pohleven

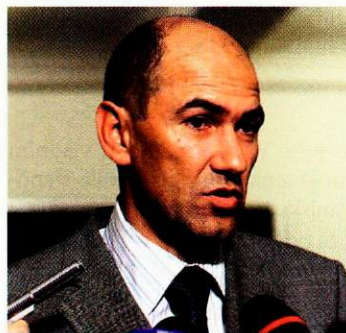
Slovensko politiko je v petnajstih letih zaznamovalo kar štiriintrideset odstopov ministrov in ministric. Večina jih je odšla sama, le redkim je bila izglasovana nezaupnica.

Do prvih odstopov je prišlo že v prvi slovenski vladi, ki jo je med letoma 1990 in 1992 vodil današnji evropski poslanec Lojze Peterle. Aprila 1991 je po zdravniški stavki odstopila predsednica republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo Katja Boh. Isti mesec je bil v skupščini razrešen predsednik republiškega komiteja za informiranje Stane Stanič. Slab mesec pozneje je z mesta podpredsednika izvršnega sveta skupščine, zadolženega za gospodarstvo, odstopil Jože Mencinger, sledila sta še odstop sekretarja za finance Marka Kranjca in odstop sekretarja za trg in splošne gospodarske zadeve Maksa Bastla.

V prvi vladi, ki jo je po izglasovani nezaupnici Peterletu leta 1992

oblikoval Janez Drnovšek, se je moral prvi (junija 1992) posloviti finančni minister Janez Kopač. Njegov odhod ni bil presenečenje, saj je že takrat, ko je Drnovšek sestavljal vlado, veljal za začasno zamenjavo za Mitjo Gasparija, ki je imel v času sestavljanja vlade še nekatere obveznosti v Svetovni banki. Septembra istega leta je moral oditi minister za trgovino Jože Jeraj. Kot uradni razlog za svoj odstop je navedel, da odhaja za generalnega konzula v Celovcu, neuradno pa je bilo slišati, da je moral odstopiti zato, ker Drnovšek ni bil zadovoljen z njegovim delom, predvsem ne z njegovo politiko cen.

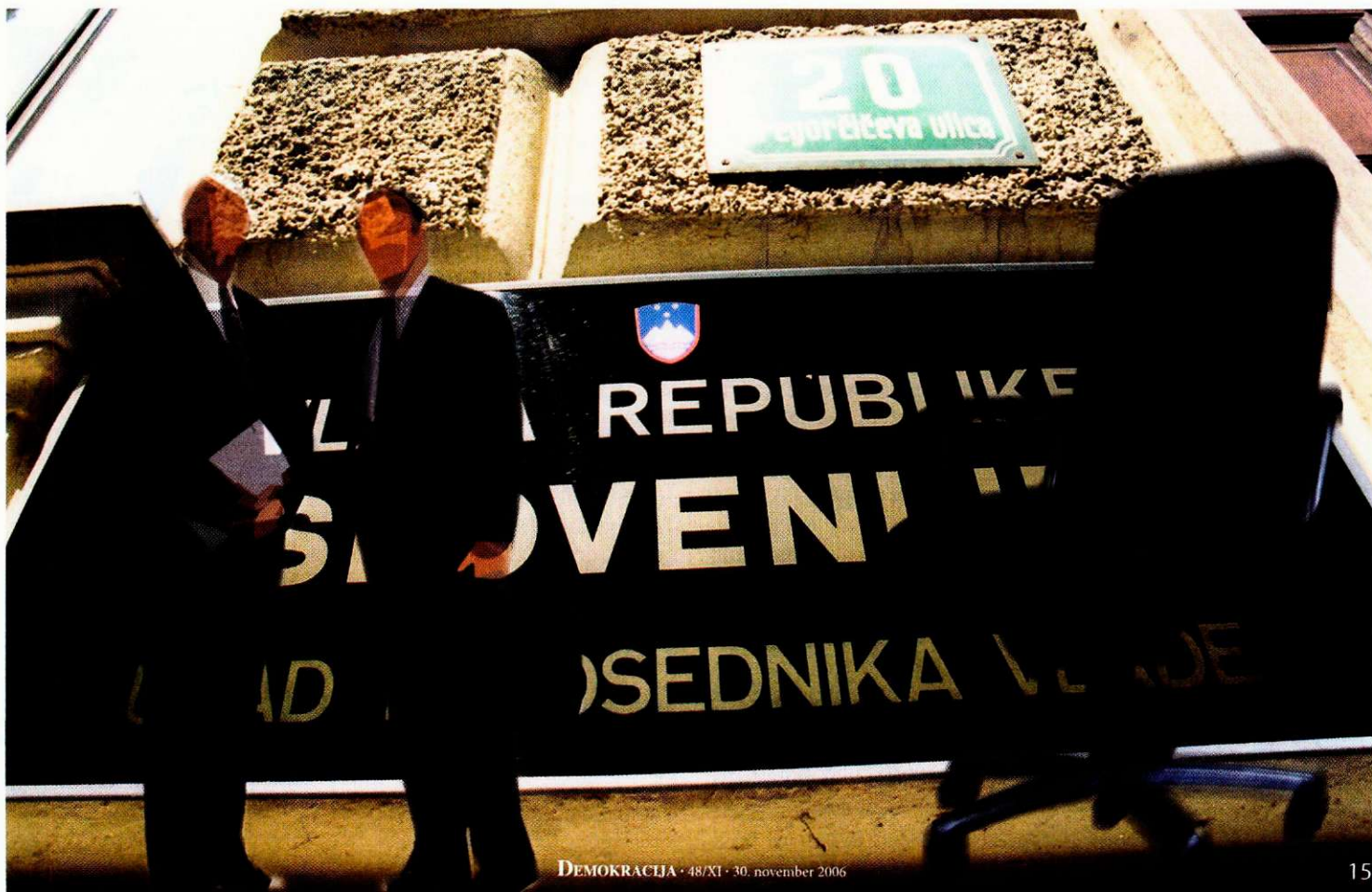
Šest odstopov v enem letu
Daleč največ odstopov v sloven-

Največje proteste je sprožila zamenjava Janeza Janše leta 1994.

zahteval sam Drnovšek, in sicer potem ko se je v javnosti pojavilo anonimno pismo, ki je ministru za okolje očitalo nezakonita denarna nakazila podjetju Oikos. Jazbinšek je takrat zatrjeval, da z zadevo nima ničesar, vendar na glasovanje v parlamentu ni želel počakati, ampak je raje prej odstopil sam. Drugi ministrski odhod v drugi Drnovškovi vladi se je zgodil marca 1994, ko je državni zbor po znanih dogodkih v Depali vasi na Drnovškov predlog razrešil obrambnega ministra Janeza Janšo. Posebnost te zamenjave je bila, da Drnovšek pri predlogu za zamenjavo ni želel počakati na

ski parlamentarni zgodovini je prinesla druga Drnovškova vlada, katere mandat je trajal od 1993 do 1997. V tem času se je namreč iz Drnovškove ekipe moralo posloviti kar 12 ministrov. Januarja 1994 je moral oditi minister za okolje in prostor Miha Jazbinšek. Njegovo razrešitev je v državnem zboru

Iz Demosove vlade se je poslovilo pet ministrov.

► uradne ugotovitve preiskave, ki bi potrdila spornost oziroma nespornost ravnanja specialcev v Depali vasi. Verjetno je bila to edina zamenjava, ki jo je Drnovšek v svoji politični karieri obžaloval. Tega sicer javno ni nikoli priznal, vendar pa je dejstvo, da je zamenjava v politično orbito dokončno izstrelila Janeza Janšo in njegovo stranko ter jima posredno tudi omogočila zamenjavo oblasti leta 2004.

Le tri mesece po Janševem odhodu je moral s položaja notranjega ministra oditi Ivo Bizjak. Bizjaka, za katerega so mnogi ugotavljali, da bi se moral namesto Janše posloviti že ob aferi Depala vas, so odnesli policijski specialci, ki so v Celovcu oropali starejši zakonski par. Čeprav Bizjak za rop ni bil neposredno odgovoren, je v duhu Janševе odstavitve (odstavljen je bil zaradi t. i. objektivne odgovornosti) potegnil edino logično potezo in odstopil iz istega razloga.

V istem mesecu sta sledila še dva odstopa. Najprej je odstopil pravosodni minister Miha Kozinc (odnesla ga je afera R+3, v kateri je vladna stanovanjska komisija,

ki jo je vodil, nekaterim vladnim funkcionarjem dodeljevala stanovanjska posojila po izjemno ugodni obrestni meri), kmalu za njim pa še ministrica za delo, družino in socialne zadeve Jožica Puhar. Medtem ko je Kozinčev odstop potekal relativno gladko – odstopil je, takoj ko je afera prišla v javnost –, se Puharjeva ni hotela tako zlahka posloviti. Nekaj tednov pred odstopom jo je premier pozval, naj zaradi slabega dela na njenem ministrstvu odstopi s svojega položaja, vendar Puharjeva njegovega poziva ni upoštevala. Zaradi tega je Drnovšek v parlament poslal predlog za njeno zamenjavo, ki pa med poslanci ni dobil zadostne podpore, saj je zanj glasovala natančno polovica poslancev, kar ni zadostovalo za zamenjavo. Zaradi tega je Drnovšek v parlament poslal nov predlog za razrešitev, na tega pa Puharjeva ni čakala in je prej odstopila sama.

S tem pa zamenjav na vrhu ministrstev v letu 1994 še ni bilo konec. Septembra istega leta se je za prostovoljni odstop odločil zunanji minister Lojze Peterle, ki je kot razlog za to navedel negativne odzive javnosti in koalicijske LDS na t. i. oglejski sporazum.

Štirje v enem dnevu Leto 1995 je bilo, kar se odstopov in odstavitev ministrov tiče, razmeroma mirno, saj je prišlo le do enega odstopa, pa še ta je bil posledica zamenjave ministrstev med strankami, za katero sta se po Peterletovem odstopu dogovorili največji koalicijski stranki LDS in SKD. Tako je ministrstvo za zunanje zadeve, ki je prej pripadalo SKD, dobila LDS, ministrstvo za ekonomske odnose, ki je prej pripadalo LDS, pa SKD, kar je po-

Največ zamenjav ministrov je bilo v drugi Drnovškovi vladi.

menilo, da se je moral s položaja ministra za ekonomske odnose posloviti Davorin Kračun.

Bolj zanimivo je bilo leto 1996, ko so odstopili kar štirje ministri, in to vsi v enem dnevu. Vse štiri odstopne je sprožila Drnovškova ocena, da ministrstvo za gospodarstvo, ki ga je vodil Maks Tajnikar, ne dela dobro (poleg tega so v javnost prišle nekatere sporne pogodbe, ki jih je podpisal Tajnikar in so kazale na nekatere nepravilnosti pri sanaciji mariborskega Tama), zaradi česar je Tajnikarju predlagal odstop. No, slednji se je temu uprl, zaradi česar je bil Drnovšek prisiljen v državni zbor poslati predlog za njegovo razrešitev. Do odločitve v parlamentu pa ni prišlo, saj je Tajnikar še pred glasovanjem v državnem zboru konec januarja odstopil, le nekaj ur pred tem pa so iz protesta proti Drnovškovi potezi isto storili tudi preostali ministri SD: za znanost Rado Bohinc, za kulturo Sergij Pelhan in ministrica za delo, družino in socialne zadeve Rina Klinar.

Maja istega leta se je moral posloviti zunanji minister Zoran Thaler, ker je bila v parlamentu izglasovana interpelacija, ki so jo zoper njega vložili poslanci opozicije.

Turnšek in Bandelj Če je bil Thaler zadnji minister, ki je moral oditi iz druge Drnovškove vlade, je bil tudi tisti, ki je moral v tretji Drnovškovi vladi (1997–2000), v

kateri je spet postal zunanji minister, oditi prvi. No, tokrat je Thaler odšel sam, in sicer, kot je pojasnil takrat, zaradi negativnih ocen o delu njegovega ministrstva, ki jih je po sprejetju t. i. španskega kompromisa in neuspešnem čakanju povabila za vstop v Nato nanj slavljala opozicija.

Če je Thaler znal kritično oceniti svoje delo, pa slednjega ne bi mogli reči za obrambnega ministra Tita Turnška, ki ga je marca 1998 spodnesla afera Zavrc. Turnška je namreč Janez Drnovšek kmalu po blamaži, ki jo je Slovenija doživela z zaplenbo vohunskega kombija na hrvaškem, pozval, naj odstopi, vendar slednji tega ni želel storiti. Uklonil se je, šele ko so mu v njegovi stranki (SLS) zagrozili, naj poda svoj odstop, sicer bodo Drnovšku sami predlagali, naj v parlament pošlje predlog za njegovo razrešitev.

No, Drnovšek v tistem času z obrambnimi ministri očitno ni imel sreče, saj se je moral le nekaj mesecev za tem, ko je zamenjal Tita Turnška, posloviti tudi njegov naslednik Alojz Krapež. Krapeža je oktobra 1998 spodnesla t. i. stanovanjska afera, v kateri se je izkazalo, da si je dal nezakonito dodeliti 100 kvadratnih metrov veliko službeno stanovanje v Ljubljani.

Februarja 1999 je moral po izglasovani interpelaciji v državnem zboru oditi notranji minister Mirko Bandelj. Bil je prvi minister, ki mu je bilo v interpelaciji nedvou-

Slovenska zakonodaja določa, da za odhod ministra obstajajo tri poti. Prva je, da minister s svojega položaja odstopi sam, pri tem pa mu pripada pravica, da lahko, če želi, svoj odstop pojasni v državnem zboru. Druga možnost je, da ministrovo zamenjavo državnemu zboru predlaga predsednik vlade, tretja pa, da zamenjavo ministra predlaga vsaj deset poslancev.

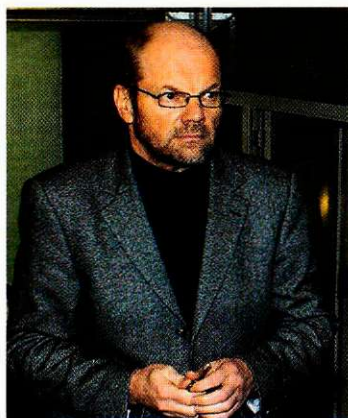

mno dokazano sporno ravnanje. Odkrila ga je t. i. Gričarjeva komisija, ki je po nekaj mesecih dela ugotovila, da je Bandelj sodeloval v zaroti, s katero so želeli na notranjem ministrstvu očrnuti osamovojitelje, in sicer tako, da bi jim naprtili vojni zločin, ki ga ni bilo.

S tem pa ministrskih odhodov v tretji Drnovškovi vladi še ni bilo konec. Marca 1999 se je iz osebnih razlogov poslovil minister za gospodarstvo Metod Dragonja. Dva meseca pozneje je iz istega razloga (vsaj uradno) to storil šolski minister Slavko Gaber, januarja 2000 pa še zunanji minister Boris Frlec.

Poskus discipliniranja Rupla

Petmesečna vladavina Bajukove vlade, ki je sledila po sporu med SLS in LDS v vladni koaliciji, ni prinesla ministrskih odstopov, četrtri Drnovškov mandat, ki ji je sledil (od leta 2000 do leta 2002) pa le enega; zaradi odhoda na mesto predsednika uprave Istrabenza je odstopil minister brez resorja Igor Bavčar. Bolj množični odstopi so sledili v vladi, ki jo je, potem ko je Janez Drnovšek postal predsednik

Maks Tajnikar, gospodarstvo

Mirko Bandelj, notranje zadeve

Zoran Thaler, zunanja politika

države, prevzel njegov dolgoletni zaupnik Anton Rop. Tako so, potem ko je aprila 2002 Rop iz vlade nagnal neposlušno SLS, odstopili vsi trije ministri SLS (prometni minister Jakob Presečnik, kmetijski minister Franci But in pravosodni minister Ivo Bizjak), hkrati pa sta se poslovila tudi minister in ministrica LDS; Janez Potočnik, minister brez resorja, pristojen za evropske zadeve, je odšel zaradi imenovanja na mesto evropskega komisarja, gospodarska ministrica Tea Petrin pa naj bi bila neura-

dno odšla zaradi slabega vodenja ministrstva in nekaterih nepravilnosti, v katere naj bi se bila zapletla skupaj z možem. Tik pred iztekom mandata, julija 2004, je državni zbor z mesta zunanjega ministra razrešil Dimitrija Rupla, ki se po udeležbi na zasedanju Zbora za republiko in nekaterih javnih kritikah, ki jih je izrekel na račun LDS, ni želel ukloniti Ropovemu pozivu, naj odstopi sam.

V vladi Janeza Janše je do zdaj odstopil samo en minister, in sicer je to marca letos storil mi-

nister za razvoj Jože P. Damijan. Če torej na koncu strnemo, kako so odstopali posamezni ministri, lahko ugotovimo, da jih je večina odstopila sama oziroma kmalu po tem, ko jih je k odstopu pozval predsednik vlade. Noben minister namreč, ki je izgubil podporo predsednika vlade, ni imel niti najmanjše možnosti, da bi se obdržal na položaju. Tako bi bilo tudi morebitno vztrajanje Drobničiča do tedaj, ko bi ga s funkcije ministra razrešil parlament, samo nepotrebno zapravljanje časa. ■

NOVO!

GRAJSKE PEKARNE
Vonj po domu

Grajska orehova potica

Orehova potica je tradicionalna spremljevalka prazničnih omizij Slovencev doma in po svetu. Recept za pripravo se, tako kot njen bogat okus, že stoletja prenaša iz roda v rod. Grajsko orehovo potico odlikuje bogat in edinstven orehov nadev iz izbranih sestavin. Za vas smo pripravili pravo tradicionalno slovensko potico, s katero boste najboljše obeležili tako božično-novoletne in velikonočne praznike kot pomembne mejnike v vašem življenju.

Želimo vam prijetno praznovanje!

Grajska orehova potica je ponos vseh pekarn Skupine Žito - Dolenjskih pekarn, Kruh peciva Maribor, Žita Gorenjke, Pekarne Vrhnika in Žita.

Sodelujte v nagradni igri Grajskih pekarn, ki poteka od 7.12. do 31.12.2006 v vseh živilskih prodajalnah Mercator po Sloveniji.

Spremembe so ga odpihnile

Vida Kocjan, foto: Daniel Novakovič/STA, Gregor Pohleven

Sedaj že nekdanji predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Jožko Čuk ni dojel časa niti potreb gospodarstva, zato je postal pogrebni okostenele ustanove, ki jo je vodil štirinajst let. Novi predsednik zbornice je Samo Hribar Milič.

Slovo Jožka Čuka. Nasledil ga je Samo Hribar Milič (levo).

Pretekli teden je Jožko Čuk končno nehal voditi Gospodarsko zbornico Slovenije. Vodil jo je dolgih 14 let, na tem mestu pa je naredil bore malo, čeprav je veliko obljubljal. Na koncu se je izkazalo, da politike vodenja v novih gospodarskih razmerah ni spremenil niti za las, vztrajal je na svojih okopih, se družil z nekaterimi izbranimi direktorji in živel v svojem navideznem svetu. Obvezna članarina gospodarskih družb je vodstvu in 250 zaposlenim (ta čas jih je 235) omogočala lagodno življenje. Edino, kar mu je uspelo, je bila preselitev zaposlenih iz stavbe na Slovenski cesti v novo stavbo na Dimičevi ulici v Ljubljani. Zaradi zelene barve in posebne arhitekture se je je prijel vzdevek Esmeralda. Pred kratkim, ko je bilo že znano, da bo treba zbornico reorganizirati,

je dal na vrhu stavbe urediti razkošen zimski vrt. Poleg tega je ob stavbi kupil nekaj zemljišč, s kakšnim namenom in za kaj naj bi jih uporabili, pa vedo le izbranci. Prejemal je eno najvišjih plač v državi, ustanova pa je imela toliko denarja, da ga je vlagala v razne banke in posojala nekaterim družbam. Ob koncu enega zadnjih let je imela kar za polovico letnega prihodka likvidnostnih viškov. Ob tem je pomembno še to, da so članarino vse do 1. januarja letos izterjevali prek Davčnega urada Republike Slovenije (DURS). To v praksi pomeni, da so za neplačane zneske članarine dacarji bremenili transakcijski račun dolžnika ter denar

skupaj z obrestmi in drugimi stroški vred preprosto zarubili. Vedeti je namreč treba, da so se številni podjetniki obveznemu prispevku izrecno upirali, a jim to ni veliko pomagalo. Nazadnje so ga plačali s prisilno izterjavo. Dogovor z DURS je bil pomemben, saj so postopki za tako izterjavo bistveno lažji in hitrejši. Pa ne samo to; GZS ni bilo treba podjetnikom pošiljati niti računov. Namesto njih je to opravila davčna uprava, s tem da je podjetnikom izdala

Časi obveznega članstva in lagodnega življenja nekaterih so nepreklicno mimo.

odločbo o plačilu članarine. Če članarine kljub temu niso plačali, jo je seveda izterjala.

Tako bi vsak živel Esmeralda in dosledno pobiranje članarine je verjetno edina stvar, ki jo je Čuku uspelo narediti v vseh 14 letih vodenja ustanove. Samo za dodatek: kdor ni plačal obvezne članarine, na DURS ni prejel potrdila o plačanih davkih in prispevkih, ki je obvezna priloga pri vseh javnih razpisih za pridobitev del. Pomenljivo pa je, da DURS letos z GZS ni obnovila pogodbe o sodelovanju, kar pomeni, da je morala zbornica račune za obvezno članarino gospodarskim družbam izstavljati sama, poleg tega bo morala sama tudi terjati dolžni denar, in to prek sodišč oziroma izvršilnih postopkov, kar je bistveno zahtevnejše in dražje od izterjave prek DURS. Poleg tega od letos dalje na DURS ne štejejo več, da podjetnik nima plačanih vseh obveznosti do države, če ni plačal članarine GZS. Čuk si je torej v preteklem desetletju lepo postlal, čeprav je zdaj na koncu plačal za to. Iz zbornice namreč odhaja kot poraženec in ne zmagovalec, kot je upal. Pri tem poskusi naročenih raziskav in zavajajoče predstavljenih izsledkov niso zanemarljivi.

Začasni naslednik Člani skupščine GZS (na seji jih je bilo 71 od 100, vodil pa jo je Janez Bohorič) so pretekli teden razrešili Jožka Čuka, za začasnega predsednika pa imenovali Sama Hribarja Miliča, ki bo to funkcijo opravljal do izvolitve novih zborničnih organov. Hkrati je skupščina sprejela tudi nov statut zbornice, po katerem je Čuku prenehal mandat, saj ni želel odstopiti, četudi so ga nekateri k temu pozivali. Hribar je bil nekdanj zaposlen na GZS, nazadnje kot njen podpredsednik, nato

pa je postal predsednik Združenja delodajalcev Slovenije. Njegovo imenovanje pomeni, da so člani zbornice na mesto predsednika imenovali človeka, ki zbornico dobro pozna, hkrati pa kot nekdanji Čukov podrejeni ne bo vpeljal radikalnih sprememb, razen če ga k temu ne bodo prisilile razmere.

Neobvezno članstvo Po novem članstvo v GZS ni več obvezno, zbornica pa se iz ustanove, katere financiranje je bilo zakonsko predpisano, spreminja v »navadno« svetovalno ustanovo. Delovala bo torej na trgu, kjer so razmere poslovanja povsem drugačne. Do petka, 24. 11. 2006, je izstopilo že 2.000 članov, po informacijah iz gospodarstva pa bo teh odstopov še bistveno več. Zdaj se ustanavljajo nove, dejavnostno povezane zbornice. Prva je bila ustanovljena Trgovinska zbornica Slovenije, svojo zbornico napovedujejo avtoprevozniki. Številni majhni podjetniki, ki so doslej praviloma plačevali po 3 tisoč tolarjev obvezne mesečne članarine, napovedujejo, da se bodo raje včlanili v Obrtno zbornico Slovenije, saj naj bi bile njene usluge bistveno boljše od uslug GZS. Vse to pa pomeni, da bodo na GZS drastično zmanjšali število zaposlenih. Ana Vizovišek, ki vodi službo za stike z javnostjo, nam je sporočila, da v GZS pričakujejo, da bo imela zbornica do konca leta 10.000 članov. Zato je Hribar po potrditvi za začasnega vodjo GZS poudaril, da bo število zaposlenih zmanjšal, članarina pa se bo skoraj prepolovila. Ob temeljitem prestrukturiranju je napovedal celo odprtje pisarne, v kateri bodo delovali klinični psiholog, pravnik in podjetniški svetovalec. To naj bi bili pred letom dni, ko se je že vedelo, da bo treba zbornico preoblikovati, svetovali Čuku, vendar tega ni hotel storiti. Omenjena pisarna naj bi pomagala presežnim delavcem. Poleg tega obstaja možnost, da se je večji del delavcev že pripravil na to in bo zbornici »speljal« del programa v zasebne družbe. Glede na Čukovo nedejavnost v preteklih mesecih to ne bi bilo presenetljivo.

Vprašljive projekcije Kako bo zbornica ob vsem tem zagotovila, da bo leta 2008 v njej še 10.000

Janez Bohorič vodi skupščino GZS.

članov, ki bodo plačevali »prostovoljno« članarino, je seveda vprašanje, četudi v njej zagotavljajo, da bo članarina že za letošnji december nižja za 43 odstotkov. Ob tem je vprašljiva tudi Čukova projekcija prihodkov in zaposlenih na GZS. Zbornica je do zdaj z 235 zaposlenimi letno ustvarila 4,2 milijarde tolarjev prihodkov, do leta 2008 pa naj bi bili prihodki med 2,3 in 3,3 milijarde tolarjev. Po Čukovi optimistični različici naj bi zbornica zaposlovala od 150 do 200 ljudi. Zdaj 78 odstotkov prihodkov zbornica ustvari s članarinami, po preoblikovanju bodo članarine prispevale 30 odstotkov k skupnim prihodkom, drugo pa bo tako kot pri večini zbornic v Evropi s prostovoljnimi članstvom priteklo iz naslova storitev. Nov zbornični model, ki temelji na prostovoljnem članstvu, daje več moči odločanja v skupščini tistim, ki več plačujejo.

Delitev premoženja Ob vsem tem se bo delilo tudi obstoječe premoženje zbornice. Med drugim je GZS že proti koncu septembra na svojih spletnih straneh objavila seznam deležev upravičenj posameznih članov zbornice. Delež upravičenj je članarina, ki jo je član vplačal od 1. januarja 1996 do 24. junija letos. Svoj delež pa lahko član zbornice uveljavi le tako, da ga najpozneje v dveh letih po uveljavitvi zakona o gospodarskih zbornicah, ki je začel veljati 24. junija letos, prenese na drugo zbornico, ustanovljeno po zakonu o gospodarskih zbornicah. Prenos deleža upravičenj posameznega člana na drugo zbornico je mogoč le enkrat, delež upravičenj pa lahko uveljavljajo le poslovni subjekti, ki so vpisani v poslovni register. Delež lahko

Minister Andrej Vizjak

prenesejo le na zbornice, ki bodo dosegle prag reprezentativnosti. Članu, ki izstopi iz pravnega naslednika GZS v roku 22 mesecev po uveljavitvi zakona o gospodarskih zbornicah, bo GZS potrdilo o njegovem deležu upravičenj izdala najpozneje v 30 dneh po prejemu izstopne izjave. GZS je morala po zakonu o gospodarskih zbornicah seznam deležev upravičenj objaviti najkasneje do 24. septembra. Na dan 24. junija je bilo v register članov GZS vpisanih 66.545 članov, seznam pa je zbornica objavila na več kot 4.700 straneh. Med največjimi upravičenci so

Telekom z 1,28-odstotnim deležem, Krka z 0,97-odstotnim, Petrol z 0,8-odstotnim in Mercator z 0,73-odstotnim deležem.

Kako izstopiti? In kako je z izstopom tistih, ki ne želijo ostati niti v na novo organizirani zbornici? Članarine za december ne bodo plačali tisti, ki bodo odstopno izjavo poslali do vključno 30. novembra. Ana Vizovišek pravi, da lahko člani iz GZS izstopijo vsak dan, zadnjo članarino pa morajo plačati za mesec, v katerem izstopajo. Tako bo do konca septembra 2007, pozneje pa bodo veljala drugačna pravila. Podjetja, ki bodo iz GZS izstopila med 1. oktobrom 2007 in 30. septembrom 2008, bodo morala članarino plačevati še celo leto 2008. Za to so najmanj zainteresirani samostojni podjetniki in majhna podjetja, ki bodo razne svetovalne in druge storitve lahko iskali pri novi GZS ali drugje, odvisno pač od tržnih zakonitosti in kakovosti storitev. GZS se tako počasi spreminja v »navadno« svetovalno podjetje, ki deluje na prostem trgu. Zajedalstva je nepreklicno konec. ■

ELEKTROPROM

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMDICA

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 KISOVEC
 tel.: 03 56 57 150
 fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

ŠTAJERSKI VAL

priateljstvo bližina domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Zelenec izgublja vrednost

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Prejšnji teden so se svetovni borzni indeksi obnašali bolj dopustniško, saj so bili trgi v Združenih državah Amerike in na Japonskem v četrtek zaradi praznika zahvalnega dne zaprti.

PORTFELJ 9 DELNIC NA DAN 24.11.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 24.11.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1. Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	90.5	-6.59	881,117
2. Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	186743	30.59	1,867,430
3. Continental	Nemčija	GER	EUR	50	83.42	89.2	6.93	1,068,794
4. Ishare MSCI Japan	Amerika		USD	387	13.83	13.21	-4.48	939,124
5. Vallourec	Paris	PAR	EUR	23	182	202.9	11.48	1,118,328
6. Raiffeisen International	Dunaj	VIE	EUR	55	76.09	89.27	17.32	1,176,597
7. Puma ag	Nemčija	GER	EUR	15	279.39	285.91	2.33	1,027,732
8. Komercialna banka	Makedonija	MBI	MKD	47	5477	5964	8.89	1,090,398
9. Andritz	Avstrija	VIE	EUR	30	142.75	144.3	1.09	1,037,402

Denar v SIT 880,730 • Skupaj 11,087,651

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 24.11.2006 → 11,087,651 • Donosnost portfelja v odstotkih → 10.62 • Donos portfelja v SIT → 1,064,325
EUR → 239.64 • USD → 183.7 • MKD → 3.89

V petek, ki je skozi zgodovino dobil ime »črni petek«, se je veliko investorjev raje ukvarjalo z začetkom predbožične nakupovalne sezone kot pa z delniškimi trgi. »Črni petek« slovi po enem najmanj likvidnih dni v letu na ameriških borznih trgih.

Če je bil promet na borznem trgu nizek, pa tega ne moremo trditi za promet v trgovini. Ameriški potrošniki so v petek v 45.000 opazovanih trgovinah po Ameriki pustili slabih 9 milijard ameriških dolarjev, kar je 6 odstotkov več kot lani. Če se torej po jutru dan pozna, potem bodo Američani letos za darila porabili veliko več kot prejšnje leto. Vendar previdnost ni odveč, saj so včasih podatki »črnega petka« lahko zavajajoči. Vsekakor bodo verodostojnejši podatki, ki bodo prišli v javnost ta teden. Veliko boljši barometer pričakovane porabe bodo vsekakor podatki o

zaupanju potrošnikov in osebni prejemki ter poraba.

Prejšnji teden so se ameriški indeksi obnašali različno. Nasdaq je na tedenski ravni pridobil približno pol odstotka vrednosti, medtem ko je je Dow Jones približno toliko izgubil. Indeksom

je uteži pri rasti nadel predvsem ameriški dolar, ki je v prejšnjem tednu padel na 20-mesečno dno v primerjavi z evrom. Razlogov je več, poleg makroekonomskih je ameriški dolar utrpel izgubo zaradi prej omenjenih praznikov, ko je bila likvidnost na trgu nižja, dodatno težo pa je dala tudi bližina psihološke meje, ki je 1,3 ameriškega dolarja za en evro.

V Evropi so razlogi za padec delniških tečajev enaki kot v Ameriki. Evropskim izvoznikom nikakor ni všeč visok tečaj ame-

riškega dolarja, saj poleg tega, da pri menjavi valute dobijo manjšo kupnino, njihovo blago za ameriške potrošnike postaja dražje.

Azijski indeksi v zadnjem času rastejo po zaslugi rasti tečaja nafte in zlata. Tečaj nafte se namreč znova dviguje. Proizvajalke nafte, zbrane v kartelu OPEC, so se namreč odločile, da bodo v mesecu decembru znižale kvoto dnevno načrpane nafte. Pomen temu sklepu daje dejstvo, da se tokrat z nižanjem kvote strinja tudi Savdska Arabija. Zaradi nizke cene dolarja in visoke cene nafte se je znova podražilo zlato.

V Sloveniji se je po rekordni vrednosti Slovenskega borznega indeksa tečaj delnic malce umiril. Potem ko se je Krka znova povzpela proti 190 tisočkom in Petrol proti 120 tisočkom, so tečaji v petek malce klecnili.

Naš namišljeni portfelj se je ta teden okrepil nad 10-odstotno donosnostjo, čeprav je ameriški dolar izgubil del vrednosti. Tokrat bomo portfelj pustili nespremenjen. Podatki, ki bodo objavljeni ta teden, bodo lahko močno zamajali delniške trge. V katero smer bo sunek, pa bomo videli. **D**

Radio Krka
106.6 MHz

Primadiesel. Iz spoštovanja do narave.

Narava bo do nas prijazna le, če bomo mi prijazni do nje. Iz spoštovanja do narave je nastal tudi novi Petrol Primadiesel - izboljšano gorivo, ki blagodejno vpliva na delovanje dieselskih motorjev in jih ščiti pred nastajanjem oblog in korozijo. S tem povečuje njihovo moč in izboljšuje ekonomiko vožnje. Ker zmanjšuje škodljive emisije, z njegovo uporabo manj obremenjujemo okolje.

Odličen tudi v nizkih zimskih temperaturah.

Energija med nami.

PETROL

Javno-zasebno partnerstvo

Peter Krivic, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Namen svežnja treh zakonov, ki jih je začel obravnavati državni zbor, je poskrbeti za zakonski okvir združevanja dveh sicer povsem nasprotujočih si sektorjev gospodarstva: javnega in zasebnega.

Ko so oblikovalci skupne evropske valute sedli za mizo in začeli pregledovati idejne skice novih bankovcev, so se soočili z naslednjim dejstvom: zelo težko bo na skupnem denarju upodobiti do takrat zelo priljubljene portrete znanih osebnosti. Kdo bi bil z vidika Evropske unije pomembna osebnost? Nemški Ludwig van Beethoven, čigar 9. simfonija je postala evropska himna, Robert Schuman, francoski odvetnik in idejni oče Evropske unije, ali kdo tretji? Da bi se izognili zadregi, so se odločili, da na bankovcih upodobijo mostove.

Cilj delovanja javnega sektorja je praviloma zagotavljanje dobrin, ki se zdijo zasebnikom neracionalne ali neupravičene. Če zasebna podjetja izdelujejo samo izdelke in storitve, s katerimi

ustvarjajo merljiv dobiček, naj bi bil to samo eden od ciljev delovanja javnih podjetij. Za zasebno dobrino, na primer prenosni računalnik, se da točno določiti lastnika. Lastnik ima ekskluzivno pravico do njegove uporabe. Prav tako ga lahko uporablja samo on oziroma samo ena oseba hkrati. To pa ne velja za javne dobrine. Trošenje javnih dobrin praviloma ne izključuje nikogar. Most na Črnem Kalu lahko hkrati uporabljam jaz, vi, kdo tretji ali pa sploh nihče. To pa privede do še ene bistvene razlike med javno in zasebno dobrino, in sicer, kdo bo financiral nakup. Za zasebno, v tem primeru prenosni računalnik, je odgovor jase. Če meni pomeni prenosnik toliko, da sem zanj pripravljen odšteti več denarja kot za namiznega, ga

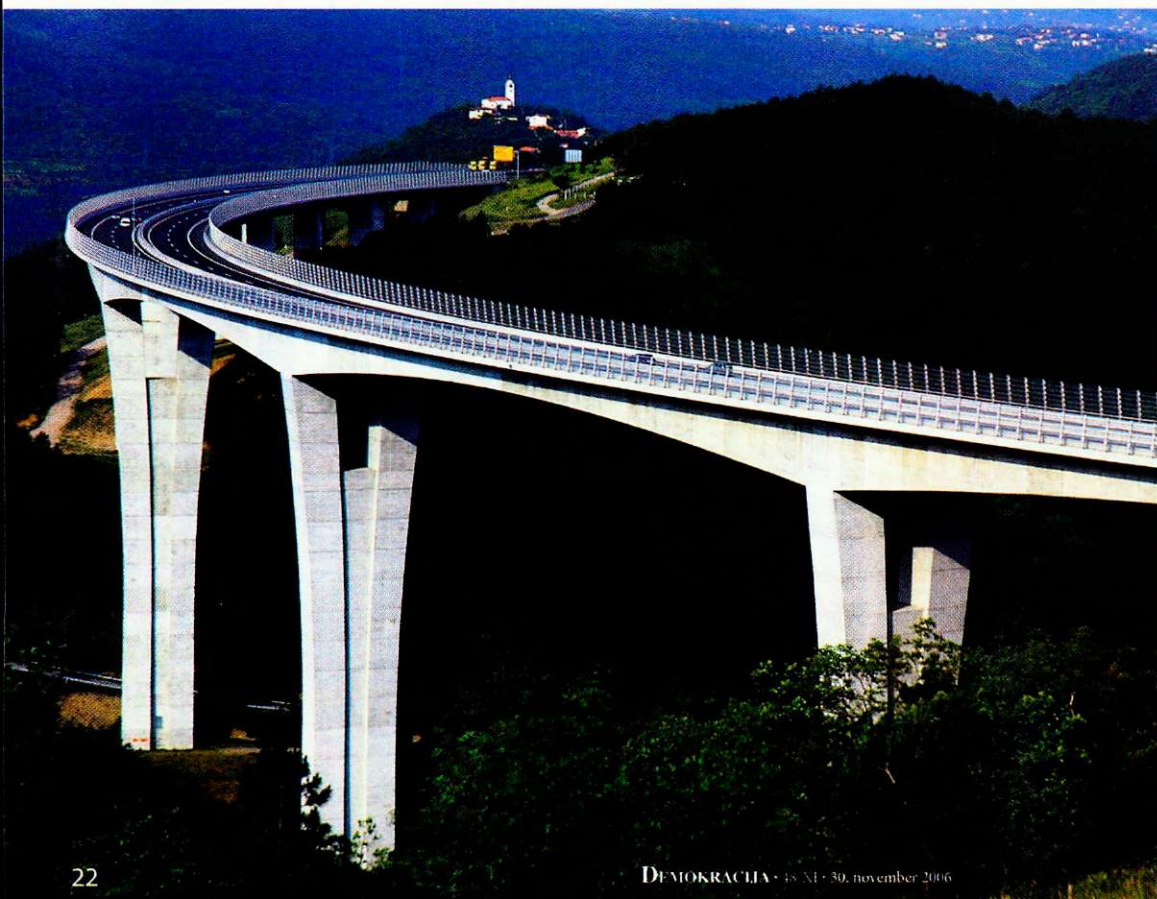
LDS se ne strinja z vladnim predlogom.

bom kupil. Če vam ne, ga ne boste. Problem nastane pri viaduktu Črni Kal. Ljudje, ki potujejo na Obalo enkrat letno ali pa še to ne, verjetno ne bi bili pripravljeni neposredno iz svojega žepa prispevati denarja za njegovo graditev. Javne dobrine pa poleg neposrednih učinkov prinašajo tudi dru-

gotne pozitivne zunanje učinke. Posledica graditve mostu je hitrejši promet, manjše onesnaževanje, manj prometnih nesreč in manjši stroški zdravstvene nege. Družbeno je učinek pozitiven, posameznemu podjetju pa bi graditev mostu in pobiranje mostnine težko ustvarjala dobiček. K javnim dobrinam poleg cest prištevamo še javno razsvetljavo, komunalno infrastrukturo, šolstvo, zdravstvo, železniški promet. Vse te dobrine je smiselno ponujati in trošiti v večjih količinah, kot bi jih zagotovila zasebna podjetja. Zato na te trge praviloma posega država s proračunskimi sredstvi, ki pa niso neomejena. Naloga vladnih služb je, da določijo, kateri projekti imajo prednost in kateri bodo počakali na izvedbo. Če se vlada odloči za graditev viadukta Črni Kal, bo to mogoče pomenilo manj denarja za oklepnike, če se odloči za nakup oklepnikov, bo zategnila pas pri zdravstvu.

Ustrezna rešitev Zakon o javno-zasebnem partnerstvu uvaja obvezen test projektov nad vrednostjo 5,2 milijonov evrov in oblikovanje posebne enote za javno-zasebno partnerstvo na finančnem ministrstvu. Ta enota bo za vsak infrastrukturni projekt, katerega vrednost presega zapisano omejitev, preverila, ali je mogoče projekt izvesti tudi s pomočjo javno-zasebnega partnerstva. Če bo ugotovitev pozitivna, bo to pomenilo iskanje najprimernejšega zasebnega investitorja, v državnem proračunu pa bo ostal del denarja, ki je bil predviden za ta projekt. Ta preostali denar se bo lahko porabil za izvedbo novega projekta – bodisi znova v obliki partnerstva ali kot samostojen državni projekt.

Tradicionalno so bili vsi večji infrastrukturni projekti finan-

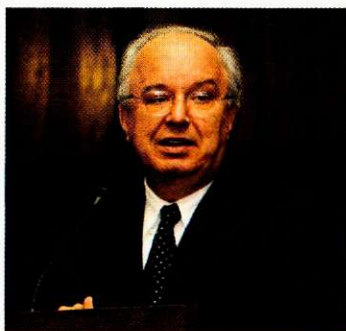
Centralna čistilna naprava v Mariboru je prvi uspešen projekt javno-zasebnega partnerstva BOT v Sloveniji.

cirani neposredno iz državnega proračuna oziroma neposredno z zadolževanjem države. Javno-zasebno partnerstvo na tem področju odpira vrata zasebnemu kapitalu, ki ga vodijo predvsem ekonomski motivi. Izkušnje iz tujine kažejo, da je zasebni sektor velikokrat učinkovitejši od javnega na področju graditve in vzdrževanja gospodarske infrastrukture ter zagotavljanja njenih storitev. Da Slovenija potrebuje ustrezen rešitev na tem področju, kažejo tudi študije, ki ocenjujejo razliko v višini okoli treh odstotkov BDP med potrebami naše države za investiranje v infrastrukturo in razpoložljivimi proračunskimi sredstvi.

Oblike partnerstva Dr. Mojmir Mrak s Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani je uredil priročnik z naslovom Projektno financiranje – alternativna oblika financiranja infrastrukturnih objektov. V delu podrobno predstavlja koncept zagotavljanja srednjeročnega in dolgoročnega kapitala za financiranje investicijskih projektov s strani javnih in zasebnih partnerjev. Projektne financiranja ne smemo enačiti s financiranjem projekta. Financiranje projektov pomeni iskanje finančnih virov za izvedbo projekta, medtem ko je projektno financiranje oblika sodelovanja javnega in zasebnega sektorja. Za izvedbo projekta oba partnerja ustanovita posebno projektno podjetje. Pravna oblika podjetja se ponavadi razlikuje

glede na obsežnost projekta. V to projektno podjetje nato javni in zasebni sektor prispevata vsak svoj vložek. Bistveno je, da se tako delno razbremeni državni proračun oziroma obvladuje proračunski primanjkljaj. Projektno financiranje je primerno predvsem za financiranje tistih kapitalsko intenzivnih panog, ki imajo predvidljiv denarni tok. Tako je omogočena izdelava projekcij poslovanja podjetja za več let vnaprej. Zasebni partner lahko predvidi donosnost investicije, javni partner pa omeji prevelik zaslužek in prelivanje kapitala v zasebne roke. Ko je projekt zgrajen in zasebni partner poplačan skupaj s primernim donosom na vloženi kapital, se projektno podjetje običajno razpusti.

Nadzor nad javno-zasebnimi projekti bo izvajalo ministrstvo za finance.

Potniški center Ljubljana nastaja na podlagi partnerstva.

V tujini se je najbolj uveljavilo tako imenovano BOT partnerstvo med javnim in zasebnim sektorjem. Kratica BOT izhaja iz angleščine in pomeni »Build-operate-transfer« ali zgradi-upravljaj-prenesi. Bistvo te oblike je, da država podeli koncesijo zasebnemu partnerju za graditev določenega infrastrukturnega objekta (avtoceste, čistilne naprave ...), ta pa se zaveže, da jo zgradi in vzdrževal. Po poteku v pogodbi zapisanega obdobja, lahko tudi 20 in več let, vendar pa pred iztekom celotne dobe koristnosti, podjetje preide v last države.

Nadzor nad projekti V okviru ministrstva za finance bo posebna enota spremljala izvajanje projektov in vodila evidence. Naloga ministrstva bo, da na podlagi zbranih podatkov in dobrih praks oblikuje smernice in standardizirane pogodbe za najpogostejše oblike partnerstva. Z oblikovanjem enote se ne strinja največja opozicijska stranka LDS, zato je vložila dopolnilo k zakonu

o javno-zasebnem partnerstvu, s katerim želi odgovornost za izvajanje javno-zasebnega partnerstva z ministrstva za finance prenesti na vlado. V stranki menijo, da bo zakon omogočil nepregledno privatizacijo več tisoč milijard tolarjev javnega premoženja, kakovost storitev se bo znižala, cene pa zvišale. Milan M. Cvikel je dejal: »Ne nasprotujemo vstopu zasebnega kapitala v Slovenijo, nasprotujemo pa temu, da je brez preverbe bodisi v občinskem svetu bodisi v DZ mogoče nekaj tisoč milijard premoženja sprivatizirati. Če nam je uspelo v Sloveniji do nastopa te vlade to premoženje ohraniti, omogoča ta vlada več tisoč milijard tolarjev vredno privatizacijo v javnih zavodih.« Finančni minister Andrej Bajuk se je na očitke odzval z argumentom, da partnerstva ne moremo enačiti s privatizacijo, saj bo javni partner opravljal nadzor nad projekti. Slednji bo moral v investicijskem projektu natančno določiti, kaj želi, pot do cilja pa prepustiti zasebnemu partnerju, je še poudaril Bajuk. Dobro zastavljen program bo po njegovih besedah preprečil prelivanje dobičkov k zasebnemu partnerju. **D**

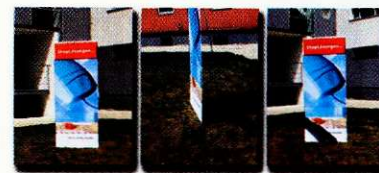
IZBRANI PREZENTACIJSKI SISTEMI

AKCIJSKE CENE

Ponudba velja od konca decembra 2006 oz. do razprodaje zalogi!

PROMOCIJSKO KLIP KLAPO STOJALO

konstrukcija, torba	12.990,00 SIT	54.20 EUR
plakat	7.000,00 SIT	29.21 EUR
komplet	19.990,00 SIT	83.41 EUR

PRINT-DIVISION

Kreativne rešitve digitalnega tiska.

Foto Tabor d.o.o., Jezdarska ulica 13,
2000 Maribor, ID.št. za DDV: SI43733271

PROMOCIJSKO ROLL UP STOJALO

konstrukcija, torba	19.990,00 SIT	83.41 EUR
plakat	9.000,00 SIT	37.55 EUR
komplet	28.990,00 SIT	120.97 EUR

Vse cene so navedene brez DDV-ja.

Dodatne informacije na www.print-division.com ali na telefonu 02/ 330 42 73

Kompromis v okviru mogočega

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Problem obolevnosti zaradi azbesta ni preprost. Podobno kot pri nas ga rešujejo tudi v drugih evropskih državah. Vlada koalicija se zavzema za to, da bi za okoljske bolezni sprejeli poseben zakon.

Sloveniji so v proizvodnji strešne kritine v Salonitu Anhovo so večinoma uporabljali manj agresiven beli azbest.

Pretekli teden so poslanci s 50 glasovi za in tremi proti sprejeli novelo zakona o odpravljanju posledic dela z azbestom. Po spremenjenem zakonu (po prejšnjem so imeli pravice le bolniki, ki so zboleli zaradi izpostavljenosti azbestu na delovnem mestu) bodo nekaj pravic dobili tudi bolniki, ki so zboleli zaradi izpostavljenosti azbestu v okolju, vendar le tisti z mezoteliomom, najhujšo

obliko azbestnih bolezni. Uporaba azbesta je v Sloveniji prepovedana že najmanj deset let, ko je takratni državni zbor prvič sprejel zakon o prepovedi proizvodnje azbestnih izdelkov in prometa z njimi. Leta 1997 je nato sprejel še pravilnik o določitvi poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu. Prvotni zakon je bil nato spremenjen še štirikrat, nazadnje so spremembe začele veljati 12. aprila letos.

Osnovni zakon Osnovni zakon o odpravljanju posledic dela z azbestom, ki ga je državni zbor sprejel 29. marca letos, v uradnem listu je bil objavljen 11. aprila, veljati pa je začel dan pozneje, določa poklicne bolezni zaradi izpostavljenosti azbestnemu prahu ali prahu materialov, ki vsebujejo azbest v času proizvodnje, uporabe in odstranjevanja azbestnih izdelkov, pogoje za njihovo ugotavljanje, odmero in

izplačilo odškodnine v pavšalnem znesku ter pravico do invalidske pokojnine pod ugodnejšimi pogoji osebam, pri katerih je bila v skladu s tem zakonom ugotovljena poklicna bolezen zaradi izpostavljenosti azbestu. Proizvodnja, promet in skladiščenje azbesta in izdelkov, ki vsebujejo azbest, na območju države in njihov uvoz sta prepovedana.

Odškodnine Višina odškodnine za posamezne vrste poklicnih bolezni je določena v 6. členu osnovnega zakona, zneske pa objavljamo v posebni tabeli. Znesek odškodnine je odvisen od pričakovanja razvoja bolezni, od zmanjšanja življenjskih funkcij (nepomembno zmanjšanje, lažje stopnje, srednje stopnje, težje stopnje) in od starosti upravičencev. Zneski se z rastjo življenjskih stroškov uskladijo enkrat letno, in sicer januarja, usklajene zneske pa objavi minister za delo v uradnem listu.

Dopolnitev Novelo k osnovnemu zakonu je v parlamentarni postopek vložila skupina koalicijskih poslancev s prvim podpisanim Francem Žnidaršičem (DeSUS). Obstoječi zakon se namreč omejuje le na osebe, zaposlene v

Kaj je azbest?

Azbest je ime za skupino naravnih mineralnih vlaken, ki jih s prostim očesom ni mogoče videti. V preteklosti so ga uporabljali kot dodatek številnim materialom in izdelkom, da bi dobili materiale, odporne na visoke temperature in ogenj. Trdno vezan azbest na splošno ne škoduje zdravju delavcev, škodljiva pa so azbestna vlakna, ki se sproščajo v zrak in jih delavec vdihava. Vdihavanje zraka, ki vsebuje azbestna vlakna, lahko pripelje do azbestnih bolezni, za katere še ne poznamo ustreznega zdravljenja. Med prvo izpostavljenostjo azbestnim vlaknom in diagnozo bolezni navadno preteče veliko časa (latentna doba je od 15 do 60 let). Azbest je v več kot tri tisoč proizvodih. Vezan azbest sam po sebi ni nevaren, nevaren pa postane, ko se material obrabi (staranje materiala), se poškoduje ali pri mehanski obdelavi (rezanje, vrtnanje, brušenje, drobljenje), pri čemer lahko pride do sproščanja azbestnih vlaken.

Od leta 1946 je bilo v Slovenijo uvoženih 670.000 ton azbesta, danes pa je njegova uporaba prepovedana.

Salonitni strešniki in vodovodne cevi iz azbesta so bili »običajni« izdelki.

Poslanec Mitja Ljubeljšek je razširitev kroga upravičencev na okoljske prebivalce označil za težko in kompleksno strokovno vprašanje. Ker se pri podeljevanju pravic azbestnih bolnikov srečujejo z dilemo pravičnosti do vseh obolelih in hkrati nepredvidljivostjo finančnih posledic, je dopolnjeni predlog kompromis v okviru mogočega, pri tem pa opozarja tudi na nujnost sprejetja sistemskega zakona o posledicah onesnaževosti okolja.

Odškodnina za posamezne vrste poklicnih bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu:

- plaki parietalne plevre ali difuzne zadebelitve plevre	največ 2.850.000 sit (11.875 EUR)
- benigni pleuralni izliv	največ 3.100.000 sit (12.920 EUR)
- kronični pleuralni izliv	največ 3.700.000 sit (15.420 EUR)
- azbestoza	največ 5.000.000 sit (20.840 EUR)
- pljučni rak, maligni mezoteliom in drugi raki, ki so posledica izpostavljenosti azbestu	največ 10.000.000 sit (41.660 EUR)

gospodarskih družbah, ki so predelovale ali skladiščile azbest oz. azbestne izdelke, in na delovnih mestih, kjer so bile izpostavljene azbestu. Zato so vlagatelji novele predlagali, da se uporaba določb zakona razširi tudi na osebe, ki so živele v okolju, v katerem so zbolele zaradi izpostavljenosti azbestu, vendar je odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide prislusnil zahtevam vlade in sprejel številna dopolnila, ki so zožila predvidene pravice in s katerimi naj bi bil zakon tudi širše sprejemljiv. Po dopolnjenem zakonu bodo tako pravice do zdravstvene in socialne varnosti bolnikom, ki so zboleli zaradi okoljskega dejavnika, omejili le na tiste z mezoteliomom, to je najhujšo

obliko azbestnih bolezni. Gre za redko obliko raka poplučnice ali potrebušnice, ki ga skoraj v vseh primerih povzroči azbest in je neozdravljiv. Nekateri so izvzetju drugih, lažjih bolezni, ki so posledica azbesta, nasprotovali. To so bili predvsem poslanci LDS in SD, ki bi to problematiko, če bi zares želeli, lahko uredili že pred desetimi leti, saj so imeli oblast v rokah vse do leta 2004. Zdaj se zdi, da so predloge k osnovnemu zakonu, po katerem bi bili izenačeni vsi oboleli, zagovarjali le zaradi nedavnih lokalnih volitev in nabiranja političnih glasov. Dodajmo, da se je vladajoča koalicija zavzela za to, da je treba vse bolezni zaradi vpliva okolja, teh pa je veliko, urediti v posebnem zakonu. ■

Dvojna merila

Igor Gošte

Ne vem, kaj se dogaja pri nas. Včasih se dozdeva, da so predpisi, zakoni napisani kar tako. Skoraj ne mine dan, da jih ne bi kršili.

Naša zgodba seže več kot leto nazaj, ko so se lastniki umirajoče Deloze (ki je imela v svojih prostorih tudi manjšo trgovino) odločili, da lahko preživijo le, če število zaposlenih zmanjšajo na nekaj deset. Po besedah takratnega direktorja sedaj že umrle Deloze Aleša Kumperščaka bi jih lahko rešilo le to. Menili pa so, da bi bilo v tako veliki proizvodni hali, kjer je nekoč delalo precej več kot sto delavk, delo z le nekaj desetimi odločno predrago. Zato so se odločili proizvodno halo, ki je v središču mesta, poleg srednje šole, Zdravstvenega doma in večjega blokovskega naselja, prodati, sami pa proizvodnjo zagnati na drugi, manjši lokaciji v isti občini. Na občini tega niso verjeli (le zakaj bi). Za nakup proizvodnje hale se je tedaj zanimalo neko večje trgovsko podjetje. Župan Matjaž Švagan je z večino v občinskem svetu leto ali dve pred tem z direktorjem Kumperščakom, ki je v Zagorje prišel kot rešitelj Deloze, na eni od sej občinskega sveta veselo nazdravil (po njihovo) pravim smernicam za rešitev Deloze.

Ko je torej direktor Deloze prišel na dan z idejo, da bi rad prodal proizvodnjo halo in da ima za to tudi kupca, neko trgovsko podjetje, se je kolesje ustavilo. Vsi akterji takratne zgodbe (nekaterim je že žal) so verjeli županu, verjeli so stanovalcem poleg Deloze, da trgovina nikakor ne sodi v njihovo okolje. Če poenostavimo: prej jih Deloza, v kateri je tekla proizvodnja, sicer ne prav hrupna, ni motila, motila pa bi jih malce večja trgovina, ki bi zrasla na mestu porušene proizvodnje hale. Konec je bil nekako tak: lastniki Deloze niso dobili soglasja za spremembo namembnosti, podjetje je dokončno umrlo, trgovskega centra ni bilo, delavke pa so ostale brez dela.

Preteklo je nekaj dolgih mesecev, ko je omenjeno stavbo kupil podjetnik iz Litije in jo letos poleti začel prenavljati, v njej zgradil bowling in kegljaško stezo s pripadajočim gostinskim lokalom. Vse lepo in prav. Le kdo bi si ne želel novih investicij? Ampak ...

V času volilne kampanje je županski kandidat Marko Agrež opozoril, da se mu zdi, da se na občinskem svetu in v ustreznih organih še ni odločalo, ali se novemu investitorju izda soglasje k spremembi namembnosti objekta. Tej njegovi ugotovitvi je na lokalni televiziji ETV po volitvah pritrtil tudi župan Matjaž Švagan. Niso še zaprosili, je dejal.

No, le nekaj dni pred konstitutivno sejo zagorskega občinskega sveta pa je investitor zaprosil za spremembo namembnosti. Ne sicer župana in občinski svet, ampak je vlogo za legalizacijo nekajmesečnih del poslal na Upravno enoto Zagorje. Le-ta pa je za mnenje zaprosila občinski svet. Svetniki so na mize prejeli že oblikovano pozitivno stališče (pripravile so ga ustrezne občinske službe), kar pomeni, da soglašajo s spremembo namembnosti proizvodnje hale v rekreacijski objekt z gostinskim in trgovskim lokalom ter zunanjo ureditvijo. Na vprašanje občinskega svetnika Agreža, ali ne gre v tem primeru za legalizacijo črne gradnje, povsem jasnega odgovora ne on ne nihče od navzočih ni dobil.

Odgovor pa so dobili gledalci lokalne televizije po seji, ko je župan potrdil, da je vedel za črno gradnjo in da so to gradnjo lahko videli tudi vsi Zagorjani. Res je, le da verjetno v nasprotju z županom niso vedeli, da je gre za črno gradnjo.

Tako. V omenjeni stanovanjsko-šolsko-zdravstveni okolici zdaj ni več proizvodnje, nimajo trgovskega centra, imeli pa bodo športno-rekreacijski objekt z gostinskim lokalom. Župan se je osebno zavzel, da bo ustrezno protihrupno izoliran.

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

črna na belini u barvah

Dobrovnik pred bankrotom

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Revizijsko poročilo Računskega sodišča RS za občino Dobrovnik je potrdilo domneve, da je občina v finančnih škripcih. Nenavadno pa je, da je prišlo v javnost po lokalnih volitvah, na katerih je zmagal dosedanji župan Marjan Kardinar.

Oposlovanju te male občine s komaj 1.325 prebivalci, ki leži na dvojezičnem območju ob meji z Madžarsko, smo v Demokraciji že pisali. To glede na sume o županovem zadolževanju niti ni presenetljivo.

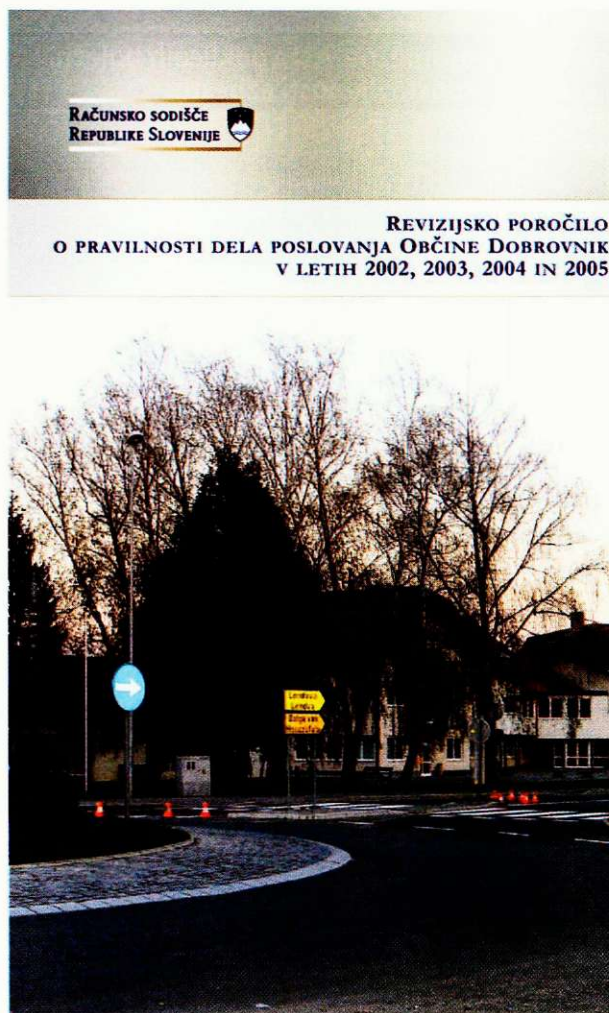
Dolga zgodba O poslovanju občine Dobrovnik se je jeseni 2005 pozanimalo tudi ministrstvo za finance. Razlog ni bil le skrb zbujujoče finančno stanje, ampak tudi dejstvo, da župan ministrstva ni tekoče obveščal o zadolževanju, ki je presegalo zakonsko dovoljeni obseg. Poleg tega je ministrstvo občini tedaj napovedovalo še težje čase zaradi odplačevanja večjega števila najetih posojil. Zaradi sklepanja pogodb v nasprotju z določbami zakona o financiranju občin so s finančnega ministrstva tudi nakazali, da se bo morala občina iz

finančne zagate in likvidnostnih težav reševati sama.

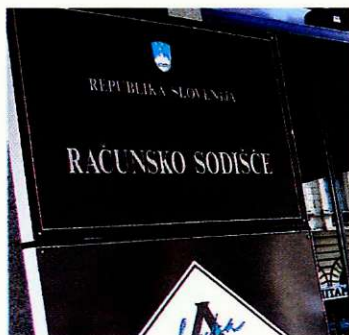
V naslednjih mesecih se je župan na kritike odzval s suspendiranjem tajnika občinske uprave Štefana Korena, ki je na nedavnih lokalnih volitvah nastopil kot njegov tekmeč. Koren se je lotil priprave ustreznega sanacijskega programa v skladu z navodili ministrstva za finance, kar je bilo po njegovo tudi razlog, da ga je Kardinar izbral za grešnega kozla za stanje na občini. Koren je prepričan, da je bil pravi razlog v tem, da je razkril županovo početje. Zanimivo je, da je po Korenovem suspenzu sledila še odslovitve njegove kolegice iz računovodstva, ki je prav tako opozarjala na nepravilnosti. Štefan Koren je župana kazensko ovadil, ker je kot uradna oseba izdal sklep, s katerim je dal pregledati Korenov službeni računalnik in na njem zamenjati gesla, kar naj bi bil nedopusten poseg v tajnost pisem in drugih sporočil po 37. členu Ustave RS.

Zavlačevali s poročilom Najbolj nenavadno pri revizijskem poročilu računskega sodišča pa je zavlačevanje z njegovo objavo. Po Korenovo je bilo to namerno zaradi bližine lokalnih volitev. Kardinar je bil na njih kot kandidat LDS znova izvoljen, saj je dobil deset odstotkov več glasov od Korena, ki je užival podporo NSi in SDS. Po drugi strani je LDS izgubila skoraj polovico občinskih svetnikov in jih ima le še pet (prej devet) v enajstčlanskem svetu. To pa obeta precej težavno usklajevanje med županom in svetniki.

Revizija, ki jo je računsko sodišče opravilo za obdobje med letoma 2002 in 2005, se končuje z negativnim mnenjem in zahtevo, da občina predloži odzivno poročilo. Občina je namreč

Župan Dobrovnika Marjan Kardinar

RS ugotovilo vrsto nepravilnosti.

samo v letu 2004 brez pooblastila občinskega sveta prerazporedila proračunska sredstva v vrednosti 18,762 milijona tolarjev, v letih 2003 in 2004 pa je odobrila odhodke, večje od načrtovanih, v skupni vrednosti 24,676 milijona. V vseh štirih obravnavanih letih je občina veselo plačevala prevzete in zapadle obveznosti iz proračunov naslednjih let. Pri tem je preseгла s proračunom določene zneske za več deset milijonov tolarjev (leta 2004 celo za 210,589 milijona, leta 2005 pa za skoraj 108 milijonov). Poleg tega so dolgoročne zadolžitve in po-

rošstva krepko presešli zakonsko dovoljeni obseg. Zelo nenavaden je tudi podatek, da je občina pri že tako visoki zadolženosti odobrila poroštvo v višini nekaj več kot 72 milijonov tolarjev zasebnemu podjetju Gomboc, d. o. o. Zato se ne čudimo, da na občini niso bili zmožni plačevati svojih obveznosti v zakonsko določenih rokih.

Skoraj brezštevilne so nepravilnosti pri oddaji javnih naročil malih vrednosti, ki jih v nekaterih primerih sploh niso speljali. V več primerih občina ni hranila dokumentacije o postopkih javnih naročil, iz česar

Poročilo je bilo objavljeno prepozno, da bi vplivalo na izid volitev.

bi revizorji lahko dobili vpogled v izpeljavo postopkov. Pri izbiri ponudnikov javnih naročil je vodstvo občine vsaj nekajkrat ocenjevalo ponudbe po skrajno subjektivnih merilih.

Zapečateni prihodnosti Nadalje revizorji ugotavljajo, da je občina v letih 2004 in 2005 sklenila dolgoročne obveznosti, ki imajo enak učinek kot dolgoročno zadolževanje, s sklenitvijo teh poslov pa se je izognila pridobitvi soglasja finančnega ministrstva, saj je bilo jasno, da slednjega ne bi dobili. Poleg tega »se je skupno stanje dolgoročnih obveznosti v obdobju od 2002 do 2005 povečalo kar za trinajstkrat in na dan 31. 12. 2005 doseglo 538.788 tisoč tolarjev ali 206 odstotkov prihodkovnih zmoglosti občine«.

Najbolj zaskrbljiva je ocena za daljše obdobje: proračuni za obdobje med letoma 2007 in 2020 bodo povprečno obremenjeni 86-odstotno, kar pomeni, da je »poraba občine že skoraj v celoti opredeljena za naslednjih 14 let,« kajti nerazporejenih ostaja le slabih 37 milijonov tolarjev.

Marjan Kardinar v izjavi za javnost zagotavlja, da bodo upoštevali ugotovitve revizorjev in pripravili odzivno sporočilo. Po njegovo »nepravilnosti niso bile narejene namenoma, ampak so posledica dejanskega poslovanja malih občin. Za gospodarno poslovanje in izvajanje večjih investicij občine nimajo zadostnih sredstev, zato se morajo čezmerno zadolževati in iskati različne vire financiranja, kar je običaj v

vseh majhnih občinah, ki so prav zaradi tega čezmerno zadolžene. Prav tako se je treba zavedati, da kot majhna občina ne moremo zagotoviti ustreznega strokovnega kadra za izvajanje zahtevnih strokovnih nalog«.

Župan v poročilu vidi dokaze, da je bilo v preteklih letih storjenega veliko za razvoj, sredstva pa so po njegovo porabili racionalno. Pridobitev dodatnih sredstev je bila po njegovo nujna zaradi izpadov že načrtovanih sredstev, s čimer so lahko investicije sploh izpeljali, čeprav so se s tem še bolj zadolžili. Kardinar poudarja, da se vse od lanskega leta, t. j. od sprejetja sklepa o obvezni racionalizaciji proračuna in o zmanjševanju stroškov tega sklepa tudi držijo. Prav tako nameravajo na občini z nadaljnjimi ukrepi »dosledno upoštevati ugotovitve računskega sodišča«, kar vključuje klasifikacijo proračuna v skladu z določili zakona o javnem financiranju, pripravo rebalansa proračuna za tekoče leto, vzpostavljane notranjega nadzora, pravilnika o računovodstvu in sprejetje ukrepov za izvajanje javnih naročil. Poleg tega se obeta odprodaja občinskega premoženja, ki ga ne potrebujejo, ter podelitev koncesije za kanalizacijo in vodovod – investicije, ki je zastala zaradi finančnih težav občine.

Ali bo to županu uspelo, je odvisno predvsem od tega, ali mu bodo njegovi krajanje ter člani občinskega sveta po objavi revizijskega poročila še zaupali, ki so mu na volitvah 22. oktobra. □

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablinskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobiltelevem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

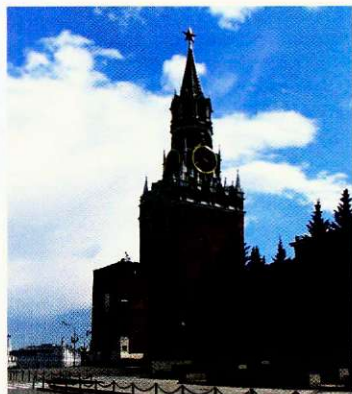
Radioaktivna roka maščevanja

Ana Müllner, foto: Reuters

V Londonu je umrl še en nasprotnik oblasti v Kremlju, nekdanji ruski vohun Aleksander Litvinenko. Okoliščine njegove smrti so zavite v tančico skrivnostnosti in spominjajo na metode pokojnega Stalina.

Le dober mesec po umoru novinarke Ane Politkovske, ki je bila zaradi obtoževanj ruskega političnega vrha ena najvidnejših figur ruske opozicije in hkrati trn v peti Putinovih privržencev, je prišlo do vnovičnega umora kritika ruskih oblasti. Umor nekdanjega ruskega vohuna Litvinenka je dvignil veliko prahu tako v Rusiji kot tudi drugod po svetu in potrjuje teorijo, ki jo je sprožil že umor Politkovske: glasno nasprotovanje ruskim oblastem je lahko usodno.

Spreobrnjeni vohun Litvinenko je svojo poklicno pot v vrstah ruske obveščevalne agencije KGB začel leta 1988, kjer je sprva deloval v okviru oddelka za boj proti terorizmu in organiziranemu kriminalu. Leta 1997 se je pridružil enemu najbolj tajnih oddelkov FSB (naslednice KGB) in kmalu postal vodja oddelka, ki se je bojeval proti kriminalnim organizacijam. Njegova zgledna kariera pa je doživela usoden preobrat, ko je novembra 1998 na tiskovni konferenci obtožil svoje nadrejene v FSB korupcije in nezakonitih metod delovanja, med drugim umorov. Pri tem je javnosti predstavil tudi dokaze, ki so potrjevali verodostojnost njegovih obtožb, hkrati pa si je s tem dejanjem zapечатil tako kariero kot tudi uso-

Ruski disident Aleksander Litvinenko je prejšnji teden umrl v Londonu.

do. Kmalu zatem so ga aretirali, a sodišče ga je na sojenju spoznalo za nedolžnega. Kljub temu je moral ostati v Moskvi, kjer so njega in njegovo družino nadzorovali na vsakem koraku. Kasneje je Litvinenku uspelo zbežati, sprva v Turčijo in nato v London, kjer je zaprosil za azil in le nekaj mesecev pred svojo smrtjo dobil tudi britansko državljanstvo.

Smrt oporečnika Tudi po begu iz domovine je Litvinenko nadaljeval svojo kampanjo proti nekdanjim delodajalcem, med drugim s pomočjo svojih knjig. Njegova smrt, ki marsikoga spominja na metode nekdanjih ruskih diktatorjev, pa je pretresla predvsem zahodni svet. V Rusiji so namreč Litvinenka uspešno prikazali kot izdajalca domovine, večina Rusov pa zanj ni še nikoli slišala. Kot trdijo neuradni viri, naj bi bil

Si je oblast v Moskvi spet umazala roke?

Litvinenko zastrupljen 1. novembra letos, in sicer z radioaktivnim polonijem 210, ki ga je mogoče pridobiti le v jedrski elektrarni. Tri tedne zatem, ko je strup Litvinenka spremenil v umirajočega okostnjaka, je na smrtni postelji obtožil svoje domnevne morilce: »Uspelo vam je utišati enega, toda protesti z vsega sveta bodo do konca vašega življenja odmevali v vaših ušesih, gospod Putin.«

Iskanje odgovornih Prvi sum pri iskanju odgovornih za Litvinenkovo smrt je nemudoma padel na najožje sodelavce ruskega predsednika Vladimirja Putina, kar pa, gledano v luči Litvinenkovega delovanja, prav nič ne preseneča. Uradna Moskva seveda ostro zavrača kakršno koli odgovornost, a kritiki Putinove vlade opozarjajo na dejstvo, da se približujejo predsedniške volitve in da si Putinovi sodelavci na vso moč trudijo diskriminirati vsakogar, ki bi lahko škodoval volilni

kampanji izbranega Putinovega naslednika. Še posebej bi jim pri tem lahko škodovale informacije, ki jih je Litvinenko posredoval glede dogajanja v Čečeniji v zadnjih letih prejšnjega stoletja. Prav Čečenija bi utegnila postati tudi eden izmed motivov za njegovo smrt, saj je pobegli vohun v Londonu navezal tesne stike z izgnanim čečenskim upornikom Ahmedom Zakajevom. Slednji predstavlja glavni steber opozicije, ki nasprotuje proruskemu čečenskemu predsedniku Ramzanu Kadirovu, čigar nasprotniki so v zadnjih letih mnogokrat »izginili« tako kot nedavno ubita Ana Politkovska. Ne izključujejo niti možnosti, da so Litvinenka zastupili nekdanji sodelavci iz vrst FSB, a ta teorija naj bi bila le malo verjetna in le malokdo verjame, da bi ruska FSB (ki je v tesni zvezi s Putinom) šla tako daleč, da bi zastupila britanskega državljanca, kar je ne nazadnje Litvinenko bil. V dneh po Litvinenkovi smrti pa je v javnost prišla tudi njegova povezava z izgnanim ruskim oligarhom Berezovskim, ki je bil primoran zbežati v tujino in se sedaj posveča slabitvi ugleda Putinove vlade. Glavni ruski časopis Komsomolskaja pravda opozarja, da je od Litvinenkove smrti največ pridobil prav Berezovski, ki je tako spet užil pet minut medijske pozornosti in opozoril na stranpoti uradne Moskve.

Grozljivi umor Aleksandra Litvinenka je tako kot nedavni umor Ane Politkovske znova potrdil, da se kakršno koli nasprotovanje ruski politiki lahko tragično konča. Čeprav nihče ne more z gotovostjo trditi, ali so si morilci Politkovske umazali roke tudi z umorom Litvinenka, pa nedavni umor potrjuje teorijo, da so številni kritiki ruskih oblasti medijske pozornosti deležni šele po svoji smrti. **D**

GRAJSKE PEKARNE

Vonj po domu

NOVO!

**Novi član grajske družine:
Grofov hlebec.**

Grofov hlebec je prav poseben kruh iz Grajskih pekarn, ki mu v Sloveniji ni enakega. Zaradi izjemnega okusa in videza, ki ju pričara zlatorumeni posip po skorjici, boste ob vsakem ugrizu začutili edinstven pridih žlahtnosti.

Grajske pekarn. Vonj po domu.

Grofov hlebec se peče v vseh pekarnah Skupine Žito: v Dolenjskih pekarnah, Kruh pecivu Maribor, Žitu Gorenjka, Pekarni Vrhnika in Žitu.

STUDIO MARKETINC, JBT, Zoisova ulica 14, 1000 Ljubljana

ROD STEWART

ZADENITE

RADIO CENTER

**Z RODOM STEWARTOM
NA 102.4
IN 103.7**

RADIO CENTER
102.4, 103.7 MHz

VSAKO JUTRO OD 6. URE DALJE

MENART

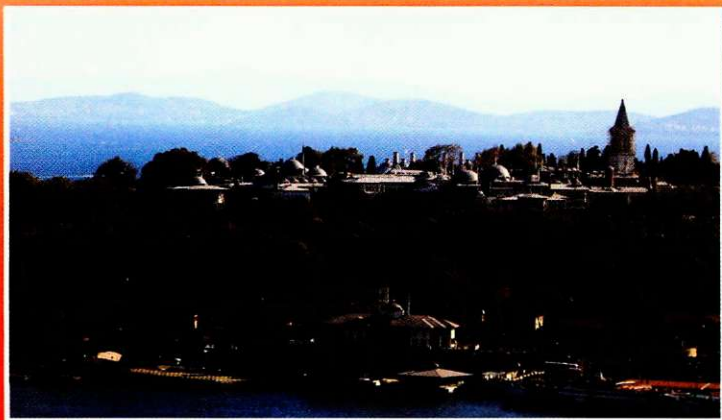
Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Nova Gorica, Kranj, Velenje, Domžale, Škofja Loka, Trzin, Tolmin, Ptuj, Nova Gorica, Kranj, Velenje, Domžale, Škofja Loka, Trzin

WWW.RADIOCENTER.SI

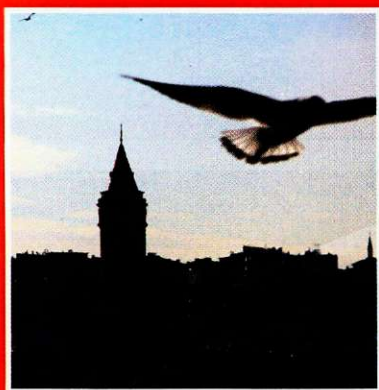
Srce dveh celin

Besedilo in fotografije: Ana Müllner

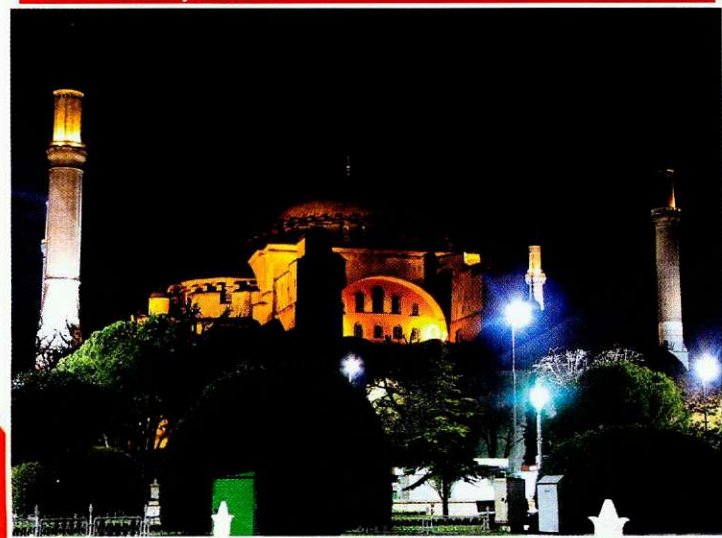
Na prehodu dveh celin, kjer se srečujeta kultura in tradicija dveh svetov, leži eno najslavnejših mest na svetu – Carigrad. Njegova zgodovinska slava vas bo prevzela prav tako kot današnja podoba multikulturnega mesta.

Razglednica jesenskega Carigrada

Bazilika sv. Sofije, arhitekturna mojstrovina

» In dvignilo se je mesto v razkošnem sijaju, naglo kakor v pravljici, kakor fatamorgana sredi peščenega morja. Prestol, diadem in škrlat je zableščal na kraju, kjer je bilo naravno srce treh celin ... Ves svet je plul v mogočnih valovih in vsi valovi so tekli k srcu, v Bizanc, ki je slo-nel kakor velikanski dragulj na bajnem obrežju, okovan od treh strani v demante iskrečih se valov, od četrte pa zavil v smaragde zelenih holmov ...« Se še spominjate slovitega Finžgarjevega romana Pod svobodnim soncem, v katerem slikovito opisuje Bizantinski imperij? A antičnemu Bizancu se je že od nekdaj delala krivica, saj je ob poudarjanju pomembnosti »večnega Rima« marsikdo pozabil na prestolnico Vzhodnorimskega imperija, ki ga, gledano v luči kasnejših zgodovinskih dogodkov, z lahkoto razglasimo za enega najpomembnejših svetovnih mest.

Mesto mnogih imen Carigrad je edinstven pojav v mnogih pogledih, že samo če pogledamo številna imena, ki si jih je nadel skozi zgodovino. Bizanc, Konstantinopel, drugi Rim, Istanbul ... Po svoje so ga imenovala tudi številna ljudstva, ki so bila tako ali drugače povezana z mestom. Pri nas je še vedno v rabi slovansko ime mesta Carigrad. Za svoj razcvet, ki ga je stoletja uvrščal med najbogatejša mesta na svetu, se lahko zahvali edinstveni legi, s katero se ne more primerjati nobeno drugo mesto na svetu. Bosporska ožina ločuje evropski in azijski del, evropsko stran pa dodatno deli še prekop Zlati rog. Med obiskom Carigrada tako ladja postane najpogostejše javno prevozno sredstvo, ki ga množično uporabljajo tako turisti kot prebivalci.

Naj vas ne skrbi zaradi civilizacijskih razlik; nanje vas bodo

privadili že na letu iz Ljubljane (Adria Airways vas v Carigrad lahko popelje vsak večer), saj vas bodo z malo sreče na letalu pogostili s pravim balkanskim obrokom – burekom in jogurtom.

Zgodovinsko bogastvo Mesto, ki je bilo zgrajeno, da bi se od njega odbilo nekaj leska antičnega Rima, se je le za nekaj časa zadovoljilo s svojo drugotno vlogo. Najboljši dokaz, kako so si želeli prekositi svoje ustanovitelje, je cerkev sv. Sofije, ena najmogočnejših in najlepših verskih zgradb na svetu, ki pa je danes uradno spremenjena v muzej. A cerkvi svete modrosti danes marsikateri občudujoči pogled odvzame Modra mošeja, postavljena nasproti slovite bazilike. Bogastvo, ki se je stoletja z vseh vetrov kopičilo v mestu ob Bosporju, je mogoče videti in vsakem koraku. O mogočnosti in veličini Otomanskega imperija priča palača Topkapi, v kateri ni samo ena najbogatejših svetovnih zakladnic, temveč je tudi najpomembnejša muslimanska svetinja.

Carigrad še danes velja za neuradno prestolnico Turčije in tako kljubuje tekmici Ankari, ki se po mnenju večine Turkov neupravičeno ponaša z nazivom prestolnice. Le kako bi lahko na hitro zgrajeno mesto, nasičeno s turobnimi vladnimi stavbami, preseglo enega najpomembnejših mest na svetu? Tako kot mesto spreminja imena, spreminja tudi obraz; v prvem trenutku se

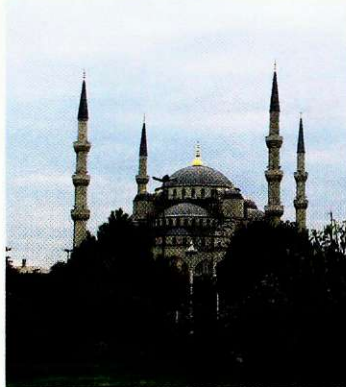
ADRIA

A REGIONAL STAR ALLIANCE MEMBER

Kako majhen je svet!

zazdi, da ste v napredni zahodni prestolnici, že naslednji hip pa boste pomislili, da ste se preselili daleč v srce azijske celine ...

Vpliv vseh kultur Zaradi zemljepisne lege je mesto tradicionalno zelo odprto za sprejemanje različnih kultur in veroizpovedi, kar je vidno na vsakem koraku. Danes je večina prebivalcev Turkov, še vedno pa sta v njem judovska in krščanska manjšina, ki dajeta vedeti, da je Carigrad še vedno eno najpomembnejših mest tako za muslimane kot za kristjane in jude. Zahodna usmerjenost prebivalstva je več kot očitna, na kar vpliva tudi ena najpomembnejših panog v regiji – turizem, ki je iz leta v leto močnejši. Ljudje se v Carigrad zgrinjajo z vseh vetrov in iz različnih razlogov, a ne glede na izvor ali veroizpoved lahko vsak v njem najde nekaj skupnega s svojo kulturo. Kako tudi ne, saj so na Carigrad vplivale domača vse najpomembnejše svetovne kulture: evropska, judovska, arabska, afriška in azijska. V Carigradu vam po vseh pravilih

Veličastna Modra mošeja

Večerni pogled na Bosporsko ožino

ne bi smelo biti dolgčas niti za trenutek; če vas zgodovina ne zanima preveč, se lahko posvetite odkrivanju modernih četrti ali preučevanju turške kulture. Če pa je bila carigradska noč predolga in prepolna turške rakije, vam priporočamo, da se napotite v turško kopal ali hamam, kjer se boste za nekaj ur počutili kot sultan oz. ena njegovih priležnic.

Vse za posel Če se želite vsaj malo znebiti predirnega pogleda Atatürka, ki vas spremlja na skoraj vsakem koraku, je eden od načinov pospešeno zapravljanje

turških lir z njegovo podobo na številnih bazarjih. In za to je Carigrad morda eno najprimernejših mest na svetu. Poleg tega, da je v mestu največja tržnica na svetu, Veliki bazar, boste najrazličnejše bazarje našli v vsaki mestni četrti. Barantanje je seveda obvezen del nakupovanja, a se ga lahko kmalu naveličate. V tem primeru boste ob vrnitvi v domovino bolj cenili trdno postavljene cene. Te so neprimerno bolj zasoljene kot v Carigradu, čeprav ta še vedno velja za najdražje turško mesto. Posla željni prodajalci vas bodo namreč želeli spodbuditi k na-

kupu s poznavanjem jezika in geografije, brž ko jim zaupate, od kod prihajate. Temu sledi obvezen obred pitja čaja, ki se ga boste po nekaj dneh že pošteno naveličali. A bodite previdni! Če smo doma navajeni, da velja pravilo stranka ima vedno prav, v Carigradu velja prav nasprotno: stranka nima NIKOLI prav, pri tem pa ni važno, ali kupujete letalsko vozovnico ali bi radi popili samo skodelico čaja.

Za konec Ne ustrašite se velikosti; v Carigradu in njegovi okolici po neuradnih podatkih živi danes okoli 16 milijonov ljudi, a vse zgodovinske znamenitosti so v premeru nekaj kilometrov. Po ogledu turističnega dela mesta si vzemite čas in pokukajte tudi v preostale dele mesta. Le v njih je namreč mogoče videti pravi obraz tega mesta, čeprav niso tako urejeni kot turistični predeli, prav zato pa so toliko bolj privlačni. Carigrad ima toliko različnih plati, da ga boste na kratkem obisku le težko spoznali do obisti. Nedvomno pa se boste vanj vsaj malo zaljubili. ■

ANASTACIA

ZADENITE

EUR

Z ANASTACIO

NA 102.4

IN 103.7

RADIO CENTER 102.4, 103.7 MHz

WWW.RADIOCJETER.SI

VSAKO JUTRO DO 6 URSE DALJE

MEN

Ne marajo levitev

Afriški voditelji so Evropski uniji v okviru Evropskih razvojnih dnevov dali vedeti, naj jih nihče ne uči o demokraciji in naj se ne vmešava v njihove zadeve. Ob tem je evropski komisar za razvojno in človekoljubno pomoč Louis Michel dejal, da sprejema kritike, razvojna politika EU naj bi bila doslej paternalistična, neokolonialna, obnašali pa naj bi se kot učitelji, čeprav so imeli dobre namene. Poudaril je, da si želijo z afriškimi kolegi odkrit in pošten politični dialog. Ob tem je poudaril odgovornost Afričanov za njihovo usodo. EU bo v prihodnjih letih afriškim, karibskim in pacifiškim državam namenila več milijard evrov, pri čemer pa nobena ne bo sankcionirana, če se ne bodo izboljšali standardi vladanja.

Obletnica V Ukrajini so se spomnili druge obletnice oranžne revolucije, s katero so v Kijevu leta 2004 zaradi poneverjanja volilnih izidov na miren način strmoglavili

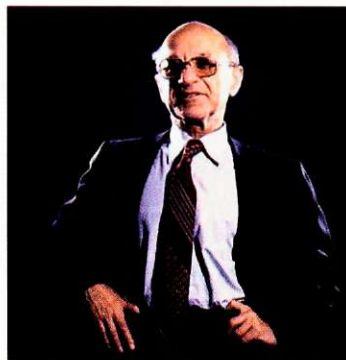

dotedanjo oblast. Proslav ob obletnici pa ne predvidevajo. Po parlamentarnih volitvah marca letos, ko je proruska Stranka regij Viktorja Janukoviča premagala oranžno

stranko Naša Ukrajina prozahnega predsednika države Viktorja Juščenka (njegova zaščitna barva je bila oranžna), je v državi znova prišlo do političnega preobrata. Juščenko je na predvečer obletnice poudaril, da je oranžna revolucija ljudem prinesla več svobode, ki je pred tem niso imeli.

Odšel je Na svojem domu v San Franciscu je v starosti 94 let umrl Nobelov nagrajenec za ekonomijo in eden največjih ekonomskih mislecev modernega časa Milton Friedman. Enemu od voditeljev tako imenovane čikaške šole, skupine liberalnih ekonomistov, je odpovedalo srce. Friedmanove ekonomske ideje so močno vplivale na gospodarsko in denarno politiko nekdanjega ameriškega

predsednika Ronalda Reagana in nekdanje britanske premierke Margaret Thatcher, leta 1976 pa je za svoje delo prejel Nobelovo nagrado za ekonomijo. Friedmanovo ime povezujejo tudi s pristopom h gospodarski rasti, ki predpostavlja, da je inflacijo mogoče nadzorovati s količino

denarja v obtoku. Njegov je stavek: »Nič ni zastoj.«

Dragocenost Na mednarodni dražbi v italijanskem Grizaneu so nedavno prodali velik beli tartuf

za rekordnih 125.000 evrov, s čimer je postal najdražji gomolj te vrste na svetu. Omenjeno vsoto sta za 1,5 kilogramski beli tartuf plačala hongkonški milijonar in njegova soproga ter tako premagala tekmece in poznavalce tartufov iz Francije in Italije. Dražbo

TUJI TISK

Daily Telegraph

Z odobritvijo

»Ruski predsednik Putin lahko odredi poboj vseh svojih političnih nasprotnikov, ki so v tujini, vključno z menoj, če Tony Blair in George Bush ne bosta nehala podpirati njegovega avtoritarnega režima,« je za Daily Telegraph na-

pisal Oleg Gordijevski, ki komentira domnevni umor Aleksandra Litvinenka. Slednji je bil opazen kritik Moskve, ki je odprto govoril o zlorabah državne oblasti. Gonilna sila njegovega zadnjega raziskovanja je bilo prepričanje, da Putin stoji za umorom novinarke Anne Politkovske. Gordijevski trdi, da se domnevni umor Litvinenka, ki je šele prejšnji mesec dobil britansko državljanstvo, ni mogel zgoditi brez odobritve s strani ruskega predsednika. Po vsem svetu je London znan kot prijateljsko pristanišče za mnoge Ruse, ki so prepričani, da država potrebuje opozicijo in bolj demokratično politiko.

The Independent

Zdravilni kraj

Stonehenge je bil največje zdravilsko središče, trdi vodilni britanski arheolog. Do zdaj je večina znanstvenikov priznavala, da so krog iz kamnov, star 4600 let, uporabljali v obredne namene, nove raziskave pa kažejo, da je bila to

prazgodovinska različica francoskega Lurda, kjer so se zbirale velike skupine romarjev z vsega starega sveta. Profesor Timothy Darwill trdi, da je bil Stonehenge tesno povezan z izviri, ki so jim tradicionalno pripisovali zdravilne lastnosti. Znanstveni podatki se skladajo z legendami – deloma v tem, da so bili kamni pripeljani iz jugozahodnega Wellsa, kjer je veliko svetih izvirov. Kar pa zadeva romarje in njihove domnevne obiske Stonehengea: Delfski orakelj je nehal delovati ob zimskem solsticiju, da bi bog sonca Apolon lahko obiskal deželo Hiperborejcev, za katero menijo, da je bila Britanija. Kam je lahko šel drugam kot v znameniti britanski sončni hram?

pripravijo vsako leto, sredstva, pridobljena na njej, pa bodo letos namenili hongkonški dobrodelni organizaciji, ki skrbi za noseča dekleta.

Obisk ZDA Britanska kraljica Elizabeta II., ki se počasi odpravlja v pokoj in svoje obveznosti že prelaga na sina Charlesa, bo

maja prihodnje leto obiskala ZDA ob praznovanju 400-letnice prve stalne angleške naselbine v Severni Ameriki. S tem bo počastila visoko »starost« naselbine Jamestown, ki so jo angleški priseljenci ustanovili leta 1607. Britanska kraljica je nazadnje obiskala Jamestown v ameriški zvezni državi Virginia na vzhodu ZDA ob njegovi 350-letnici leta 1957. Takratna slovesnost je privabila več kot milijon obiskovalcev, gostov in dostojanstvenikov.

Al Džazira Arabska televizijska mreža Al Džazira s sedežem v Katarju je začela oddajati tudi program v angleščini, s tem pa naj bi postala konkurenčna zahodnim medijem. Televizijska mreža je ob tem sporočila, da program v angleščini vodi v novo obdobje mednarodnih poročil, prvi prispevki pa so se nanašali na območje Gaze, zahodno sudansko pokrajino Darfur in Iran. Nova storitev mreže, ki so jo medijski strokovnjaki težko pričakovali, naj bi mednarodni publiko zagotavljala vsearabski pogled na dogajanje v mednarodni politiki.

Doslej je bila Al Džazira mnogim trn v peti, hkrati pa je imela tudi visoko gledanost. Televizijo, ki obstaja deset let, financira katarska kraljeva družina.

Princesa v veselje Britanska princesa Beatrice, hči drugega kraljičinega sina Andrewa

in njegove nekdanje žene Sarah Ferguson, bi lahko postala prva ženska modre krvi v vesolju. 18-letna kraljičina vnukinja in peta v vrsti za britanski prestol naj bi se udeležila zasebne vesoljske misije Virgin Galactic, ki jo pripravlja britanski milijarder Richard Branson, prvi polet s turisti pa bo

leta 2009. Kraljica in princesini starši nad mladenkinimi vesoljskimi načrti niso preveč navdušeni. Na potovanje se je menda prijavilo že okoli 13.500 bogatašev, med njimi zvezda nanizanke in filma Zvezdne steze William Shatner, igralec Brad Pitt in pevec Robbie Williams.

Zapravljivi Rusi

Rusi za božič in novoletne praznike zapravijo v povprečju celotno mesečno plačo, s čimer se uvrščajo na prvo mesto v Evropi po zapravljenosti, v tem času pa so pripravljene zapraviti tudi do 13 odstotkov letnih prejemkov. Irci, ki veljajo za tradicionalne zapravljevice, za božične in novoletne praznike porabijo le štiri odstotke svojega letnega prejemka. V absolutnih številkah Rusi za božič porabijo 541 evrov. Rusi največ zapravijo za darila, sledijo pa zabave in restavracije. V tem času se Rusi tudi najbolj zadolžijo; od novembra do konca decembra sklenejo kar tretjino vseh potrošniških posojil.

Vir: STA

TUJI TISK

Handelsblatt

Vpliv očetov

Skladno z raziskavami, ki so jih naredili v ZDA, so za zgodnji razvoj govora pri otrocih pomembnejši očetje kot mame, ker moški navadno govorijo manj kot ženske. Znanstveniki z Univerze Nova Karolina so ovrgli obstoječe

mnenje o tem, da razvoj govornih sposobnosti pri otroku v temelju spodbuja mama. Raziskali so 92 družin, v katerih so zaposleni moški in ženske, in analizirali, kako pogosto roditelja govorita s svojimi otroki, starimi dve do tri leta, in kakšne stavke pri tem uporabljata. Ugotovljeno je bilo, da se ne glede na to, da mame s svojimi otroki govorijo več in pogosteje ter jim postavljajo najrazličnejša vprašanja, mala nova generacija orientira glede na očetov način govora in posnema način oblikovanja fraz po očetih. Čim večji je očetov besedni zaklad, hitreje poteka govorni razvoj otroka. Tako naj bi se dogajalo zato, ker mame mlade nadobudneže preobremenjujejo z veliko količino besed.

Mignews

Ломоносов

19. novembra leta 1711 se je v vasi Denisovka v Rusiji v družini kmeta pomorščaka rodil največji ruski polihistor in znanstvenik Mihail Vasiljevič Lomonosov. Bil je pesnik, reformator ruskega jezika, prvi ruski akademik in

ustanovitelj moskovske državne univerze, toda le malokdo ve, da se je Mihail Lomonosov zaradi znanosti pogosto izdajal za drugega človeka. Tako se mu je januarja leta 1731 uspelo vpisati na grško-latinsko akademijo v Moskvi, ker je rekel, da je sin plemiča. Sledili sta univerzi v Peterburgu in v Nemčiji. Leta 1755 so na pobudo Lomonosova ustanovili Moskovsko univerzo, danes MGU. Odkritja Lomonosova so obogatila mnoge veje znanosti. Razvil je atomomolekularne predstave o zgradbi snovi, postavil je temelje fizikalne kemije, raziskoval je atmosfersko elektriko in silo teže. Izdelal je vrsto optičnih naprav in odkril atmosfero na planetu Venera.

INTERVJU

Dr. Mitja Ferenc

Skoraj povsod smo naleteli na posmrtno ostanke

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, M. Volčanšek

Zdr. Mitjo Ferencem sva se srečala 16. novembra v Kranju, in to z razlogom. Kot vodja projekta evidentiranja prikritih grobišč je dr. Ferenc, docent sodobne zgodovine jugovzhodne Evrope na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in predsednik Zveze zgodovinskih društev Slovenije, tisti dan skupaj s predstavnikom kranjske kriminalistične službe prebil na terenu. Z domala stoodstotno natančnostjo sta si poskušala pred začetkom zime, ki bo postopke evidentiranja za nekaj mesecev ustavila, ogledati čim večje število domnevnih lokacij prikritih grobišč na Gorenjskem. Najin pogovor se tako ni mogel začeti drugje kot pri problematiki grobišč.

Kljub obsegu in pomenu evidentiranja prikritih grobišč po Sloveniji zadeva ni pomembneje poudarjena v javnosti. Nam lahko poveste kaj bolj natančnega o projektu?

Stvari so se začele resneje odvijati, potem ko smo v vladni komisiji za reševanje vprašanja prikritih grobišč ugotovili, da država ne razpolaga s kakšnim seznamom mikrolokacij takšnih krajev. Leta 2000 smo vedeli le za približno 30 lokacij. Tedaj smo si postavili vprašanje, kako naj se lotimo sistematičnih raziskav, s katerimi bi ugotovili točno lokacijo in število grobišč. A za tovrstno raziskavo takrat ni bilo na voljo posebnih proračunskih sredstev, kajti bilo ni nobenega zakona, ministrstva pa so se te problematike otevala in se še dogovarjala, v čigavo pristojnost bodo prikrita grobišča prišla. To pomeni, da v začetku leta 2000 še ni bilo kadrovskih, finančnih niti organizacijskih možnosti, da bi sploh začeli z delom. Zato sem predlagal, da bi za podlago vzeli sistem priprave registra nepremične kulturne dediščine, ki ga uporablja ministrstvo za kulturo, in ga nekoliko privedli našim potrebam. Tedanja ministrica za kulturo je odobrila sredstva, da sva s kolegico Matejo Bavdaž lahko začela z enoletnim delom. Iskala sva t. i. informatorje, ki so vedeli za domnevne lokacije grobišč, postavila sva informacijsko mrežo in delo v tedanji fazi sklenila pri 197 evidentiranih lokacijah. Sledil je daljši premor, projekt je po sprejetju zakona o vojnih grobiščih prešel pod ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in tako smo leta 2003 lahko znova začeli z delom, ki je

trajalo poldrugo leto. Do konca leta 2004 je bilo evidentiranih 410 grobišč, potem pa spet ni bilo pravega interesa do junija letos, ko so na ministrstvu spoznali, da je treba projekt speljati do konca, saj smo imeli na seznamu še več kot sto lokacij, ki bi jih morali obiskati. Imeli smo informacije, treba pa je bilo še iti na teren in po enotni metodi zbrati vse podatke. Tudi zdaj informacije o novih prikritih grobiščih še vedno prihajajo.

Kaj pravzaprav predstavlja postopek evidentiranja? Kako poteka?

Gre skupno za približno 29 podatkov, ki jih moramo zbrati za vsako grobišče posebej; od opisnih podatkov – katere žrtve naj bi tam ležale, njihovo število, narodnost, status, ali je grobišče kakor koli označeno – do identifikacijskih oziroma lokacijskih podatkov. Osnova pa je, da si vsako grobišče ogledamo s pričevalcem, da na kraju samem določimo koordinate kraja, ki so potem podlaga za pripravo kart in parcelnih števil. Na podlagi teh podatkov lahko država sploh začne postopek za izvedbo sondaže oziroma izkopa. Treba je namreč ugotoviti lastnika parcele in od njega pridobiti dovoljenje. Ti postopki pa so v primeru več lastnikov parcele lahko dolgotrajni. Do sedaj smo izdelali okoli tisoč petsto kart. Pripravimo namreč izseke kart s pogledom iz zraka v razmerju 1:5000, topografske karte in karto s parcelnimi številkami v merilu 1:100 ali 1:200, odvisno od velikosti grobišča. Povzamemo vse ustne vire, vsako lokacijo fotografiramo, posnamemo na filmsko kamero in – kar je najvažnejše za tiste, ki bodo to delo opravljali za nami – natančno opišemo dostop do grobišča. Zbrane podatke hranimo v računalniški obliki in jih lahko tako nadgrajujemo za vsako grobišče posebej. Pomembno je sodelovanje s kriminalisti, s katerimi si izmenjujemo podatke, oni pa na terenu dobijo izjave morebitnih prič in se prepričajo o verodostojnosti naših informacij. Prejšnji teden sva na primer s kriminalistom iz Policijske uprave Kranj Darkom Žmitkom obiskala nekaj novih grobišč na Gorenjskem. Rad bi poudaril, da se je dobro sodelovanje s policijo začelo leta 2002 prav v Kranju, ko je bil na čelu tamkajšnjih kriminalistov zdajšnji

vodja policijske akcije Sprava Pavel Jamnik. Tedaj sva se dogovorila za sodelovanje in dogovor tudi formalizirala prek vladne komisije in Generalne policijske uprave. Sodelovanje se je nato razširilo z vsemi policijskimi upravami. Obžalujem, da se podobno sodelovanje za daljše obdobje ni obdržalo tudi s tožilstvi.

Ste optimist glede na to, kako napreduje delo?

Osebnostno se glede tega bojim, da se nam čas izteka, da interes in možnost, da se bo policija s tem še dolgo ukvarjala, počasi pojenjuje, zato se ta čas intenzivno ukvarjam s tem, da čim hitreje evidentiramo tiste lokacije, za katere razpolagamo vsaj z osnovnimi podatki. Prejšnji teden smo bili v Kidričevem, kjer pa pet izbranih sond kljub natančnemu opisu storilca ni dalo pozitivnega rezultata, tako da bomo verjetno spomladi poskušali s strojnimi izkopom. Konec prejšnjega tedna (pogovor je potekal v četrtek, 16. novembra, op. M. V.) sem bil na Pohorju, ki je bilo dolgo časa nekakšna bela lisa, čeprav smo vedeli, da je tam veliko ljudi izgubilo življenje. S pomočjo domačina, ki je kot enajstletni pastir leta 1945 videl sveže grobove, smo letos poleteli na Pohorju evidentirali 22 lokacij. Med temi smo izbrali naključno, jo sondirali in že po 30 centimetrih naleteli na posmrtno ostanke. Zdelo se nam je smiselno raziskati vseh 22 lokacij, da bodo domačini tam, kjer bodo izsledki potrdili naše domneve, lahko postavili vsaj osnovna simbolna znamenja, ki so jih v ta namen že pripravili. Rezultati so bili presenetljivi. Človeški spomin je namreč tudi po šestdesetih letih in ob spremenjenem terenu do metra natančno določil kraj, kjer naj se sondira. Skoraj povsod, kjer je lopata obrnila zemljo, smo naleteli na posmrtno ostanke, ponekod samo 30 cm pod površjem.

Gre tukaj v prvi vrsti za pietetno ureditev prikritih grobišč?

To je eno naših temeljnih načel. Za prikrita grobišča se vse do demokratičnih sprememb leta 1990 ni smelo vedeti. Preveč časa je minilo, zato zdaj iščemo sodelovanje še zadnjih ljudi, ki vedo za te kraje. Upam, da bomo kdaj tako kot za Ilirsko Bistrico našli sezname grobišč tudi za kakšne druge občine, kar bi nam bistveno ▶

Za demokratično in pravno državo se pač spodobi, da to (evidentiranje prikritih grobišč) po šestdesetih letih končno enkrat za vselej uredimo.

▶ olajšalo delo. Kaže, da so v vseh občinah naredili natančne spiske, čeprav smo se dokopali samo do seznama v Ilirski Bistrici. Pa že ta ponuja strahotno sliko 120 lokacij in več kot 1.400 ubitih, čeprav gre sicer skoraj izključno za nemške vojake.

Rad bi pa poudaril, da nam je vodilno naloženo pri raziskovanju prikritost grobišč, ne pa povojni čas ali pripadnost žrtev. Evidentirati želimo vsa grobišča vseh tistih ljudi, ki niso smeli imeti svojega groba. Mednje sodijo tako medvojnica grobišča kot prizorišča sklepnih bojev in povojnih pobojev. Za demokratično in pravno državo se pač spodobi, da to po šestdesetih letih končno enkrat za vselej uredimo. Ne smemo pozabiti, da so se v Sloveniji ob koncu vojne stekle številne vojske in da so na našem ozemlju grobišča pripadnikov drugih narodnosti, v prvi vrsti Hrvatov. Prikritih grobišč pripadnikov drugih narodnosti je celo nekaj več kot polovica.

Seveda pa so v ospredju našega zanimanja slovenske žrtve povojnih pomorov. Na podlagi raziskav Inštituta za novejšo zgodovino zdaj vemo, da je bilo slednjih približno 14.500, od tega 1.100 civilistov, kar je ogromna številka. Kot kaže, bomo vendarle prva država v tem delu Evrope, ki bo razpolagala s poimenskimi seznamom svojih pomorjenih, čeprav žal še zmeraj ne bomo mogli ugotoviti, kje kakšen posameznik leži. Za to je krivo pomanjkanje pisnih virov, kar je po drugi strani zame kot zgodovinarja predstavljalo izziv, koliko lahko

zgodovinska stroka doseže samo ali predvsem na podlagi ustnih virov, ki sicer veljajo kot manj pomemben pripomoček. Ustni vir pri tej raziskavi predstavlja podlago, ki jo je sicer treba preveriti in ovrednotiti, da pridemo do neke lokacije. Najti pot do priči in stopiti z njimi v stik je predstavljalo velik zalogaj, a smo ga dobro izpeljali. Upam le, da bomo imeli še toliko energije in volje, da bomo to fazo končali. Tej bo morala slediti nadgradnja. Šele na podlagi evidentiranih namreč lahko država odredi nadaljnje sondiranje, ureditev posameznih grobišč bodisi *in situ* bodisi s prekopi, raziskave biološko primerljivega materiala – DNK za identifikacijo žrtev in podobno. Slednje, kot v primeru Lovrenške grape ali Konfina, sicer ni zmeraj mogoče tudi zaradi oddaljenosti žrtev in nepoznavanja sorodnikov žrtev, s katerimi bi lahko DNK primerjali.

Pietetni namen je bil tudi osebni vzrok, da sem se kot zgodovinar bolj poglobljeno ukvarjal s to tematiko. Vendar se sam prvenstveno ne ukvarjam s tem, kdo je bil kriv za poboje, kar sicer ljudi najprej in najbolj zanima.

Bi si glede na številčnost lokacij in kompleksnost postopka upali postaviti časovni rok, ko bi bile zadeve v prihodnosti urejene?

Tu sem bolj črnogled. Verjetno nam zaradi oddaljenosti dogodkov ne bo uspelo najti vseh grobišč. Vendar je bil od leta 2002 do danes, ko razpolagamo s seznamom več kot 500 lokacij, storjen velik napredek. Za ureditev

vseh grobišč pa se bojim, da bo ta naloga ob finančni nezmožnosti države naložena več generacijam zanamcev. Vendar je letos prišlo do pomembnega premika. Če se je do leta 2004 veliko energije in sredstev vlagalo v simbolne označitve npr. Spominskega parka Teharje in Jame pod Krenom v Kočevskem rogu, pa je letos prišlo s sistematično raziskavo nekaterih grobišč do nadgradnje vsega tega. Izziv je predstavljal izkop posmrtnih ostankov v miniranem breznu. Izbrano je bilo brezno pri Konfinu, za katerega smo imeli po zaslugi raziskave pod vodstvom dr. Lovra Šturma, ki je bila objavljena v knjigi *Brez milosti*, raziskav pokojnega dr. Toneta Ferenc iz leta 1991 in kriminalističnih izsledkov podatke o žrtvah v breznu. Na lanski razstavi *Prikrito in očem zakrito. Prikrita grobišča 60 let po koncu druge svetovne vojne* sem na enem izmed panojev nakazal, da bi bilo Brezno pri Konfinu smiselno raziskati. In res sta ministrstvu za pravosodje in za delo s svojo pripravljenostjo in finančno podporo odločilno pripomogli k raziskavi tega brezna. Vsekakor je šlo za težaven postopek; najprej so morali z vedri iz štirideset metrov globine znesti več kubičnih metrov naminiranega materiala, preden so lahko prišli do posmrtnih ostankov. Uspeh izkopa, ki ga je izvedla ekipa arheologov in jamarjev, dokazuje, da se je mogoče uspešno lotevati še tako težavnih projektov.

Drugi pozitivni premik je izkop dveh grobišč v Lovrenški grapi konec oktobra. Tukaj je bila sprejeta odločitev, da gremo v natančno raziskavo, ki nam bo omogočila, da razberemo več podatkov o žrtvah, kaj se je z njimi dogajalo pred usmrtnitvijo, kako so bili likvidirani itn. Grobišče in posmrtni ostanki so se raziskovali po arheološki metodi, centimeter za centimetrom, tako da je patologinja lahko za raziskavo zbrala posamezna okostja v celoti, ob tem pa se je dalo tudi ugotoviti, kateri od najdenih osebnih predmetov sodi h kateremu okostju. Takšna raziskava je sicer počasnejša, vendar temeljitejša. Tisti, ki se ukvarjamo s prikritimi grobišči, smo se strinjali, da bi morali tako ravnati tudi v prihodnje. Za Konfin so dela trajala tri tedne, za Lovrenško grapo pa en teden. Če bi se seveda podobno temeljito lotili vseh lokacij, ki jih je okrog petsto, bi nam to skupaj vzelo dvesto let. Prav zato je najbolj nujno, da vemo, kje točno se grobišče nahaja, ga označimo in nato sondiramo oziroma nedvoumno potrdimo njegov obstoj. Gre za razmeroma hitre postopke; če se potrdi, da je na lokaciji dejansko grobišče, le-tega simbolno uredimo. Kar pa se izkopov in prekopov tiče, lahko trajajo sicer različno dolgo, vendar se moramo zavedati, da se iztekajo leta, ko lahko ponudimo zadoščenje sorodnikom žrtev, ki so morali desetletja nositi v sebi bolečino, ne le ker niso vedeli, kje so njihovi svojci pokopani, ampak ker te bolečine niti izražati niso smeli.

Vendar pogosto slišimo primerjave, da so s kolaboranti po koncu vojne obračunali povsod po Evropi. Je sploh mogoče vzporejati te dogodke?

Način, kako smo Slovenci po koncu druge svetovne vojne obračunali med seboj, je seveda zastrašujoč pa tudi mera pomorjenih ni več evropsko primerljiva, če upoštevamo njihov delež v celotni narodovi populaciji, ampak smo jo s številom žrtev krepko preseгли.

V Franciji je bilo v zunajsodnih obračunih pomorjenih 30 – 40.000, po sodbi rednih sodišč pa 800 ljudi. Okoli 50.000 jih je bilo zaprtih, okoli 50.000 jih je izgubilo državljansko pravico. Na Norveškem so jih po sodbi sodišč usmrtili 25, okoli 25.000 so jih zaprli, 20.000 jih je izgubilo državljanske pravice, okoli 30.000 pa so obglobili z denarno kaznijo. Na Nizozemskem so zaprli okoli 130.000 oseb, a na zaporno kazen so jih obsodili 30.000. Na smrt so jih obsodili 150, vendar so kazen izvršili le pri 40 osebah, več deset ljudi so linčali oziroma jih je pokončal zakon ulice. V Belgiji so na smrt obsodili 242 oseb, okoli 20.000 so jih obsodili na zaporno kazen, okoli 10.000 so jih odpustili z dela.

Kar nas loči od primerjave s temi državami – in to prepogosto pozabljam –, je to, da so v teh državah svojci lahko izvedeli, kje so grobovi sodno usmrčenih ali linčanih, in so smeli nanje prinašati cvetje in prižigati sveče. Prav namerano prikrivanje, molk in prepoved žalovanja so stvari, ki nas najbolj razlikujejo od drugih držav protihitlerjevske koalicije. In vendar zgodovinarji vemo, da se množičnih grobišč in pobojev tovrstnega obsega ne da prikrivati. Kot je dejal dr. Tine Hribar, ni šlo le za zločin nad konkretnimi ljudmi, temveč za to, da so s prikrivanjem ta zločin naložili tudi naslednjim generacijam, ki s tem sicer niso imele nič. Če bi tedanja oblast poboje razkrila v letih kmalu po vojni in bi svojem dovolili objokovati žrtve, bi zadeva v eni do dveh generacijah nekako prešla oziroma bi dobila vsaj epilog. Tako pa imamo zaradi zločina prikrivanja, ki mu ne najdemo primere v zgodovini zahodnih demokracij, po katerih se zgledujemo, ne samo šestdeset let kasneje še opravka s poboji, ampak se šele lotevamo urejanja teh zadev.

Raziskave, ki ste jih opravili, so pokazale, da je bilo vedenje javnosti o povojnih grobiščih v marsičem napačno.

V glavah ljudi je pač Kočevski rog simbolno povezan z vsemi povojnimi poboji, vendar je naša naloga, da najdemo točne kraje. Ušive jame, ki je poleg jame pod Krenom in jame pod Macesnovo Gorico tretje najmnožičnejše grobišče, še nismo našli, čeprav smo bili že ničkolikokrat tam z raznovrstnimi detektorji in poznavalci terena. Pri nas se je z odločitvijo, da za simbolno zaznamovanje pobitih domobrancev izberemo jamo pod Krenom, pojavil napačen stereotip. Raziskave, ki smo jih opravili s pomočjo študentov filozofske fakultete in

policije, namreč kažejo, da sta grobišči Slovenec jama pod Macesnovo Gorico in verjetno Ušiva jama, nikakor pa ne jama pod Krenom, kjer nismo v bližini jame našli nič od tistega, kar so nosili slovenski domobranci. Kot kažejo najdeni predmeti, je šlo za osebe, ki so prišle tja iz Srbije, Hrvaške in še od kod. Tu se je pokazal pomen, da ravnamo po določenem vrstnem redu, to je, da najprej grobišče evidentiramo in raziščemo, postavitev znamenja in morebitna razglasitev kulturnega spomenika pa naj prideta na vrsto kasneje.

V zadnjih tednih so bili spet aktualni t. i. vojni zakoni, saj je ustavno sodišče (US) držalo del zakona o žrtvah vojnega nasilja. V čem je po vaše glavna težava, da pri teh vprašanjih ni mogoče doseči soglasja?

Na splošno podpiram odločitev politikov, da teh zakonov ne sprejemamo s preglasovanjem. To je edini način, da bomo to zgodovinsko poglavje končno umaknili z dnevnega reda.

Kolikor pa sem spremljal dogajanje o tem zakonu, je glavni razlog v nezaupanju ene strani do domnevnih skritih namenov druge. Ne glede na nekatere pomisleke o možnosti,

da bi okupatorjevi sodelavci bili deležni kakršnih koli ugodnosti, pa ne bi smeli dopustiti, da bodo še naprej prikrajšani otroci žrtev, kar se je dogajalo vse do zdaj. Ne le tedanje žrtve, tudi njihovi otroci so trpeli zaradi dejanske ali namišljene krivde svojih staršev. S tega vidika pozdravljam odločitev US, po kateri zakon ne bo več ločeval med otroki žrtev agresorjevega in partizanskega nasilja.

Kako pa ste zadovoljni z zakonom o vojnih grobiščih?

Na žalost so pri njem preveč energije vlagali v člen, ki obravnava napis na prikritih grobiščih, ne pa v vsebino zakona, ki marsičesa ni dorekel, na kar sem opozoril že prejšnjega resornega ministra. V izvedbenih akta ta zakon omogoča le dva podzakonska akta, prek katerih pa ni mogoče urediti vseh težav, ki se pojavljajo pri izvajanju samega zakona. Gre za vprašanja, kdo lahko sproži izkope in na kakšen način, gre za definicijo postopkov izkopa, za vprašanja v zvezi s plačilom stroškov in v zvezi s samimi raziskavami. Zakon je bil sprejet že junija 2003, dal pa je bore malo rezultatov. Namesto o simbolnem napisu bi se

Zdaj se moramo soočiti z dejstvom, da imamo lahko več različnih pogledov na preteklost in da to ni nič strašnega.

morali vprašati tudi, ali zakon omogoča izvajanje tistega, zaradi česar je nastal. To pa je ureditev prikritih grobišč. Glede tega menim, da gre za pomanjkljiv zakon.

Ko je prišla na oblast sedanja vlada, so znova postali glasnejši očitki o domnevem zgodovinskem revizionizmu glede naše polpretekle zgodovine. Mar ni revizionizem oziroma vnovično branje preteklosti del znanstvene paradigme zgodovinskega pisanja?

Vsaka generacija napiše svoj pogled na preteklost. Seveda smo si zgodovinarji različni ne le po političnem prepričanju, marveč tudi po strokovnem delu, načinu pisanja in razmišljanja. Zato je treba različne poglede vzeti za povsem normalen pojav v nasprotju s prejšnjimi desetletji, ko je bil v veljavi en sam pogled na preteklost, vsak odmik od tega pa je bil, kolikor je bil sploh mogoč, ostro kritiziran. Zdaj se moramo soočiti z dejstvom, da imamo lahko več različnih pogledov na preteklost in da to ni nič strašnega. Zato pa obstaja merilo – znanstvena kritika. Sicer pa mislim, da če se zgodovinar drži znanstvenih standardov, če torej piše na podlagi virov, ne more veliko zgrešiti. Problem seveda nastane, če piše na podlagi enoznačnih virov, kot se je dogajalo v preteklosti. Drug pogled na slovensko polpreteklo zgodovino je umanjkal in prihaja na dan šele z novo generacijo zgodovinarjev. **D**

Zavetišče na Križni gori

V. M.

V Postojni so izdali knjigo *Draga Dolenca Dober dan, Krpanova dežela*, ki ponuja množico podatkov za sprehode po notranjskih poteh. Med drugim o Križni gori nad Ložem, tri tisoč let starem zavetišču: od Japodov do romarjev.

Nad Ložem se proti Cerknici dviguje kopasta, z gozdom porasla Križna gora. Zaradi bližine prometnic pa tudi spričo skromnih 856 metrov višine je planinci nekako ne morejo vzeti za svojo, pač pa jo imajo raje pohodniki. Sprehod od zaselka Podlož, ki je dosegljiv z avtomobilom, na vrh traja manj kot pol ure. Dve stezi vodita sem tudi od znamenite Križne jame. Neredko jo na Križno goro posamezniki mahnejo kar iz Cerknice. Za pot porabijo le dobre tri ure. Žal pa razgledi z mogočne skalne terase na vrhu niso več tisto, kar

so bili. Plečati kralj notranjskih gora Snežnik je sicer še vedno tu in Loška dolina se še vedno širi pred nami. Cerkniško jezero s pobočji Javornikov se je že zdavnaj skrilo za gozdnim drevjem. Prav tako ni mogoče več videti Triglava in Kamniških planin, ki so jih lahko še pred petdesetimi leti občudovali naši predniki.

Romarska cerkev Zato pa je več pozornosti deležna nekdanja romarska cerkev sv. Križa, ki je tu stala že pred letom 1526, ko so jo prvič omenili v seznamu prihodkov, ki so jih morale cerkve dati

za obrambo pred Turki. Bila je večkrat prezidana. Zlasti sta pomembni prezidavi v letu 1689, ko je dobila dve novi renesančni kapeli, in v sredini 18. stoletja, ko so zaradi številnih romarjev zgradili sedanjo cerkev; posvetili so jo leta 1767. Notranja oprema je večinoma iz druge polovice 18. stoletja. Znani baročni slikar Fortunat Bergant iz Mekinj pri Kamniku je zanjo naslikal več slik, na katerih je pretresljivo upodobil Kristusovo trpljenje; tudi zaradi njih je Križna gora znana po naši domovini. Najbolj znana je slika križanega z Marijo Magdaleno v

glavnem oltarju iz leta 1763, naslikal pa je tudi prizor bičanja Jezusa na Oljski gori, svete Tri kralje in sv. Vida. Oltarje je izdelal M. Ileršič okoli leta 1756, pozlatil pa jih je Anton Caffolir naslednje leto. Cerkev ima tudi razkošno opremljena stranska oltarja v stranskih kapelah, ki sta posvečena Kristusovemu bičanju in Žalostni Materi božji. V prezbiteriju in na stranskih oltarjih opazimo podobe znanih slikarskih bratov Janeza in Štefana Šubica. Lunete prezbiterija prekrivajo prizori čaščenja sv. Križa, Mojzesa z bronasto kačo ter bitke med Konstanti-

Cerkev na Križni gori je letos dobila novo streho.

Naježeni zvonik Cerkev s svojimi trdnimi zidovi deluje na zunaj prav trdnjavsko. Tudi dvajset metrov visok samostojen zvonik nakazuje, da je bila lokacija nekdanj pribežališče okoliškega prebivalstva. Streha zvonika je najprej pogorela, leta 1926 pa jo je dokončno uničilo neurje. Zaradi ravne betonske plošče na vrhu, še bolj pa zaradi »naježenosti« s številnimi antenskimi oddajniki kaže danes čudno podobo.

Na poti od Svete Ane do cerkve na Križni gori stoji trinajst postaj križevega pota iz leta 1743. Kapele krasijo prizori, vrezani v črne granitne plošče, ki so sodobno delo kiparke Stanislave Sluga (Pudobske) iz Pudoba. Stroške obnove so si pred leti razdelila posamezna naselja v župniji.

Ilirsko gradišče Cerkev stoji na kraju prazgodovinskega ilirskega gradišča in tudi rimske utrdbe. V letih 1960 do 1965 je Notranjski muzej iz Postojne odkril in odkopal obzidje, utrdbe, zidove stavb ter številne grobove s keramiko, orožjem in okrasjem. Na severni strani so odkrili 135 metrov dolg zid. Tu naj bi v prvem tisočletju pred Kr. živeli pripadniki ilirskega plemena Japodov. Kasneje so si tu postavili utrdbo Rimljanov. Najdeni denar je iz obdobja cesarja Antonina (138–161) in bizantinskega cesarja Anastazija I. (491–518). Stari gradbeni material so kasneje uporabili za slovansko zidavo v srednjem veku. Gora je bila zavetišče pred Turki, kasneje pa so se v njeno svetišče ljudje zatekali s prošnjami zoper črne kože in kugo. Pogosto so bili tukaj množični shodi ob sušah. Ljudje so prosili za dež in loški organist Filip Jakob Repež je v ta namen napisal in uglasbil celo pesem: »V teh nadlogah ne zapusti nas, uboge srote, zdej. Prosim te jest za to gnado, daj romarjem, kar žele. Pošli z nebes gorko vlago, vari jim žitno polje!«

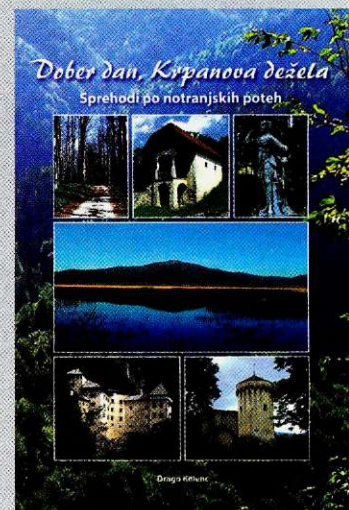
Povojno uničevanje Zaradi množičnega obiska križnogorske cerkve

Železnodobni nakit s Križne gore

Dober dan, Krpanova dežela

Knjiga *Dober dan, Krpanova dežela*, ki jo je napisal Drago Kolenc, izdala pa Notranjsko-kraški regionalni zavod za turizem Postojna in Postojnska jama, turizem, d. d., na več kot tristo straneh velikega formata ponuja mnogo podatkov o petih geografskih območjih Notranjske. Na Bloški planoti so predstavljeni: Nova vas, Metulje, Sveta Trojica, grad Nadlišek, benetske šance, Bloško jezero, Miklavž pri Ulaki, soteska Kadice in Zgornja Iška. Na Cerkniškem: Cerknica, Cerknško jezero, Dolenje Jezero, grad Karlovec, jame v Blatah, grad Šteberk, Grahovo, Unec, Rakov Škocjan in Slivnica. V Loški dolini: Stari trg, Lož, od Racne gore do Podna, Nadlesk, Babno Polje, dvorec Koča vas, snežniški grad, Križna jama, Križna gora in Snežnik. Na Pivškem: Pivka, Parka golobina, Palčje, Košana, grad Kaleb, Šilentabor, graščina Ravne, Sveta Trojica, Kršičevce nad Juriščami in Vremščica. Na Postojnskem: Postojna, okolica Postojne, Betalov spodmol, šmihelski grad, rimska postojanka na Hrušici, Mali grad v Planini, dvorec Haasberg, Predjamski grad, Orehek, Prestranek, Slavina, cerkev pri Fari v Hrenovicah, stara postojnska cesta in furmanstvo, Razdrto, Postojnska jama, Planinska jama, Planinsko polje, tisa v Stranah, Nanos, vrhovi Planinske gore, Sveti Lovrenc in Javorniki. Knjiga, ki jo je za tisk pripravila Galerija 2 z Vrhniko, je bogato fotografsko ilustrirana.

kve sta bila kasneje na hribu postavljena tudi kaplanija s stalnim duhovnikom in romarska hiša s prenočišči. Eden od gospodarsko usmerjenih dušnih pastirjev je na južnem pobočju gore zasadil celo vinograd, ki pa zaradi neugodnega podnebja ni uspeval. Po zadnji vojni je na vrhu še nekaj let vztrajala družina Zabukovec. Gospodar je mežnaril in popra-

vljal čevlje. Potem pa so objekti na Križni gori začeli propadati in samo težja dostopnost jih je reševala, da jih niso uporabili za gradbeni material.

Že med vojno je cerkev utrpela poškodbe zaradi obstreljevanja. Po drugi svetovni vojni je propadala, tudi zato ker je oblast zaplenila kaplanijo in mežnarstvo. V cerkev so leta 1948 vdrl

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Oltar z Bergantovim Križanjem iz druge polovice 18. stoletja

▶ protiversko razpoloženi vandali in notranjost precej poškodovali, še posebej orgle, ki so jih povsem uničili. Cerkev je bila dvajset let izpostavljena uničevanju in z oltarjev so ukradli kar 34 angelov in petnajst angelskih glav. S postopno obnovo so začeli šele leta 1959.

Sveta Ana Na Križno goro se pride skozi zaselek Sveta Ana, v katerem je preprosta vaška cerkva z zvonico. V njej je podoba Marijine matere slikarja Ludvika

Grilca iz leta 1906. Mojster je sliko poslal kar po železnici. Naslovljena na župnika Petra je na prevzem počakala na »stationu« Rakek. Cerkev je bila nazadnje prezidana leta 1617, v njej pa so trije leseni baročni oltarji, ki po izdelavi spominjajo na tiste iz Nove Štifte pri Sodražici. Najbolj podobno je stebrovje. Ob zadnjih obnovitvenih delih so odkrili ostanke fresk, ki spominjajo na slog furlanskih slikarjev iz zgodnjega 15. stoletja. Razmema dobro je ohranjen le prizor

Cerkev sv. Ane v svoji notranjosti "skriva" številne zanimivosti.

s sv. Lenartom, zavetnikom jentnikov. Oblačilo mladeniča z verigo okoli vratu kaže modo iz let okoli 1400. Na precejšnjo starost zunanjih poslikav opozarjajo podpisi obiskovalcev v glagolici. Sem so očitno romali tudi prebivalci Hrvaškega primorja, glagoljaš pa je bil celo eden od križnogorskih duhovnikov. Na zunanji steni je bil naslikan nekdanj obve-

zni sv. Krištof, ki pa je že skoraj do neprepoznavnosti obledel.

Zaselek Sveta Ana je bil med vojno prizorišče krvavega spopada med partizani in domobranci.

Križna gora s svojo bogato zgodovino, ko je dajala zavetje našim prednikom skozi tri tisočletja, z romarsko cerkvijo in lepim naravnim okoljem ponuja prvovrstno doživetje za vsakega, ki jo bo obiskal. **D**

Radio Ognjišče, Trg Brevo 11, Koper, foto: Lektor Štok

Hvala vsem,

ki ste praznovali z nami na 12. gala koncertu!

Na sliki utrinek z 12. gala koncerta: Štajerski plesi in Folklorna skupina Tine Rožanc

RADIO OGNJIŠČE

www.demokracija.si/knjigarna

Ladislav Bevc:

SPOMINI

Obsseg: 312 strani.

Zanimiva spominska pripoved gradbenega inženirja Ladislava Bevca, ki je bil že pred drugo svetovno vojno zelo dejaven na različnih področjih in v slovenski javnosti dobro znan.

Med drugo svetovno vojno je bil član Sokolskega vojnega sveta, ki je organiziral odpor proti italijanski in nemški okupaciji, ter član vodstva Demokratske stranke v Ljubljani. Leta 1944 je bil izvoljen v slovenski narodni odbor, katerega član je bil do smrti. Kot član Narodnega odbora je zapustil domovino, preden so jo okupirali komunisti. Iz Evrope ga je življenjska pot vodila v ZDA.

Cena knjige za bralce tednika Demokracija je
4.990,00 SIT / 20,82 EUR.

Redna cena knjige je 5.800,00 SIT / 24,20 EUR. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

Meva občarja d.o.o., Komenskega 11, Ljubljana

Brezplačni oglas

Ivan Trinko Zamejski

V. M.

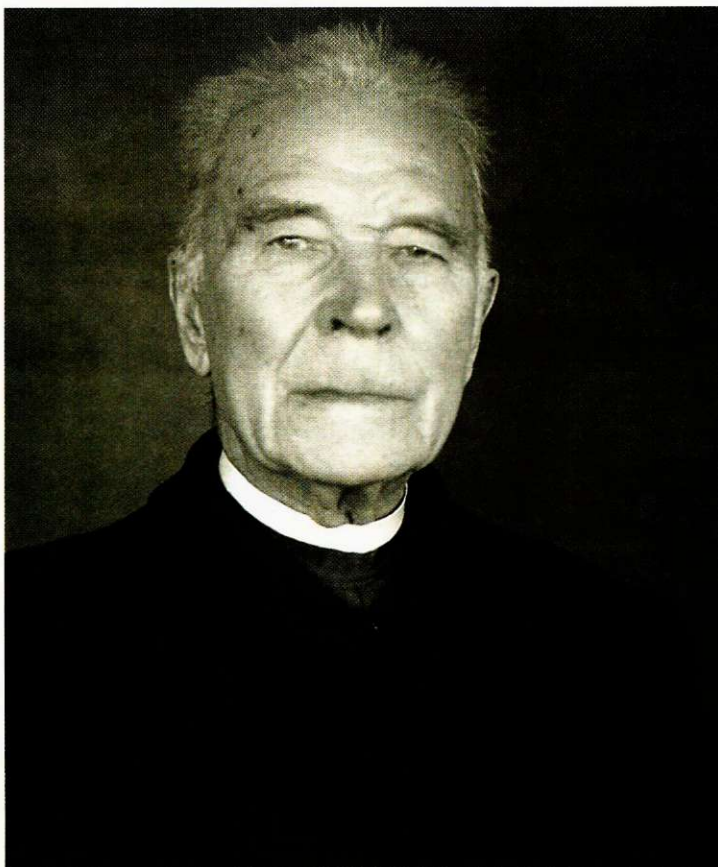
Ivan Trinko Zamejski ni bil le duhovnik in profesor v videmskem semenišču, ampak tudi samouk, ki se je slovenščine naučil do odličnosti. Za Slovence v Benečiji je bil pravi božji dar. V Trstu je izšla o njem razkošna knjiga.

Najzahodnejši del slovenskega ozemlja, Beneška Slovenija, je imel v različnih dobah svoje znamenite ljudi, ki so se odlikovali na raznih področjih. Najznamenitejši med njimi je bil Ivan Trinko, duhovnik, vzgojitelj, pesnik, pisatelj, prevajalec, jezikoslovec, raziskovalec, kritik, filozof, glasbenik in slikar.

Rodil se je leta 1863 na Trčmunu, v gorski vasi na jugozahodnem pobočju Matajurja, in sicer kot avstrijski državljani, a v tretjem letu so mu zgodovinski dogodki državljansko spremenili v italijansko.

Oče ga je dal v osnovno šolo v Čedadu, leta 1875 je odšel v videmsko nadškofijsko semenišče. Novo mašo je imel leta 1886. V semenišču je ostal do upokojitve leta 1942. Predstojniki so ga namreč prosili, naj študira dalje. Postal je prefekt v semenišču in tri leta študiral filozofijo, ruščino, poljščino in češčino. Leta 1889 je postal profesor filozofije in italijanščine na nižji gimnaziji, leta 1894 pa je prevzel stolico filozofije na liceju, ki jo je obdržal do upokojitve. V prostem času je učil beneške dijake knjižne slovenščine. Leta 1942 ga je v Vidmu podrl vojak na kolesu. Po odpustu iz bolnišnice se je odpovedal službi in se v 79. letu starosti vrnil v Trčmun, v hišo nečakov, ki jo je pomagal zgraditi malo pod vasjo. Imel je sobo in kapelo, bral je in študiral, sprejemal prijatelje in tam ostal do smrti leta 1954.

Imel je mnogo darov Pisal je pesmi – od tod tudi vzdevek Zamejski –, ki jih je objavljajal v različnih slovenskih revijah (Ljubljanski zvon), leta 1897 pa jih je izdal v knjižni obliki v Gorici. Te so neposredno nagovarjale rojake. V besedilu *Naši paglavci*, ki je izšlo v Gorici leta 1929, je

Ivan Trinko Zamejski

bolje od številnih študij približal primorskim bralcem razmere, v katerih je živel naše ljudstvo v benečanskih hribovskih vaseh. Podobno je v zemljepisnih zapiskih prikazal življenje v Reziji in Nadiških dolinah. Pisal je znanstvene eseje z različnih področij ter tudi spomenice in politične dokumente, s katerimi se je zavzemal za pravice svojih rojakov. 22 let je bil svetovalec v videmskem pokrajinskem svetu, po prvi svetovni vojni pa posrednik med slovenskimi goriškimi krščanskimi socialci in Sturzo vo ljudsko stranko, s čimer je poskušal doseči večji vpliv Slovencev v Rimu. Družbeno angažirano delo je ves čas razumel kot službo skupnosti in narodu,

iz katerega je izhajal in za dobro katerega je dosledno deloval.

Bil je eden prvih posrednikov slovenske kulture in naše literature v italijanski prostor, saj je suvereno obvladal italijanščino, v katero je prevajal tako iz slovenščine kot tudi iz drugih slovanskih jezikov. Izostren čut za lepoto narave je uporabil pri risanju perorisb. V poznih letih je bil občutljiv fotograf. Uglasbil je številne pesmi; pod naslovom *Iz globočine kličem* je posvečena nadškofu Frančišku Borgii Sedeju.

Nesporna avtoriteta Ivan Trinko je bil predvsem učitelj in zgled številnim generacijam benečanskih semeniščnikov in bogoslovcev ter nato duhovnikov kakor tudi drugih

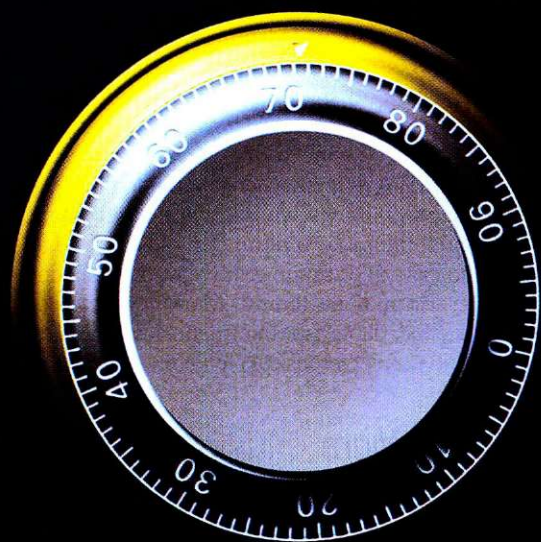
ljudi, ki so pri njem našli pozornega sogovornika in svetovalca. Veljal je za nesporno moralno avtoriteto, za povsem svobodno osebnost, ki je znala kritično in modro, mimo vseh -izmov presoditi položaj in razmere ter govoriti ljudem na jasen in pokončen način.

Ker je delal za Slovence v težkih razmerah, še posebej od leta 1915 naprej, ko je Italija agresivno nastopila proti njim, je nekoč zapisal: »Krog in krog me gosta, / pusta tma obdava; / sam sem, vse okoli / nema le puščava.« Toda bolj kot po teh verzih je znan po drugačnih: »Brat daj roko bratu, / sosed pa sosedu; / delajte vzajemno, / a po starem redu.«

Ivan Trinko je bil za Slovence v Benečiji pravi božji dar, ker jim je znal vliti samozavest in ponos pripadnosti, tako da zase zahtevajo enako spoštovanje, kot so ga vredni vsi ljudje. Bil je človek, ki je trdno verjel v domačo slovensko besedo, a je bil hkrati tudi človek dialoga in posrednik med slovanskim in romanskim svetom.

Knjiga o Trinku Da bi Ivana Trinka bolje poznale tudi nove generacije, je tržaška založba ZTT EST izdala razkošno knjigo o njem z naslovom *Zamejski vihar*. Besedila v njej je izbral in knjigo uredil Miroslav Košuta. V prvem delu so objavljene Trinkove izbrane pesmi. Sledita njegovi daljši besedili *Naši paglavci* in o Beneški Sloveniji in Reziji. Zanimiva so objavljena pisma, ki jih je Trinko pisal Simon Gregorčič. V zadnjem delu so objavljena štiri besedila o Trinku, najprej izpod peres Srečka Kosovela, Alojzija Resa in Andreja Budala, potem pa še spremni esej urednika knjige Miroslava Košute, ki je napisal tudi obširne opombe. Knjiga je opremljena z mnogimi odličnimi posnetki Ivana Trinka. ■

NOVA
BANKA
V SLOVENIJI

Brez tveganja

Boris Pahor

Mladika, Trst

Tržaška založba Mladika je izdala dvojezično razkošno knjigo, življenjepis v slikah pisatelja Borisa Pahorja, ki ga je uredila »čistokrvna« Italijanka Alice Zen. Gre za novost v slovenski literarnozgodovinski publicistiki. V prvem delu o Pahorju govorijo vidnejše osebnosti iz tržaškega, slovenskega in italijanskega okolja – od Alojza Rebule, Draga Jančarja, Mirana Košute, Evgena Bavčarja, Jožeta Pirjevca, Marije Pirjevec do Claudia Magrisa, Manlia Cecovinija in mnogih drugih. Osrednji del knjige je namenjen biografiji v slikah, bogati predstavitvi Borisa Pahorja od njegove mladosti do posnetkov s številnimi pomembnimi osebnostmi. V zadnjem delu so nanizane kratke biografije avtorjev pričevanj in razmišljanj o Pahorju, ki ponujajo številne dragocene podatke o teh avtorjih. Svojevrstna je bibliografija Pahorjevih knjig na koncu, saj je urednica objavila barvne naslovnice vseh, kar tudi vizualno naredi vtis o izjemnem Pahorjevem ustvarjalnem opusu. Pri vsaki so dodani naslov, leto izdaje, založba, prevajalec, sodelavci in zvrst.

Pravljice

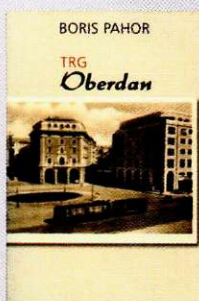
Založba Karantanija

V zbirki *Desetnica* je založba Karantanija izdala *Pravljice* Frana Milčinskega. Objavljenih jih je 36, med njimi so nekatere najbolj sloveče slovenske pravljice: *Zakleti grad*, *Tolovaj Mataj*, *Zlata hruška*, *Jurko je iskal strahu*, *Gospod in sveti Peter*, *Dva brata*, *Mrtvi ženin*, *Poldrugi Martin*, *Kralj Matjaž*, *Mačeha in pastorka*, *Desetnica*, *Neusmiljeni graščak*, *Premalo zemlje in preveč*, *Butalski policaj in Cefizelj*, *Trdoglav in Marjetica*, *Laž in njen ženin*, *Bridka smrt in Tomaž*, *Mlada Breda in Deveti kralj*, *O dušici majceni, ki ni smela v nebesa*, *Mačeha in mamica*, *Volk Rimljan* ter *Sojenice in kralj*.

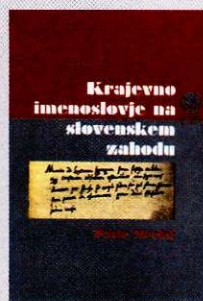
Imenoslovje

Založba ZRC

Založba ZRC je v zbirki *Linguistica et philologica* izdala njegovo knjigo Pavleta Merkuja *Krajno imenoslovje na slovenskem zahodu*, ki je sinteza njegovega večdesetletnega raziskovanja onomastičnega blaga na slovenskem zahodnem območju. Izid monografije v slovenščini in v matični domovini pri založbi Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Ljubljani je zatorej tudi simbolno dejanje. Je poklon slovenstvu in zahvala ter priznanje matične domovine. Delo je izbor pomembnejših imenoslovnih prispevkov Merkujevega jezikoslovnega opusa, ki s članki in dvanajstimi monografijami vred šteje prek sto trideset bibliografskih enot. Znova

1.

2.

3.

4.

pregledano, popravljeno in dopolnjeno imenoslovno gradivo je avtor oblikoval v slovarsko razvrščena gesla po samostalniškem delu imen. V njih niza narečne, sodobne knjižne, polknjižne, zgodovinske in terenske podatke o konkretnih imenih z enakim jedrnim delom. Opazovane variantnosti sodobnega in zgodovinskega gradiva od srednjega veka dalje pri enem imenskem tipu in dobro poznavanje krajev ter njihove zgodovine vodita Merkuja do izvora in etimologije imen. Kjer so etimologije lahko podane, so zanesljive, saj avtor jezikoslovne argumente za konkretno etimološko razlago, ki jo nakazuje zbrano gradivo, vedno kritično preverja tudi na terenu. Merkujeva metoda dokazuje, da je uspešna imenoslovna analiza vedno preplet terenskega in kabinetnega dela.

Afera Moro

Prešernova družba

S knjigo *Afera Moro*, ki jo je napisal italijanski pisatelj in poslanec Leonardo Sciascia, je v Sloveniji prvič celoviteje predstavljena najbolj razburljiva epizoda terorističnih šokov, ki so v 70. letih pretresali Italijo in Zahodno Evropo. To je bil čas, ko so levičarski skrajneži podtikali bombe, ugrabljali gospodarstvenike in politike in pri ljudeh zbudili strah in negotovost. Knjiga *Afera Moro* na detektivski način opisuje preiskavo zapletov, ki so pripeljali do smrti Alda Mora, enega najvidnejših italijanskih politikov. Avtor, član parlamentarnih komisij, ki so preiskovale Morovo ugrabitev, ob poglobljeni analizi celotne afere bere Morova pisma iz »zapora« in se sprašuje, ali so v njih namigi, ki bi lahko pomagali najti Morovo skrivališče, in ali ni policija pri iskanju tega najbolj slavnega evropskega ugrabljenca naredila usodne napake.

Evropski slovarji

Cankarjeva založba

Novo zbirko slovarjev Cankarjeve založbe sestavljajo dvojezični (mini) slovarji jezikov Evropske unije. Vsak obsega 10.000 gesel (po

5.000 v vsako smer), ki zajemajo osnovno beseedišče posameznega jezika. Namenjeni so predvsem potnikom, zato so majhnega, praktičnega formata. Izšlo je šest slovarjev, v naslednjih dveh letih pa jih bo še dvanajst. Prvi so madžarsko-slovenski in slovensko madžarski, finsko-slovenski in slovensko finski, češko-slovenski in slovensko-češki, švedsko-slovenski in slovensko-švedski, nizozemsko-slovenski in slovensko-nizozemski ter grško-slovenski in slovensko-grški evropski slovar.

Vinko Globokar

Založba kaset in plošč RTV

Skladatelj Vinko Globokar je zložil več kot sto del za pozavno solo, za komorno zasedbo, za orkester, za gledališče itd. Dirigiral je z različnimi orkestri po Evropi. V letih 1981–2000 je poučeval na Scuoli di musica v Fiesoli pri Firencah in dirigiral sodobni repertoar italijanskega mladinskega orkestra. Leta 2002 je prejel veliko Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Zdaj živi in dela v Parizu. Založba kaset in plošč RTV Slovenija je v zbirki *Klasika* izdala zgoščenko *Hallo, do you hear me*, na kateri je trinajst Globokarjevih skladb.

Tartufi in vino

Založba Mladinska knjiga

Knjiga *Tartufi in vino* je nastala na pobudo Združenja slovenskega reda viteзов vina, ki so slovenski javnosti želeli predstaviti ta posebni »gastronomski gomolj«, ki že zelo dolgo zbuja zanimanje naravoslovcev, gastronomov in uživalcev, saj je s svojim opojnim vonjem nekaj posebnega. Istra je eno redkih območij, kjer uspevajo kakovostni tartufi. Starodavne recepte za pripravo jedi iz tartufov je zbral Dino Del Medico, vitez vina 2. reda, znani gastronom iz Slovenske Benečije. Knjigo je ilustriral slikar Zvest Apollonio, ki je vsem 160 receptom dodal vinjete, objavljenih pa je tudi 13 njegovih reprodukcij slik na temo Istre, tartufov in vina.

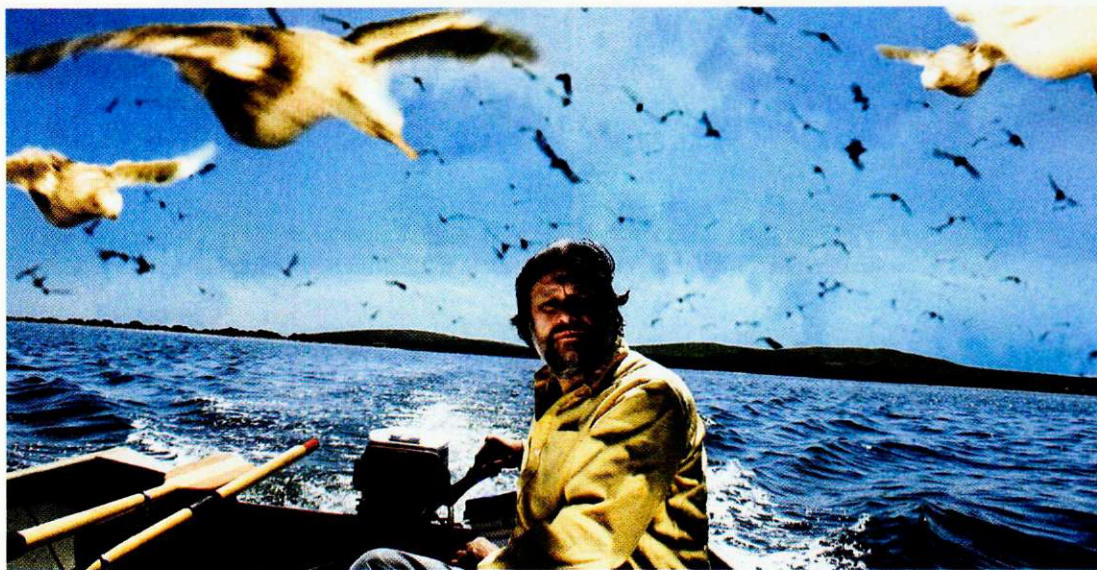
LIFFe imamo radi

Lovro Kastelic, foto: LIFFe

Strinjal bi se z režiserjem Metodom Pevcem, ki je postavil vprašanje, »koga naj okrivimo za abstinenčno krizo, ki pa žal ne bo trajala samo petnajsti dan« oziroma prvi dan po koncu Liffa.

Ljubljanski mednarodni filmski festival, ki je postregel s podobnimi številkami kot lani, le da sta njegov proračun (123 milijonov tolarjev) in organizacija gladko preseгла vse dosedanje okvirje, je znova prepletel Ljubljano z najnovejšimi filmskimi trakovi.

Kaj pa zdaj? Ljudje so se na omenjeni festival že navadili, v resnici se je dokončno zasidral v naša srca. Hočeš nočeš ga moramo imeti radi, saj je eden redkih (kulturnih) festivalov v prestolnici s svetovljanskim pečatom. Čim bolj ga imaš rad in čim hitreje ga vzljubiš, teže ti je brez njega. Po slavnostnem koncu sledi vprašanje: Kaj pa zdaj? Na široko razširjene zenice se zožijo: tedaj pridrvi abstinenčna kriza, ki jo sicer nekoliko ublažimo s kančkom Kinoteke in izpopolnjeno domačo filmoteko. Abstinenčna kriza – vse bi dal, tudi pirat sem lahko, da le ne pridem v bližino smrdljivega Koloseja in njegove instantne ponudbe – je torej v časovnem smislu tista popkovina, ki povezuje pokopanega z naslednjim ljubljanskim filmskim festivalom. Kdo torej zasvaja? Gibljive slike vendar! In kako zasvajajo? Z značilnim festivalskim ritualom, ki

Sprevrženčev filmski vodnik

prvič napoči že tedaj, kot ga opisuje scenarist Blaž Kutin: »...ko ob preučevanju programa napenjam možgane, da bi kljub prekrivanju nekako zvozil skozi večino tistega, kar bi rad videl ...« Potem filmoljub zapade v dvotedenski trans, v katerem ga najrazličnejše filmske zgodbe popolnoma razgalijo. Domov odhaja nag; vrača se znova oblečen (normalen).

Preplet fikcije z realnostjo Tenkočutno narejene zgodbe, ki jih premore le še neodvisni film, so namreč narejene izključno iz osebnih razlogov (stisk, vzgibov, prevratov ...). Zato so te zgodbe del nas vseh. So naša skupna lastnina, zato nas ob uživanju le-te kaj lahko premotijo tudi nekateri tujki, denimo brnenje mobilcev, ki so prišli k nam iz nekega drugega planeta. Nekateri smo se čudili tudi glasnemu negodovanju ob posameznih vložkih ameriškega predsednika Busha ml. (zavedno enačenje fikcije z realnostjo lahko pomeni resno grožnjo našemu obstoju). To so dopolnjevali neverjeten suspens, ki je štiri mladeniče pakistanske-

ga in bangladeškega rodu iz angleškega mesteca Tipton (Rasul Shafiq, Ahmed Rhuhel, Iqbal Asif in Monit Ali) septembra leta 2001 namesto na poroko v Faisalabad v Pakistan namenil v filmski svet, imenovan Pot v Guantanamo (Michael Winterbottom). Na lepem so se znašli sredi vojne proti terorizmu – sredi Afganistana. Že kmalu zatem so se znašli v vrtincu nštetih zablod, ki jih lahko prinese le vojna. Vera v življenje jih je naposled vendarle rešila. Vesna Milek je zapisala: »In vendar – preden so vas zajeli, nihče od vas treh ni bil preveč religiozen. Ahmed Rhuhel: »Poznali smo Koran, toda nič več od tega.« Rasul Shafiq: »Preden se je vse to zgodilo, sem se imel prej za Britanca kot za muslimana. Zdaj sem musliman in konec. Vse, kar se mi je zgodilo, se je zgodilo zato, ker sem musliman.«

Kje so slovenske zgodbe? Nekateri slovenski »mirovniki« pa so še naprej glasno negodovali, kot da ne bi vedeli, da je bil takšen film lahko posnet izključno v družbah, v katerih sprejemajo lastne napake.

V vzhodnem bloku so takšne filme takoj poslali v bunker, v cenzuro, v razkroj. Tudi pri nas se nikoli nismo ukvarjali z realnim prikazom lastnih napak. Menim, da je prav tu ključ do vnovičnega rojstva slovenskega filma, ki je v zadnjem obdobju žal znova v hudi krizi. Majhen eksperiment je namreč pokazal, da Slovenci še posebej občudujemo nekakšen »etnofilm«, ki skozi folkloro nekega naroda ali manjšine natančno opisuje majhne osebne zgodbe. Zato bi morali tudi v Sloveniji začeti s scenaristiko, ki se bo dotaknila pristnih ter sočnih slovenskih običajev in navad, ki bi jih skozi film lahko spoznali tudi drugi. Tako je že bilo (Cvetje v jeseni) ... Nekakšne kvazievropske zgodbe so v tujini nezanimive, saj jim ne prinesejo nič novega. Glasujem torej za naše (slovenske) zgodbe; glasujem pa tudi za Ceylanovo Podnebje, Inarritujev Babilon, Hillcoatov Predlog in Sekiguchijev Način preživetja 5+. Najboljši igralec je bil Slavoj Žižek, ki je v Sprevrženčevem filmskem vodniku med drugim odigral znamenito Tippi Hedren iz Hitchcockovih Ptičev ...

Podnebje

Zajtrk na Plutonu

Filmski inštitut bo skrbel za Viba film.

Čas za filmski inštitut

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Ker naj bi bil zakon o Filmskem inštitutu Republike Slovenije predvidoma sprejet aprila, je minister za kulturo Vasko Simoniti na tiskovni konferenci predstavil poglede na aktualno problematiko filmske produkcije v Sloveniji.

Minister je dejal, da je država v nasprotju s poročili v nekaterih medijih domačemu filmu naklonjena. Direktor direktorata za medije je pojasnil, da se bo filmski sklad aprila drugo leto spremenil v inštitut, funkcija generalnega direktorja bo ostala nespremenjena, pridružili pa se mu bodo trije poddirektorji. Pred kratkim objavljeni razpis za direktorja Filmskega sklada RS je namreč povzročil nekoliko zmede, saj se je postavilo vpra-

šanje, ali ni pravzaprav mišljen za vodenje inštituta. Ker po Prodnikovih besedah ostaja vloga direktorja nespremenjena, ni razloga za dvome, že omenjena ekipa treh poddirektorjev pa bo skrbel za boljše delovanje inštituta in za njegov programski del. Odgovorna bo tudi za vse, kar zadeva Viba film, veliko več pozornosti in prizadevanj pa bo namenjenih uveljavljanju in trženju slovenskega filma.

Program zavrnen v svežnju

Kot je znano, je bila z mesta direktorice Filmskega sklada RS odstavljena Irena Ostrouška, vendar o razlogih za njeno odstavitev na tokratni tiskovni konferenci niso govorili. Stane Malčič, predsednik nadzornega sveta in v. d. direktorja sklada, je le dejal, da so Ostrouški pojasnili razloge za njeno odstavitev, javnost pa bo z njimi seznanjena, ko bodo dokončani pravni parametri. Pri razdeljevanju sredstev naj bi nadzorni svet ne dal soglasja programu filmov, ki jih je predlagala takratna uprava, producenti, pre-

dragatelji filmov, pa niso prejeli obrazložitve, zakaj so bili filmi zavrneni. Malčič je pojasnil, da je bil zavrnen program v celoti in ne posamezni projekti. Nadzorni svet se namreč ni strinjal s finančno platjo programa, je razlog za zavrnitev pojasnil Malčič in se hkrati opravičil, če so nekateri producenti prejeli obrazložitev šele na tiskovni konferenci.

Prednosti inštituta

Filmski inštitut, ki bo začel delovati aprila prihodnje leto, bo slovenski kinematografiji prinesel veliko prednosti. Filmski sklad je bil namreč v primerjavi z zavarovanjem zasebnega interesa producenta v povsem podrejenem položaju. Neodvisnost producenta je bila po zagotovilih Simonitija, Malčiča in Prodnika zavarovana z vsemi mogočimi moralnimi in materialnimi avtorskimi pogodbami, pri čemer celotno poslovno tveganje nosi filmski sklad, čeprav ga po določilih ustanovnega akta sploh ne bi smel prevzemati. Država torej ne želi biti lastnik filma, to naj postanejo producen-

Kinoteka deluje nemoteno.

ti, sklad oziroma inštitut pa bodo filmskim ustvarjalcem zagotovili kar najboljše delovne razmere.

Kinoteka deluje nemoteno Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje Slovenske kinoteke, ki naj bi po nekaterih trditvah delovala slabo. Na omenjeno trditev je njen direktor Staš Ravter odgovoril, da je takšen očitek neumesten, saj je kinoteko oktobra letos obiskalo več kot dva tisoč ljubiteljev filma, kar je primerljivo s časom pred obnovo dvorane. Poleg tega ima obnovljena dvorana v primerjavi s staro za tretjino manj sedežev. Direktor Slovenske kinoteke je še poudaril, da število obiskovalcev pada v vseh kinodvoranah in da se število retrospektiv v kinoteki ni zmanjšalo. **D**

Minister Vasko Simoniti

Program Art sredica

Ena izmed novosti letošnje sezone Kulturnega doma Nova Gorica je program Art sredica, s katerim želijo obiskovalcem približati različne umetniške zvrsti. Vključuje glasbo, sodobni ples, poezijo, lutke, audio-vizualne nastope, predavanja in predstavitev. Kot je mogoče razbrati že iz imena, program Art sredica poteka ob sredah. Kulturno-umetniško ponudbo na Goriškem sta kot prva poskušala poživiti Bogdana Herman in Tori, ki sta se predstavila na koncertu z naslovom Pesmi sveta. Izvaja sta slovenske, judovske, ameriške, ruske, bosanske ter druge pesmi znanih in neznanih avtorjev. Gre za žanrsko tako različne skladbe, kot se med seboj razlikuje človeška nprav. Repertoar Hermanove obsega več kot sto pesmi iz vseh slovenskih pokrajin ter iz italijanskega, avstrijskega in madžarskega zamajstva. Posebej jo veseli inetrpretacija ljubezenskih in pripovednih pesmi. Brez glasbene spremljave poje večinoma tiste slovenske ljudske pesmi, ki obstajajo v objavljenih ali neobjavljenih notnih zapisih, ljudje pa so jih že pozabi-

Pevka Bogdana Herman

li. Hermanova je doslej nastopila na številnih koncertih ter festivalih doma in v tujini, sodelovala pa je tudi v radijskih in televizijskih oddajah. Med drugim je bila članica znamenitega ansambla Salamander, v katerem je delovala s subtilnimi poznavalci slovenskega jezika, ljudskega izročila in neizčrpnih možnosti osebne interpretacije glasbenih podlag. Tori se je harmoniko začel učiti pri devetih letih, pet let pozneje je bil med ustanovnimi člani skupine Orlek, s katero sodeluje še danes. To je zanj pomenilo tudi začetek ustvarjalnosti in osebne rasti, pisanja glasbe, aranžiranja ter razdajanja na odru. V svojem avtorskem delu včasih na šaljiv, včasih na resen način preigrava travme in radosti življenja. L. H.

Premiera igre Ostmark

V Stari dvorani SNG Maribor je bila prejšnji teden slovenska premiera predstave Ostmark poljskega avtorja Andreja Stasiuka v režiji Christine Rast, nastala pa je v koprodukciji Drame SNG Maribor in graškega gledališča (Schauspielhaus Graz). V njej igrata tudi člana mariborskega

dramskega ansambla, in sicer Tadej Toš v vlogi Plešastega in Ivica Knez v vlogi Starega. Krstna uprizoritev Stasiukovega dela je bila 28. septembra letos v graškem gledališču. Kultni poljski avtor Stasiuk je »črno komedijo o delavcih na črno« napisal po naročilu graškega gledališča. Trije poljski ilegalni delavci se v temnem gozdu bojujejo za boljšo existenco. Ne slutijo, da jih njihov zahodni delodajalec s pomočjo futurističnega nadzornega centra nenehno opazuje. Najmlajši delavec se med delom smrtno ponesreči in postavi se vprašanje, kaj narediti z njegovim truplom. Stasiuk je v groteskne slike zarisal ozračje v novi Evropi, ki se zdi obremenjena s stereotipi in globoko zakorenjenimi strahovi pred negotovim razvojem novega gospodarskega in družbenega sistema. L. H.

Igralec Tadej Toš

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 30. 11. 2006

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije

19.30 MGL: Boris A. Novak: Lipicanci gredo v Strasbourg

20.00 Plesni teater Ljubljana: Tanja Skok: Barok – gledališko-plesna predstava

21.00 Moderna galerija: Julyen Hamilton (Velika Britanija): Celica – plesni solo. Julyen Hamilton je eden najbolj uveljavljenih sodobnih evropskih plesalcev, ki se odmevno posveča tudi improvizaciji na področju giba.

PETEK, 1. 12. 2006

19.00 Trubarjeva domačija na Raščici pri Velikih Laščah: Gost 22. kulturnega večera Na Trubarjevimi v čast domovini, ki ga organizira občina Velike Lašče v sodelovanju s Tonetom Kuntnerjem, bo pisatelj, režiser in politik Tone Peršak.

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije

19.30 SNG Drama: E. Labiche, B. Strauss: Šparovček. V zgodbi nastopajo provincialni veljaki: rentnik, njegova neprav mlada sestra, za ženitev godna hči, posestnik, lekarnar, davkar in notar, ki jih ne povezuje le lagodno življenje, temveč tudi redno tedensko druženje za kvartopirsko mizo.

19.30 MGL: Boris A. Novak: Lipicanci gredo v Strasbourg

19.30 Šentjakobsko gledališče: E. Fritz: Rdeči kotichek

SOBOTA, 2. 12. 2006

17.00 Mini teater Ljubljana: Lutkovno gledališče Nebo: Take ljudske

19.30 SNG Drama: E. Labiche, B. Strauss: Šparovček

NEDELJA, 3. 12. 2006

11.00 Plesni teater Ljubljana: Plesni teater Ljubljana: Muca Copatarica – plesna predstava za otroke

PONEDELJEK, 4. 12. 2006

19.30 Mestna hiša: Borut Turk, klarinet, Jošt Kosmač, violončelo – klasična glasba

19.30 SNG Drama: Arthur Schnitzler: Prostrana dežela

20.00 Cankarjev dom: Simfonični orkester RTV Slovenija – klasična glasba

TOREK, 5. 12. 2006

19.30 Slovenska filharmonija: Janko Potočnik, bariton, Zinovia Maria Zafeiriadou, sopran – klasična glasba

19.30 Cankarjev dom: Vlado Kreslin: Venci – folk, rok

19.30 SNG Drama: R. Schimmelpfennig: Ženska od prej

SREDA, 6. 12. 2006

19.30 Cankarjev dom: Vlado Kreslin: Venci – folk, rok

19.30 SNG Drama: E. Labiche, B. Strauss: Šparovček

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Mama, vrni se!

Monika Maljevič

Komična drama španskega mojstra Pedra Almodóvarja združuje občutke, misli in usode žensk treh generacij ene družine. Zgodba govori o njenem boju za preživetje.

Raimunda že dolgo ne najde več prave sreče v zakonu z brezposelnim in vedno pijanim možem, tako da ji je edina uteha hčerka Paula. Nekega dne se Raimundini sestri Sole začne prikazovati njuna umrla mama, ki ima na tem svetu še nekaj nedokončanih opravkov, kar na svojevrsten in nepredstavljen način vpliva na celotno družino.

Madrid. Danes. Raimunda je mlada mati, marljiva in zelo privlačna. Živi z brezposelnim možem in mladoletno hčerko. Družina se spopada z denarnimi težavami, zato ima Raimunda več služb. Izredno močna ženska je, rojena borka, toda čustveno tudi izredno krhka. Njena sestra Sole je malce starejša. Preživlja se z neprijaznim frizerskim salonom. Mož jo je zapustil in odšel s svojo stranjo. Zdaj živi sama. Paula je njuna teta. Živi v vasi v Manči, rojstnem kraju družine. V vasi je zelo vetrovno, kar je razlog za precejšnjo pogostost duševne bolezni. Zaradi vetra je tudi ogromno požarov, ki poleti pokrajino povsem opustošijo. Sole in Raimunda sta v enem izmed požarov izgubili svoje starše. Ko se neke spomladanske nedelje Raimunda vrne z dela, v kuhinji najde mrtvega moža. Hčerka ji prizna, da ga je ubila ona, saj se je znova napil in jo nadlegoval. Takoj za tem Raimunda izve še za tetino smrt. Storila bo vse, samo da obvaruje svojo hčerko, zato se tudi ne more udeležiti pogreba v Manči. V rodno vas se vrne samo Sole, ki sliši govorice, da se je v zadnja leta tetinega življenja vrnila njena mama. Sosedje govorijo o materinem duhu.

Ko se Sole vrne v Madrid, v prtljažniku najde duha svoje mame in ta jo od tega trenutka spremlja na vsakem koraku. Raimunda o tem ne sme izvedeti. Skrivnost pa ima tudi ona, saj pravi, da jo

Volver

Režija: Pedro Almodóvar

Scenarij: Pedro Almodóvar

Produkcija: Agustin Almodóvar, Esther Garcia

Igrajo: Penélope Cruz, Carmen Maura, Lola Dueñas, Blanca Portillo, Yohana Cobo, Chus Lampreave, Antonio de la Torre

Premiera: 7. 12. 2006

Distribucija: Cinemania group

je mož zapustil in se najverjetneje ne bo vrnil. Nevzdržna situacija sestrama kmalu postane rutina. Obe toneta v temo in se spopadata z dogodki, ki so izredno napeti, melodramatični, komični pa tudi čustveni. Pri vsem tem sta v ospredju pogum in laž.

Preživeti Vrni se je zgodba o preživetju. Vsi liki se bojujejo za preživetje, tudi babičin duh. Slednji si želi videti Raimundo in svojo vnukinjo. Mora se pogovoriti z Raimundo in ta pogovor je razlog za vrnitev. Gre za skrivnost, ki jo Raimunda nosi s seboj vse od otroštva. Toda Raimunda je izredno močna in ne verjame v duhove niti tedaj, ko pri svoji sestri pod posteljo najde duha svoje mame. Vse to pa je šele začetek zapletene, a preproste,

ganljive, a krute zgodbe o ženskem delu Raimundine družine.

Ključna vrnitev v celovečercu Vrni se je vrnitev mame oziroma njenega duha. »V moji vasi ni to nič nenavadnega, vendar sam v duhove ne verjamem. Samo kadar se to pripeti drugim ali v izmišljenih zgodbah. Zgodba v mojem filmu je v meni povzročila mir, ki ga že dolgo nisem čutil,« pripoveduje režiser Pedro Almodóvar, ki nikoli ni bil mirna oseba. Notranji nemir in hitro nezadovoljstvo sta mu bila motivacija. V zadnjih letih ga spremlja velika bojazen, kar ni dobro niti za življenje niti za delo. »Za režijo filma je bolj kot nadarjenost pomembna potrpežljivost. Slednji sem v celoti izgubil že pred mnogimi leti, vendar se mi zdi, da sem jo s filmom Vrni se nekaj priklical nazaj.«

Vsestransko prenovljen

S prenovljeno podobo postajamo sodobnejši, preglednejši in vsebinsko bogatejši. Našo pregovorno kritičnost, pronicljivost in tehtnost boste prepoznali na prav vseh straneh. Teh bo več, saj smo jim dodali nove tematske snopiče, obstoječe pa nadgradili. Sad vsestranske prenovle je torej tu: pregleden časnik, ki vas bo v hipu potegnil vase.

prenovljen.vecer.com

Časnik, ki te potegne vase.

VEČER

Easy rider

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Renault laguna 2,0 dCi elite

Ker laguna ni več najnovjši avtomobil na trgu v svojem razredu, so Renaultovi inženirji staknili glave in iskali rešitve, kako laguni povečati prodajne številke. Tako so limuzini namenili ta

čas najmočnejši dizelski agregat na trgu v razredu dvolitrskih. In storili so dobro, kajti omenjeni motor se temu avtomobilu odlično poda. Na novo motoriziran je torej pripravljen na spopad s konkurenco.

Najmočnejši dvolitrski dizel

Motor je zagotovo najsvetlejši biser tega avtomobila, saj ga odlikujejo velika moč in navor ter še vedno zmerna poraba. Češnjica na torti pa je filter trdnih delcev (FAP), tako da vam bodo tudi okoljevarstveniki priklonili. Največja moč znaša 175 KM, kar je najvišja

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	RENAULT LAGUNA 2,0 DCI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1995
moč v kW (KM) pri vrt./min	127 (175) pri 3750
največji navor v Nm pri vrt./min	360 pri 1750
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4580 x 1770 x 1430
medosna razdalja v mm	2740
prtljažnik v litrih	430
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1430 (630)
največja hitrost v km/h	225
pospešek 0-100 km/h v s	8,4
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,9/5,0/6,0
poraba na testu v l/100 km	7,5
cena vozila v SIT	6,782.000

številka, ki jo spravi serijski motor iz dveh litrov z dizelskim pogonom. Mimogrede, te številke se ne bi sramovali niti bencinski dvolitrski turbinski agregati. Ampak bolj kot za dirke po cesti je ta motor namenjen lahkotnemu križarjenju po avtocestah. Konec koncev se avtomobilu, kot je laguna, niti ne poda brezglavo divja-

nje po cestah, čeprav je zmožna tudi kakšnemu prepotentnežu pokazati zadek pri pospeševanju izpred semaforja. Ker je motor dobro izoliran in ne oddaja tako glasnega dizelskega ropota, niti ne opazite, kako hitro se peljete, dokler ne pogledate na nadvse pregleden merilnik hitrosti. Zaradi dolge 6. prestave se torej motor vrti z nizkimi vrtiljaji in je dokaj varčen. Poraba na testu je znašala dobrih sedem litrov plinskega olja na 100 prevoženih kilometrov, vendar ni nikakršen problem priti pod to številko, kar je za to moč motorja in velikost avtomobila razveseljiv podatek. Manj hvale pa si zasluži podvozje. Je že res, da

je udobno, mogoče celo preveč, zato bi morali Renaultovi inženirji najti kompromis med udobnostjo in čvrstostjo, ker ceste niso le ravne, ampak je treba kdaj tudi zasukati volan. Podvozje sicer z odliko požira vse neravnine, zato pa je preveč plavanja, zibanja in nagibanja, ko skrenemo s cestnih ravnin in se podamo med ovinke. Tudi volan ne daje nikakršnih

priključki isofix, ksenonski žarometi, ki zagotavljajo večjo svetilnost in posledično boljše preglednost ponoči, opozorilnik za ne pripet pas (sprva opozarja bolj nežno, kasneje čedalje glasneje, kar je dobro, da se že zjutraj ne ustrašite nadležnega piskanja) potrjujejo to lastnost, ki jo Renault s ponosom propagira. Veliko je tudi elektronike: samozatezna ročna zavora, kartični ključ (ko želimo vstopiti, samo primemo za kljuko in avto se odklene, s čimer se izognemo nepotrebnemu zaklepanju in odklepanju, ko smo v bližini avtomobila), tempomat, omejevalnik hitrosti, sistem za prostoročno telefoniranje, ki se s telefonom poveže prek brezžične povezave bluetooth, navigacijski sistem, ki v Sloveniji s pravo programsko opremo celo deluje (o čemer smo se prepričali pri espaceu z istim sistemom), potovalni računalnik z nešteto funkcijami in še kaj bi se našlo. Prtljažni prostor res ni največji, vendar če niste nomad, ne boste imeli resnejših težav s tem. Je pa zato vozniku in sopotnikom na voljo toliko več odlagalnih prostorčkov, predalčkov in polic.

povratnih informacij s cestišča in sedeži imajo toliko bočnega oprijema kot fotelj v dnevni sobi.

Najprej varnost Varnost je pri Renaultu v zadnjem času zapisana z veliko začetnico in laguna pri tem ni nikakršna izjema. Pet zvezdic na testu Euro NCAP, številne zračne vreče in zavese,

Izredno bogata oprema Pod črto lahko zapišemo, da je renault laguna idealen avtomobil za vse, ki se veliko vozijo po avtocesti, ki jim značka na avtomobilu ne pomeni vsega, in tistim, ki veliko dajo na varnost in udobje. Vse to ponuja laguna z elitno opremo za manj kot 7 milijonov slovenskih tolarjev. ■

Novici

ŠESTDESETLETNICA AVTOŠOLE JEŽICA Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad-Avtošola Ježica v Ljubljani se lahko pohvali s kar 60-letnimi izkušnjami pri izobraževanju odraslih, saj prav v teh dneh praznuje jubilej, začetki pa segajo v davno leto 1946. Za nemoteno delo imajo ustrezno usposobljene predavatelje in učitelje vožnje. Uporabljajo že preverjene metode dela in strokovno usklajujejo nove metode poučevanja, ki potekajo po predpisanih učnih programih: prometni tehnik, voznik, učitelj vožnje, učitelj predpisov o varnosti cestnega prometa in vodja avtošole. Avtošola usposobi letno povprečno tudi do 800 voznikov za motorna vozila z visokim odstotkom uspešnosti. V dolgoletnem uspešnem delovanju avtošole je pridobilo vozniško dovoljenje že 60.000 kandidatov. Še vedno pa je njihov motiv, da strokovno in uspešno usposabljanje izvajajo tudi naprej in s tem pripomorejo k boljši varnosti cestnega prometa v današnjem mobilnem življenju.

LAND ROVER FREELANDER 2 Ko je bil leta 1997 predstavljen prvi freelandar, je nemudoma postal pravi prodajni hit in na neki način na novo zaznamoval razred malih športnih terencev. Sedaj, v drugi izdaji, je že četrti popolnoma nov avtomobil britanske znamke v zadnjih štirih letih in nič ne kaže, da bi jim ta vnema vzela kaj energije, saj vsi izdelki briljirajo. Največja pomanjkljivost starega freelandarja je bila nezanesljivost, na začetku tudi odsotnost dizelskega agregata, sedaj pa naj bi vse težave odpravili in tudi turbodizel, ki prihaja iz naveze s francoskim PSA, je na voljo že takoj na začetku. Spomladi še s samodejnim šeststopenjskim menjalnikom, ki je ta čas serijski pri bencinskem vrstnem šestvaljniku s 3,2 litra delovne prostornine. V primeru 2,2-litrskega dizelskega agregata je prestav v ročnem menjalniku prav tako šest. Za razporejanje moči, ki se v osnovi skoraj vsa prenaša na prednji kolesi, sedaj skrbi haldex-sklopka, ki z optimizacijo moč na drugi par prenese že v 15-stopinjskem obratu zdravajočih koles.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe: **AVTOŠOLA JEŽICA**

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev vozniškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Kraj, kjer bo stal reaktor

Energija prihodnosti

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

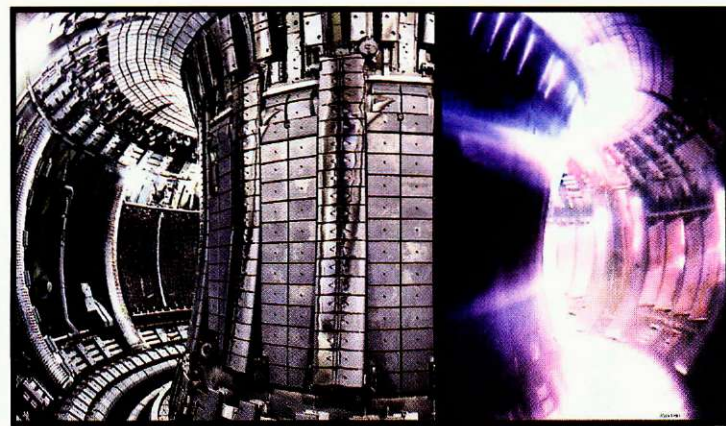
Evropska unija, ZDA, Rusija, Kitajska, Južna Koreja, Japonska in Indija so pretekli teden v Parizu slovesno podpisale sporazum o graditvi t. i. fuzijskega reaktorja Iter.

Postavili ga bodo bo v raziskovalnem centru Cadarache na jugovzhodu Francije, stal pa naj bi 10 milijard evrov. Ideja o mednarodnem fuzijskem reaktorju se je pojavila leta 1988, ko je več držav predlagalo, da bi zgradile poskusen fuzijski reaktor, ki bi bil nato, če bi se obnesel, model za podobne reaktorje po vsem svetu. Po začetni zagnanosti in navdušenju je projekt konec leta 2003 zastal, saj se državam ni uspelo dogovoriti, kje bi reaktor stal. Sredi prejšnjega leta je projekt znova obudil evropski komisar za znanost Janez Potočnik, ki je ta čas zadolžen za celotni projekt. Potočnik je sredi preteklega leta sklical sestanek vseh šestih mednarodnih partneric v Moskvi, na katerem se jim je uspelo dogovoriti, da bo reaktor stal na tleh Evropske unije, to je v raziskovalnem centru na jugu Francije. Dogovoru o lokaciji je pretekli teden sledil še podpis sporazuma o graditvi reaktorja,

kar pomeni, da ga lahko zdaj tudi uradno začnejo graditi. Kot je ob podpisu sporazuma dejal francoski predsednik Jacques Chirac, je to nov korak v izjemni pustolovščini, saj bo mogoče z reaktorjem iz litra vode proizvesti toliko energije kot iz litra bencina ali kilograma premoga. »S tem v imenu solidarnosti in odgovornosti ponujamo roko prihodnjim generacijam,« je

dejal Chirac in dodal, da gre pri vsem skupaj za projekt brez primere, saj združuje sedem velikih partneric s severa in z juga, ki predstavljajo polovico vsega svetovnega prebivalstva.

Podpisani sporazum določa, da se bo graditev več kot 10 milijard evrov vrednega reaktorja začela leta 2008, končala pa naj bi se deset let pozneje, ko naj bi reaktor začel delovati. Polovico stroškov

Jedro fuzijskega reaktorja je tokamak. Desno je prikazan med delovanjem.

za graditev naj bi plačala EU, preostalo pa naj bi si razdelile druge partnerice v projektu. Sporazum še določa, da bo fuzijskemu reaktorju, ki bo šele prvi korak k izrabi fuzijske energije, sledila izdelava demonstracijskega reaktorja, ki naj bi poskusno deloval nekaj let, šele temu pa razvoj reaktorjev za komercialno rabo.

Kako pride do fuzije? Bistvo fuzijskega reaktorja je, da se v njem ustvarijo podobni procesi, kot potekajo na soncu, ko se lahka atomska jedra zlijejo (v nasprotju z jedrsko energijo, kjer gre za cepitev težkih jeter) v težja in pri tem sprostito velike količine energije. Da bi se dve jedri zliji, ju je treba dovolj približati, kar pa ni lahko, saj jedri zaradi električnega naboja silita narazen. Da se lahko jedri dovolj približata, se morata z dovolj veliko hitrostjo zaleteti drugo v drugo, to pa omogoča fuzijski reaktor. Osrednji del takšnega reaktorja je naprava, ki se imenuje tokamak (v šestdesetih letih prejšnjega stoletja so jo razvili na Inštitutu Kurčatova v Moskvi; gre za transformator, ki ima na železnem jedru kovinsko tuljavo s številnimi ovoji in svitkasto cev z razredčenim plinom). Tokamak deluje tako, da prek tuljave v svitkasto cev potisne močan sunek toka, ki ustvari plazmo (mešanico elektronov in ionov, ki je temelj vsega) in jo segreje do visoke temperature (primer: na Soncu takšni procesi potekajo pri temperaturi od 10 do 15 milijonov stopinj Celzija, v fuzijskem reaktorju pa je zaradi manjšega števila lahkih jeter na enoto prostornine plazmo treba segreti na približno desetkrat višjo temperaturo, to je okoli 100 milijonov stopinj Celzija). Plazmo v cevi nato še dodatno segrevajo in obsevajo z radijskimi valovi, zaradi česar nastane majhna kroglica zelo vroče in goste plazme, v kateri nato steče zlivanje jeter.

Kljub množici nerešenih težav, ki še vedno spremljajo celoten proces, znanstveniki upajo, da bodo prvi fuzijski jedrski reaktorji začeli delovati v naslednjih desetletjih, ko naj bi nadomestili zdajšnje drago in okolju manj prijazno jedrsko energijo. ▣

Pošta Slovenije d.o.o., Slovenski trg 10, 1000 Ljubljana

agencija PETROVAJSET

www.posta.si

**Je čar pisanja.
Je čar pošiljanja.
In je čar prejemanja.**

Poleg božično-novoletnih voščilnic in razglednic vas na pošti čakajo tudi znamke za pošiljanje voščil po Sloveniji in svetu.

-
-
- Sidarta, Hočevar - Gaspari,
-

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE

GEORGE MICHAEL

ZADENITE

100.000

EUR

Z GEORGEOM MICHAELOM

NA 102.4

IN 103.7

WWW.RADIOCENTER.SI

RADIO CENTER
102.4, 103.7 MHz

VSAKO JUTRO OD 6 URE DALJE

MENIŠTVO

S figo v žepu

2. del

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Na izredni skupščini NZS je predsednik Rudi Zavrl zlahka ubranil svoj peti mandat. Izkazalo pa se je, da je vnovični Simičev protinapad potekal s figo v žepu, čeprav je verjel, da bo le prišlo do preobrata.

Po 17 letih prevlade istih ljudi bi bilo težko pričakovati še večjo energijo in žar glavnih akterjev.

Prej ali slej je moralo počiti – revež (Združenje slovenskih nogometnih ligašev) se je uprl bogatini (NZS) in sprožila se je nogometna revolucija. Boj za nogometno hišo (bogastvo), člansko moštvo (slava) in nič več. Šlo se je torej za bogastvo in slavo ... Na eni strani se je bojevala »kontinuiteta«, ki ji že sedemnajsto leto predseduje Rudi Zavrl, na drugi pa »opozici-

ja« s tiho podporo pomladnikov (Kangler, Arhar ...) in še zelo glasnih nogometnih igralcev zlate generacije (Udovič, Zahovič, Rudonja, Pavlin ...).

Pomanjkanje velikih idej V slovenskem nogometu že kar nekaj časa prevladujejo precejšnja apatija, samozadostnost, ignoranca. Tako se obnaša predvsem NZS, ki sicer po direktivah Fife in Uefe uspešno

skrbi za red v lastni hiši, povečuje število igrišč z umetno podlago, plemeniti strokovno usposobljenost sodnikov in trenerjev, spodobno je urejen tudi sistem vseh mladinskih reprezentanc. Vse našete direktive izpolnjuje sicer korektno, žal pa se v svoji samozagledanosti in prepotentnosti čedalje bolj zapira vase. Ne sprejema »zunanjih« nasvetov; v kritikih vidi sovražnike. V zadnjem obdobju, potem ko je za

hip zaspala na Katančevih čarovnjah, je na NZS zavlado nekakšno paranoično ozračje, v katerem so pomembnejše spletke in čistke od denimo drznih in nujno potrebnih korenitih sprememb. Zdi se, da ni prave vizije; program je že dolgo nespremenjen. Po 17 letih prevlade istih ljudi je tudi sicer nemogoče pričakovati večjo energijo in žar glavnih akterjev. Demokratično in tudi higienično je t. i. kolarjenje na vodilnih položajih, s katerim pride do nujno potrebne svežine idej in tudi do povečanega medsebojnega spoštovanja, ki ga v slovenskem nogometu kronično primanjkuje. Velikih idej v slovenskem nogometu namreč že dolgo ni na spregled.

Paranoično ozračje NZS okoli Rudija Zavrla se je med njegovim dolgoletnim vladanjem več kot očitno ogradila od ključnih žgočih vprašanj, ki čedalje močnejše krhajo slovensko nogometno substanco: Združenje nogometnih ligašev, stavnice, sodniška organizacija, finančne malverzacije. Slovenski nogomet so med »večno« Zavrlovo prevlado prevzeli najrazličnejši kruhoborci in slednjič pripeljali do alarmantne lige, ki je nezani-

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA

Od ponedeljka do petka ob 20.00

niva, katastrofalne infrastrukture, ki uničuje še tisto peščico resničnih talentov, nepreglednega poslovanja klubov. Če bi ne bilo s strani Uefe ukazane licenciranja klubov, bi se, kot se zdi, slovenski nogomet že sesul.

Paranoično ozračje (iskanje tistih, ki so proti nam) se je le še poglobilo, saj NZS za nastale razmere ne sprejema odgovornosti; zanje potihoma krivi tiste, ki jih je pravzaprav sama zadolžila. Najlaže je torej s prstom kazati na druge ... Najprej je bil tako trn v peti mariborski krog, ki pa si je pravzaprav želel le eno: spoštova-

Ivan Simič – t. i. opozicija

nje neusahljivega mariborskega nogometnega zaledja kot tistega, ki premore daleč največjo pripadnost (dušo) slovenskemu nogometu. Potem ko je NZS z izključno pravnih vidikov spremljala pokop ljubljanskega in soboškega nogometa, je Maribor s svojimi pristnimi navijači praktično obdržal slovenski nogomet nad gladino. NZS je zanemarila nekatere ključne odnose, ki so tradicionalno pomembni. V nogometu Maribor brez Ljubljane ne more kot tudi obratno ne. Zanimivo: v poudarjeni nogometni centralizaciji na Slovenskem sta glavna nasprotnika sedanji garnituri NZS prav MNZ Maribor in MNZ Ljubljana – dve največji zvezi. Vse to kaže pravzaprav na prevlado manjšine nad večino oziroma province nad centroma. In kaj bi šele dejali klubi, ki imajo med delegati le enega svojega predstavnika ...

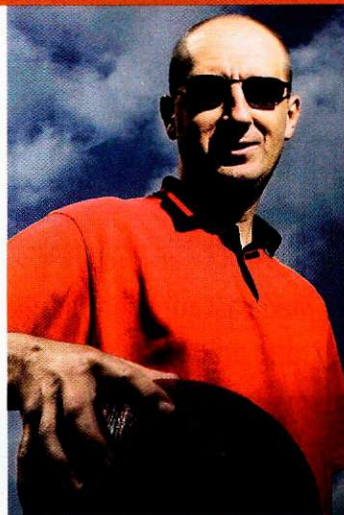
Zahoviča v trenirki Drugi trn v peti je »zlata generacija«. Ni veliko takšnih primerov, da bi bili junaki in ponos neke krovne

organizacije v navzkrižju z njo. Zamere niti po štirih letih niso zamrle, odrasli in zreli ljudje si ne zmerejo pogledati v oči, NZS pa je v ljudeh, ki bi morali biti njihova najvidnejša blagovna znamka, našla ostro »opozicijo«.

Presek obeh »trnov« je denimo vprašanje, kolikokrat je Rudi Zavrli obiskal v Prašnikarjevi slatičnici še dejavne akterje iz zlate generacije. V vsej apatičnosti slovenskega nogometa pa žal tudi »opozicija« še vedno ni predstavila ustreznega programa, ki bi lahko uspešno konkuriral absolutistični oblasti. Napad »zlate generacije« na vodilne položaje NZS bi bil namreč še veliko bolj legitim, če bi se najprej preizkusili na najnižjih položajih – kot delavci v mladinskih selekcijah po Sloveniji. Do sedaj je le Darko Milanič resneje ugriznil v to kislo jabolko. Pomislite: kaj bi bilo za nogometno mladež na Slovenskem bolje – Zahovič kot visoki predstavnik NZS ali Zahovič kot trener denimo mladinske ali članske ekipe NK Maribor? Apolitična mladina, ki ga ima še vedno za svojega idola, bi ga zanesljivo raje imela bližje sebi – oblečenega v trenirko in obutega v kopačke.

Bolje evolucija kot revolucija

V slovenskem nogometu bi morala torej končno prevladati želja po evoluciji in ne revoluciji. Revolucija do sedaj ni prinesla še ničesar dobrega, kvečjemu še več zdrah in skrhanih odnosov. Prinesla pa je dve zaupnici Rudiju Zavrli, ki se mu proti »opoziciji« brez jasnega programa niti ni bilo treba močnejše naprezati. Svoj zadnji mandat je v letu in devetih mesecih še drugič zlahka potrdil. Prvič 21. 2. 2005 z 29 proti 6, ko je tedanji predsednik volilne skupščine Jože Rožman izpeljavo tajnih volitev pojasnil takole: »Zaradi tehničnih razlogov nismo pripravili posebnega prostora, kdor pa želi imeti zasebnost, naj gre v predprostor.« 16. 11. je s 24 glasovi proti 11 znova gladko porazil Simiča, ki se ni izkazal kot dober politik. Že drugič so se mu obljubljeni glasovi izmuznili. Tokrat mu jih je spolzelo kar 14. »Verjel sem, da bo prišlo do zamenjave, vendar so imeli nekateri figo v žepu ...« je po vnovičnem porazu dejal Ivan Simič. ■

Dobitnik zlate žoge

Esad Babačić

Francozi še dolgo ne bodo pozabili finala zadnjega svetovnega prvenstva, ki so ga izgubili, čeprav so pokazali boljšo igro od svetovnih prvakov Italijanov.

Slednji se le sladko nasmiha ob omembi krivice, ki naj bi se bila zgodila »trikolorom«. Azzuri so ponosni na svojo obrambo, ki je bila od nekdaj zaščitni znak štirikratnih prvakov.

Novinarji, ki so odločali o tem, kdo bo dobil letošnjo zlato žogo, preprosto niso mogli mimo tega. Zamizati pred dejstvom, da je Fabio Cannavaro nosil kapetanski trak svetovnih prvakov in hkrati vodil obrambo, ki je vzdržala vse nalete Francozov v finalu in še nekaterih drugih reprezentanc v zgodnejših fazah tekmovanja, preprosto ni bilo mogoče. Čeprav forma tega branilca ne prej ne potem ni bila preveč bleščeča, je bržčas dovolj tudi to, kar je storil v Nemčiji. Navsezadnje je osvojitev naslova svetovnega prvaka daleč nad vsem, kar lahko posamezni igralec doseže v nogometu. Tisto, kar je letos uspelo Cannavaru, pač ni bilo usojeno Henryju, ki že leta navdušuje s svojimi napadalnimi kvaliteta in dosega več kot dvajset zadetkov na sezono. Primerjati kapetana italijanske reprezentance in najboljšega napadalca zadnjih let na svetu, je seveda dovoljeno, toda le do trenutka, ko pridemo do že omenjenega finala. Zmaga Italije je preveč sveža, da bi lahko pozabili na vse in nagradili igralca, ki je bil na strani poražencev. Zato je treba upoštevati tudi tiste, ki so mnenja, da si je prestižno nagrado France Footballa zaslužil vratar Buffon, ki je vsaj toliko, če ne še bolj zaslužen za to, da so Italijani prišli skozi slavolok zmage. Zanimivo je, da so največ prahu dvignili prav Francozi, ki jemljejo dejstvo, da je šla nagrada v roke nogometaša, ki jih je premagal v finalu svetovnega prvenstva, kot prvovrstno žalitev. Če se spomnimo, na kakšen način so izgubili finale v Berlinu, to res ni nič čudnega. Večino srečanja so imeli terensko premoči, ki pa na koncu le ni zadostovala za končno zmago. Tistega večera so bili bogovi vendarle na strani Italijanov, ki so počeli tisto, kar so od nekdaj najbolje znali. Proti tradiciji in trenutnemu navdihu pač ni šlo in s tem se je moral sprijazniti tudi neponovljivi Zinedine Zidane, ki je bil vladar pekla in raja na tisti tekmi. Tako kot je hotel on, tako se je na koncu tudi razpletlo. Če bi v usodnem trenutku pozabil, da je bil od nekdaj upornik, bi na koncu gotovo slavil drugi naslov svetovnega prvaka, zlata žoga pa bi pripadla nekemu iz njegove ekipe. Tako pa je šel pokal tistim, ki jim ga je uspelo sprovcirati.

V prerivanju dva ranjena

Bogdan Sajovic, foto: Daniel Novakovič/STA, Bor Slana, arhiv Demokracije

V Ambrusu je prišlo do prerivanja med vaščani in pripadniki posebne policijske enote, pri čemer sta bila dva domačina laže ranjena. Ljudje so trdno odločeni, da Strojanim ne bodo dopustili vrnitve v Ambrus.

Posebna policijska enota je poskušala preprečiti Ambrušanom spopad s Strojanimi.

V prerivanju med domačini iz Ambrusa in pripadniki posebne policijske enote sta se laže poškodovala dva domačina. Incident je del zgodbe o romski družini Strojani, ki že ves mesec buri slovensko javnost in odmeva tudi v tujini.

Zgodba z dolgo brado Dololetni spori med Amrušani in v bližini naseljeno romsko družino so dosegli vrhunec konec oktobra. Vaščani, ki Strojanim očitajo kriminalna dejanja, so, potem ko se je izkazalo, da je država nemočna ali pa vsaj nezainteresirana, sklenili, da se organizirajo po svoje in se tako postavijo po robu Strojanim. Policija je Strojane zavarovala pred vaščani in organizirala njihov prevoz v Postojno, kjer so jih nastanili v begunskem cen-

tru. Strojani bi zdaj radi nazaj, a so Amrušani pripravljeni, da jim to preprečijo tudi s silo. V sobotnem poskusu Strojanih, da bi se vrnili v Ambrus, je tako morala posredovati policija, da je preprečila najhujše.

Ambrušanom je dokončno prekipelo konec novembra, ko je bil napaden njihov sovaščan. Resnici na ljubo ga ni napadel član romske družine, ampak Slovenec, ki je živel v romskem naselju. Napadeni domačin je dobil hude poškodbe in je še vedno v bolnišnici.

Domačini so že dolgo opozarjali, da se v naselju Strojanih oglašajo vseh sort tiči, in namigovali, da gre za »poslovne partnerje« romske družine. Le-ta naj bi se pečala med drugim s trgovino z orožjem in mamili. Po mnenju domačinov naj bi bilo v taboru Strojanih na kupe orožja, celo

vojaškega avtomatskega, vendar policisti navadno po takšnih namigih niso ukrepali, češ naj ne bi imeli pooblastil, poleg tega pa so zahtevali, naj domačini podajo uradne prijave. Prav tega pa so se okoliški prebivalci bali.

Domačini so namreč pogosto podajali prijave, predvsem kadar jim je kaj zmanjkalo. Kmetje so se pritoževali, da si Strojani mirno postrežejo z njihovih njiv, kadar kaj potrebujejo. Prav tako naj bi bili v naselju Strojanih pospravili precej perutnine, ki je bila last okoliških kmetov, padlo pa naj bi tudi marsikakšno drevo, seveda brez vednosti lastnika. Domačini so prijavljali tudi vse vrste drugih drobnih kaznivih dejanj. Najrazličnejše vlome v hiše, gospodarska poslopja, v bližnje počitniške hiše, lovske kočice. Izginjalo je praktično vse mogo-

če: ozimnica, alkoholne pijače, cigarete pa tudi oblačila, bela tehnika, denarnice, mobilni telefoni. Če je policistom uspelo najti krivca, se le-temu navadno ni zgodilo nič. Velikokrat je bila zadeva zavrnjena »zaradi pomanjkanja dokazov« ali pa izrečena minimalna kazen. Prijavitelj pa si je na koncu nakopal še grožnje, ker je dejanje sploh prijavil. Glede na to, da so lahko Strojani počeli praktično vse, kar se jim je zljubilo, so postali domačini prepričani, da se družine bojijo tudi oblasti oziroma se jim ne ljubi ukvarjati se z njo. Strojani so vozili neregistrirane avtomobile, nad izvirom Globočec so se naselili brez ustreznih dovoljenj. Del zemlje nad izvirom je sicer kupil zadaj že pokojni poglavar družine, vendar je ta zemlja nezazidljiva. Omenjeni izvir je glavni vodni vir za celo Suho krajino, se pravi za približno devet tisoč ljudi. A Strojani si na njej niso postavili le barak, ampak so v bližini razstavljali in celo kurili avtomobile (da bi prišli do kovine za prodajo), ostanke pa pustili razmetane po okolici. V zemljo v okolici izvira so se iztekali olje, zaverna tekočina, kislina iz akumulatorjev. Pristojne inšpekcijske službe so sicer ugotavljale, da je gradnja nezakonita, vendar nihče ni odločno ukrepal. Kakor koli, člani družine Strojani so si tako nabrali okoli 170 kazenskih ovadb za različna kazniva dejanja in več sto predlogov sodniku za prekrške. Zadeve se vlečejo, vmes zastarajo, rubiti Strojanim ne morejo, vsi so namreč brezposelni, uradno brez denarja, preživljajo se z uradno državno podporo ter z zaslužkom iz protizakonitih poslov.

Samoorganizacija vaščanov Zadnji fizični napad je, kot reče-no, sodu izbil dno. Domačini so se

večkrat pritoževali, da so jim Strojnovi na cestah nastavljali pasti in uprizarjali roparske napade, v katerih so nekateri odnesli buške, nekaterim pa so grozili z orožjem in celo streljali nanje. Prav tako naj bi bili Strojnovi napadali predvsem starejše ljudi, in sicer v dneh, ko so ti dobili pokojnino.

Dvaindvajsetega oktobra se je zbralo več sto ljudi in se napotilo proti naselju Strojnovih. Intervenirala je policija, ko pa se je izkazalo, da bodo Ambrušani vztrajali, so zaradi varnosti Strojnovne preselili v begunski center v Postojni. Levi del slovenske javnosti je očital vladi, da je pokleknila pred ksenofobi in da je odgovorna za stanje. Še dlje je šel varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek, ki je začel po tujih medijih napadati ksenofobijo svojih sonarodnjakov in seveda vlade. Pri vsem tem pa je prav Hanžek že pred leti dobil več prošelj domačinov, naj vendar kaj stori tudi zanje, a je očitno ostal gluhi. Seveda se niti zdaj ni prav posebej angažiral za pozitivno rešitev težav, ampak se le občasno oglašja z menda zasluženega dopusta in priliva olje na ogenj.

Ambrušani o vrnitvi Strojnovih v njihovo občino nočejo niti slišati, zato so organizirali vaše straže, da bi z barikadami preprečili vrnitev. Medtem je poglavar družine Strojnov zagrozil, da bo zažgal Zagradec skupaj z romskimi sonarodnjaki, ki naj bi jim

prišli na pomoč. Ne smemo pa pozabiti, da so Strojnovi očitno nezaželeni tudi med Romi. Nekateri so jih sicer iz narodnostne solidarnosti pripravljali podpreti, predvsem moralno, medtem ko drugi nočejo imeti z njimi niti najmanjšega opravka.

Povsod upor Pri iskanju primerne lokacije za novo naselbino Strojnovih so se spet pojavile težave. Z nekaterimi lokacijami niso bili zadovoljni Strojnovi, v krajih, kjer naj bi te lokacije bile, pa je prihajalo do pravega upora. Domačini so se po zgledu iz Ambrusa zbirali, odločeni, da na vsak način preprečijo prihod Strojnovih v njihov kraj. V Sostrem pri Ljubljani je moral v prvo kisko jabolko v svoji politični karieri ugrizniti ljubljanski župan Zoran Janković. V dveh dneh pogajanj je naletel na enoten odpor krajanov, zabeležen z očitki. V noči med tema dnevoma je celo zagorela lesena lopa pri starejši hiši, v katero naj bi naselili Strojnovne. Novi župan je tako po dveh dneh odnehal.

Strojnovi so se medtem odločili, da se vrnejo nazaj v Ambrus. Družina se je z avtomobili napotila na Dolenjsko. Pri Višnji Gori so jih ustavili policisti in jim dejali, da bodo naleteli na težave, če se bodo vrnili v Ambrus. Poglavar družine je malce grozil, da bodo s pomočjo drugih Romov s silo prišli nazaj v svoje naselje.

Medtem so bili ljudje v okolici Ambrusa pripravljani, da postavijo barikade iz vozil in tudi drevesnih debel, da bi preprečili prihod Strojnovih. V naselje je prispela posebna enota policije in v manjšem prerivanju je prišlo do incidenta. Za zdaj policisti trdijo, da je množica pritisnila nanje, zaradi česar je prišlo do poškodb, druga stran pa trdi, da so policisti pritiskali na množico. Zaradi incidenta je bil v ponedeljek razrešen direktor Policijske uprave Ljubljana Branko Slak.

Strojnovi so se medtem vrnili v Postojno. Situacija se spreminja iz dneva v dan, potekajo pogovori in pogajanja, po najbolj verjetnem scenariju pa bodo Strojnovi prezimili v enem od državnih objektov. Spomladi jim bodo našli zazidljivo lokacijo za novo naselje. **D**

Družina Strojnov v Postojni

Pomenljiv nagrobnik Strojnovih

WELLNESS Novo

Nova linija štirih čajev iz družine 1001 CVET:
Sončno jutro, Popoln dan, Fitness čaj
in Poljub noči. Vsak izmed njih je posebna mešanica različnih zeliščnih, sadnih in pravih čajev. Njihova sestava se razlikuje glede na namen in izbrani čas pitja čaja, vsi štirje skupaj pa vam bodo ustvarili popoln dan.

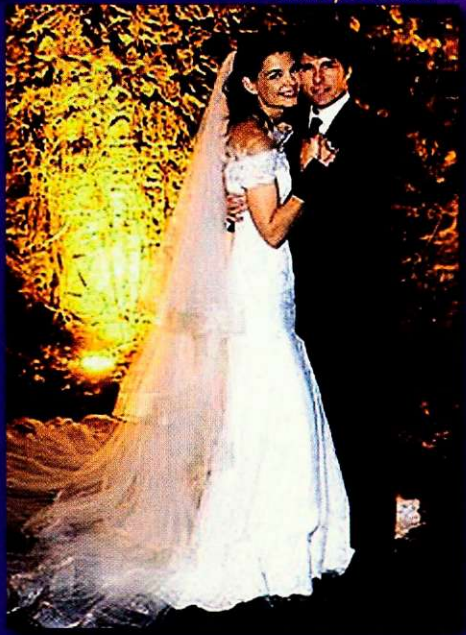
*Tisoč in en čaj
 za tisoč in en trenutek.*

www.drogakolinska.si

Poroka leta

Srečna
mladoporočenca

Nikakor ne moremo mimo tega, da ne bi tudi mi zapisali nekaj besed o spektakularni poroki, ki je bila v sosednji državi. Govorimo seveda o sanjski poroki Toma Cruisa in 17 let mlajše Katie Holmes. Zvezdnika sta si zvestobo po scientološem obredu obljubila na gradu Odescalchi pri mestecu Bracciano, 40 kilometrov severno od italijanskega glavnega mesta Rima. Slovesnosti se je udeležila množica zvezdnikov iz sveta zabave, glasbe in športa. Njuna sedemmesečna dojenčica Suri, oblečena v belo Armanijevo oblekico, je bila na poroki trdno v rokah svoje matere. Pri

obredu nista manjkala niti Cruisova posvojenca iz zakona z Nicole Kidman, Isabella in Connor, Tomova poročna priča je bil njegov najboljši prijatelj David Miscavige, nevestina družica pa njena sestra Nancy Blaylock. V zakon jo je oddal oče Martin, nevesta pa je v Armanijevi obleki slonokoščene barve nosila bel Armanijev šopek rož, med katerimi so bile tudi kale. Cruisa je Armani oblekel v mornarsko modro ročno izdelano svileno obleko in svileno francosko kravato, narejeno iz istega blaga barve kin, kot je bila obleka Holmesove. Igralca sta si poročne obljube izmenjala v nekdanjem hlevu, preprosto okrašenem z belim cvetjem. Armani je za tiskovno agencijo dejal, da je bila poroka zlasti za Američane nekaj posebnega, saj česa takšnega nimajo doma in sanjajo o poroki v tem slogu. Dodal je še, da se je 20-minutni poročni obred končal z »ne-

skončnim poljubom«, ki je iz nekaterih gostov izzval klice »stop, stop«. Izbira gradu Odescalchi kot poročnega prizorišča je bila »pogumna«. V grajskem poslopju naj bi namreč strašil duh vojvodinje de Medici. Dvorec je bil zgrajen v poznem 15. stoletju za aristokratsko družino Orsini, prvič pa je zaslovel leta 1949, ko sta si ga za zvezdniško poročno slavo izbrala igralka Tyrone Power in Linda Christian. Par se je ločil sedem let pozneje. Enaka usoda je doletela tudi ameriškega režiserja Martina Scorseseja in igralko Isabello Rossellini, ki sta si na gradu obljubila večno zvestobo leta 1979. Le koliko časa bo zdržal zakon Toma in Katie?

Nov Tinkarin album

Primorska pevka Tinkara Kovač je izdala nov album z naslovom »aQa«, ki ga je premierno predstavila v soboto, 25. novembra, na že tradicionalnem, šestem koncertu v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma (CD). Iz barve pomaranče prejšnjega albuma O-range in orkestrske skrivnostnosti vmesnega albuma Enigma sta tokrat Tinkarino glasbeno potovanje zaznamovali barva in globina vode, kar razkriva že naslov aQa, so sporočili iz hiše Dallas Records. Na koncertu v

Temnolasa Primorka spet navdušuje!

CD je Tinkara tako kot vsako leto gostila nekaj glasbenih prijateljev, med njimi Andreja Trobentarja ...

Naomi Campbell med tiskovno konferenco

Naomi Campbell obiskala Slovenijo

V Ljubljani se je v začetku tega tedna mudila svetovno znana supermanekenka Naomi Campbell. Campbellova, ki jo je ob njenem obisku spremljala tudi nekoliko manj znana hollywoodska igralka Tara Reid, je v Slovenijo prišla na povabilo slovenskega Diners Cluba, da propagira njegovo plačilno-kreditno kartico Diners Club Exclusive. V Ljubljano je prispela v ponedeljek popoldne, zvečer pa se je najprej udeležila modne revije in tiskovne konference, nato pa še gala zabave, ki jo je Diners pripravil za imetnike kartic. Na zabavi so med drugim prodajali njen parfum, zbrani denar pa je šel v dobrodelne namene. Kot je na tiskovni konferenci dejala Campbellova, ji je takšen način zbiranja denarja zelo blizu, saj se v Afriki večkrat udeležuje dobrodelnih akcij, ki jih organizira Nelson Mandela, za Slovenijo pa je dejala, da je zelo lepa in da je nanjo naredila pozitiven vtis.

Nina je ob glas!

Tabujevci iščejo novo pevko.

Skupina Tabu se je pred nekaj leti izjemno uspešno prebila v vrh slovenske glasbene scene in ustvarila številne dobre skladbe. K uspehu je nedvomno levji delež prispeval odlični glas vokalistke Nine, vendar se sedaj skupini obetajo drugačni časi. Nina se je namreč po večletnih težavah z glasom odločila, da tabujevce začasno zapusti, ta čas pa se intenzivno zdravi ter uči pravilnega dihanja in petja. Do takrat Tabu potrebuje novo pevko. Primerno namestnico že iščejo!

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	4.900,00 SIT / 20,44 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9% popust)
 2 x letno (10% popust)
 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec,
 invalid,
 brezposeln,
 študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Kot v Ameriki?

Magična gledalka

V četrtek se mi je oko ob 20. uri ustavilo pri oddaji Tednik. Že oglaševanje oddaje je obetalo veliko.

Kljub temu pa sem se spraševala, ali lahko v tem pregretem ozračju o Romih povedo še kaj novega in ali so sredstva, ki jih delijo v posebni komisiji medijem v imenu pluralizacije, sploh objektivno razdeljena. Pa so me presenetili kar takoj na začetku z osebni pripovedma dveh Romov; novinarka Pomurskega vala in Ota Pestnerja. Prva je svojo pripoved sklenila s tem, da si s fantom urejata hiško, o otrocih pa za zdaj še ne razmišljata, saj morata prej urediti še kaj drugega. Svetlolasa gospodična bi lahko pripovedovala zgodbo katere koli Slovenke, saj se od nje v ničemer ne razlikuje. Razen po kruti izkušnji, da ni odšla na maturantski ples, ker je starši njenih sošolk in sošolcev tam niso želeli videti. Oto Pestner je zatrjeval, da v življenju ni izkušal diskriminacije in da Sinti, kot se pravilno imenujejo njegovi predniki, znajo delati. Bilo pa je všečno, da je stopil pred kamere, opremljen še z nekaj starimi posnetki z začetka kariere. Prispevek o varnostnih službah sem potem malo prešpricala, dokler se ni začela pripoved neke Christell iz Amerike. Poanta zgodbe je bila sledeča: dekle je preživelo, ker je fantoma morilcema, ki sta prišla streljat in pobijati v šolo, že primanjkovalo streliva, sicer bi bila kmalu na vrsti ona. Danes potuje po ZDA in kot velika »zvezda« učencem in dijakom pripoveduje svojo izkušnjo o tem, kako je bila smrt že čisto blizu, kaj je takrat razmišljala, kako se je kasneje soočala s strahom, kako naj ravnajo, če pred njimi nenadoma stoji nekdo z orožjem, itd. Izkazalo se je namreč, da v ZDA zaradi liberalnega odnosa do orožja, ki ga lahko ima vsak, veliko umorov zagrešijo mladoletniki ali pa pride do umorov mladoletnikov, da so šole postale prave trdnjave, v katerih so povsod detektorji za odkrivanje kovine. Slišati je tudi predloge, naj se

oborožijo tudi učitelji, saj je že doslej v ZDA 50 milijonov otrok in 200 milijonov pušk (!). Vsako leto zaradi strelnega orožja umre 30 tisoč ljudi. Kljub temu je bilo zaslišati izjavo: »Ni problem orožje, puške. Problem so ljudje, njihova jeza, ko se ne znajo obvladati...« Priznam, da me je prispevek Vlaste Jeseničnik kar pribil na stol. Četudi je bil prispevek o Romih že daleč, se je primerjava ponujala kar sama. Kaj je Amerika naredila iz mladoletnega dekleta, ki je bilo tik pred smrtjo? Zvezdo, ki danes hodi po državi ter učencem in mladoletnikom pripoveduje svojo zgodbo. Navdihuje jih z upanjem in vero v Boga. Če bo rešila eno otroško življenje v morebitni podobni situaciji, je njena misija opravljena.

Kaj bomo pa mi naredili in se naučili iz pripetljajev z družino Strojani? Bo kdo hodil po državi in recimo razjarjenim in uporniškim prebivalcem pojasnjeval, da mora biti tudi za Strojane prostor pod soncem? Bo recimo kdo hodil po državi in pripovedoval, da policiji ni treba tepsti zbranih Ambrušanov? Bo kakšna Romka pripovedovala, kako se je počutila v Postojni? Ko nenadoma ni imela doma in ni vedela, kje ga bo dobila? Daleč je Amerika! **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Potrebovali boste sprostitev, saj niste robot, ampak človek. Veliko stvari lahko naredite zase in za druge. Ljubezen vam bo dala veliko energije. Sreda in četrtek bo za vas dobra priložnost za začetek in za to, da bi popravili, kar ste naredili narobe.

Bik
21.4.-21.5.

Sredi tedna se bo napetost v zraku zgostila, ker se boste morali od nekod pobrati. Nekdo bo močno ljubosumen na vas in nikakor ne boste mogli ugotoviti, zakaj je do tega prišlo. Konec tedna bo zanimiv in poln doživetij. Ostanite dobre volje.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Če se boste glede svojih dejanj počutili negotove, potem malo počakajte, preden kaj dokončno odločite. Ne bi bilo slabo, če bi začeli telovaditi, saj vam bo nekaj nove energije koristilo. Ko boste šli ven, se pripravite, da boste nepričakovano nekoga srečali.

Rak
22.6.-21.7.

Imeli boste velike težave pri odločanju, še posebej tisti, ki se v teh dneh odločate med dvema različnima službama. Posvet s prijatelji vam bo dobro del, zato si rezervirajte čas za to.

Lev
22.7.-21.8.

Hudo neprijetno je, če se vam odpirajo stare rane, ki so se le malo zacelile. Zato se morate odločiti in narediti kaj zase, se spraviti v družbo in preživeti, predvsem pa se ne zapirati vase. Bodite pogumni in vse se bo izplačalo in dobro izteklo.

Devica
22.8.-21.9.

Veliko bolj boste v stiku s svojimi čustvi kot ponavadi, zato si boste znali zelo dobro odgovoriti na vprašanja, ki se vam bodo postavila na poti na neki urad. V prihodnjih dneh boste tudi nekoliko predzrni in jo boste lahko malo skupili.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Kaj si v resnici želite? To je vprašanje, na katerega si morate odgovoriti. Bodite kar se da odkriti do sebe in do drugih. Četrtek in petek bosta močno zanimiva dneva, saj si boste lahko ogledali kakšno zanimivo predstavo. Uživate!

Škorpion
23.10.-21.11.

Preprosto dejstvo, da imate zelo jasno predstavo o prihodnosti, daje zelo veliko misli. Zavedati se morate, da sedite na kupu zlatih kovancev in da jih zagotovo nekega dne lahko uporabite v najboljše namene.

Strelec
22.11.-20.12.

Če želite biti sami, to še ne pomeni, da ste nesrečni. Nasprotno! Samo svoje skrivne dimenzije bi radi odkrili. Te dni so vaše sanje zares nekaj izrednega. V soboto in nedeljo boste bolj družabni in boste za spremembo povedali kakšno neumno šalo.

Kozorog
21.12.-19.1.

Nekaj, kar ste neuspešno poskušali narediti, bo nenadoma mogoče narediti ta petek. Imate neverjetne prijatelje in samo hvaležni ste jim lahko, da vas tako podpirajo. Obdržite prijeten nasmešek na obrazu, čeprav boste utrujeni.

Vodnar
20.1.-18.2.

imate občutek, da nad vami visi neprijetnost, in nikakor ne morete priti na zeleno vejo. Pomirite se in začnite znova, saj je življenje vendarle lepše, kot si predstavljate. Če vas bo kdo vprašal, kako se imate, povejte po pravici.

Ribi
19.2.-20.3.

Ponedeljek bo dan za ogledala oziroma za avtorefleksijo. Dobro premislite o svojih dejanjih, saj niso vsa takšna, kot bi morala biti. Nekatere stvari še vedno lahko popravite. V nedeljo in ponedeljek boste zaradi nekoga zaskrbljeni.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103,4 MHz

107,4 MHz

RadioDun

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrie Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

					SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	PRITOK DONAVE V NEMCIJI	BARVA IGRALNIH KART	ČEŠKO ZENSKO IME	DEMOKRACIJA	
					PSIKOVEC					GRUZIJSKI REŽISER JOSELLANI	
					PRIPRAVA ZA RISANJE						
					MUSLIM. DOBRODELNA USTANOVA						
					REKA V RUSIJI (IZ ČRK NOVARO)						
					SREDIŠČE VRTENJA		SLIKAR VAN DER NEER	ANJA RUPEL FRANČE KIDRIČ			
DEMOKRACIJA	PAPÉŠKA ČAST IN OBLAST	PASTIRSKA PESEM ALI IGRA	MORALNOST	ORODJE ZA ČISCENJE PLUGA	DEMOKRACIJA	ANTON SOVRE	NENASITEN ČLOVEK (ZASTARELO)			NAUK O ANALIZI	NEKDANJI HRVASKI KOŠARKAR TVRDIČ
KALCIJEV OKSID					ALFI NIPIC						NOVI SVET
INSTRU- MENTALNI DEL SKLADBE					STAROŠTA, STAREŠINA ALEKSAN. DUHOVNIK				NATRIJ KDOR SE UPIRA		
MESTO NA JAPONSKEM					STAROGRŠKI SVOBODNJAK			MESTECE V IRSKI (IZ ČRK TUMA)			
PREDMET, REČ					IGRALKA ARDENOVA NIZ. SKLAD. (ADAM)			DEMOKRACIJA	FR. SMUKAČ (CHRISTOPHE) KRAJ PRI LITJI		
GLAS, ZVOK				PREBIVALKE IRSKÉ FR. OBLIK. KERAMIKE			PRITOK DONAVE V ROMUNIJI	BELGIJSKI DNEVNIK GRAD V DOLANAH			
PREDMET ZA FIZIČNO DELO					IT. SLIKAR (ERCOLE) STAROJUD. KRALJ						
METALNA VRV Z ZANKO				PREJEMNIK POŠILJKE ROBERT ALTMAN							
KRAJ NA OTOKU TERCEIRA V AZORIH						ČRNI TRN					
KEMIJSKI ZNAK ZA TANTAL			TEŽA OVOJNINE			GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK	KRAJ PRI TRZICU				DEMOKRACIJA

Rešitev prejšnje križanke

GRASSI, OERTER, RESAVA,
ES, NKOMO, JONAS, EPP,
TS, ENOJEC, SRAMOTA, MT,
CNA, KOLORADAR, REIN,
AMEN, REMANENCA, PES,
ILEŠIČ, AC, ATTA, GARE,
AR, DNINAR, IVANOVO,
AIN, MARKO OKORN, KA,
ADDA, NATTA

Nagrajenci 46. številke

- 1. nagrada:** **MIROSLAV KOSI**
Žabarjeva 10, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** **ALOJZ DEŽMAN**
Goričane 32, 1215 Medvode

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-London
- 2. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-München

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 7. 12. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > 27.11.1701 se je rodil švedski astronom Anders Celsius.
- > 28.11.1907 se je rodil italijanski pisatelj Alberto Moravia. Rekel je: »Čas ni zanesljiv zaveznik. Nikdar ni mogoče vedeti, za koga resnično dela.«
- > 28.11.1955 se je v Postojni rodil slovenski politik in gospodarstvenik Igor Bavčar. V letih 1988–89 je vodil Odbor za varstvo človekovih pravic. V osamosvojitveni vojni je vodil štab slovenskih obrambnih sil. V Demosovi vladi je bil minister za notranje zadeve. Bil je koordinator vladnega projekta osamosvojitve Slovenije.
- > 29.11.1797 se je rodil italijanski skladatelj Gaetano Donizetti. Napisal je 85 oper.
- > 29.11.1945 je ustavodajna skupščina razglasila FLR Jugoslavijo. Kralju Petru II. in dinastiji Karađorđevićev so bile odvzete vse ustavne pravice.
- > 30.11.1835 se je rodil ameriški pisatelj Mark Twain. Rekel je: »Dobra vzgoja je v tem, da človek skriva, koliko ceni sebe in kako malo druge.«
- > 30.11.1874 se je rodil dvakratni britanski premier Winston S. Churchill. Bil je voditelj angleškega imperija v času druge svetovne vojne.
- > 30.11.1995 je slovenska vlada sprejela sklep o priznanju Zvezne republike Jugoslavije.
- > 1.12.1640 je po 60 letih španske nadvlade Portugalska spet dobila neodvisnost.
- > 1.12.1918 je prišlo do jugoslovanske državne združitve. Združili sta se Država SHS nekdanjih habsburških Jugoslovanov in Kraljevina Srbija v Kraljevino SHS.
- > 1.12.1975 so odprli največjo bolnišnico v Sloveniji – Klinični center v Ljubljani.
- > 2.12.1860 se je v Mostah pri Brdu na Koroškem rodil slovenski politik Franc Grafenauer. Bil je eden najpomembnejših koroških politikov.
- > 2.12.1911 je postal šef generalnega štaba avstro-ogrske armade feldmaršallajtnant Blasius Schemua (Blaž Ženva, tudi Žemva), po rodu iz Zgornjih Gorij pri Bledu na Gorenjskem.
- > 2.12.1942 se je začela atomska doba. Italijanski fizik Enrico Fermi je opravil verižno jedrsko reakcijo.
- > 2.12.1991 se je v vojašnici Ljubljana-Šentvid oblikoval Učno-bojni bataljon. To pomeni začetek preoblikovanja Teritorialne obrambe iz vojnega v mirnodobno stanje ter iz rezervne v naborniško vojsko s profesionalnim jedrom.
- > 3.12.1800 se je v Vrbi na Gorenjskem rodil slovenski pesnik France Prešeren.
- > 3.12.1867 se je v Ložu rodil slovenski pisatelj Fran Milčinski. Vrh njegovega jezikovnega oblikovalnega mojstrstva so zgodbe o Butalcih.

POGLED NAZAJ (OD 27. 11. DO 4. 12.)

Podzemna železnica

V okviru svetovne razstave so **28. novembra 1896** v Budimpešti odprli prve štiri kilometre podzemne železnice. To je bila prva podzemna železnica v celinski Evropi, v Londonu pa so jo odprli že januarja leta 1863. Dela so začeli leta 1860. Vzdolž cest so skopali jame, jih obzidali z opeko in pokrili z opečnimi oboki. Nad takim stropom so potem spet zgradili cesto. V začetku so vlake vlekle parne lokomotive, ki so kot gorivo uporabljale premog in koks ter ustvarjale neprijeten dim, kar pa ni motilo potnikov, saj je podzemna železnica doživela velik uspeh. Že prvo leto se je z njo peljalo 9,5 milijona potnikov.

Leta 1866 so pri graditvi železnice začeli uporabljati sistem predorov in jo tako »umaknili« v večjo globino, da je lahko nemoteno potekala pod temelji hiš in podzemnimi napeljavami, z deli pa tudi niso motili površinskega prometa. V Parizu so prvih deset kilometrov podzemne železnice odprli leta 1900, potem pa so jo začeli graditi tudi v drugih mestih po svetu.

Sporazum o Demosu

Potem ko so opozicijske zveze oziroma stranke sklenile, da zaradi »praznega govorjenja« ne bodo več sodelovale na »okrogli mizi« v okviru SZDL, so začele snovati skupno organizacijo. Njeno rojevanje je bilo dolgotrajno in naporno.

Predstavniki Slovenske demokratične zveze, Slovenskih krščanskih demokratov, Socialdemokratske zveze Slovenije in Slovenske kmečke zveze so se **27. novembra 1989** sešli na domu predsednika Slovenske kmečke zveze Ivana Omana in podpisali sporazum o ustanovitvi opozicijske koalicije. Ime koalicije, Demokratična opozicija Slovenije, krajše Demos, je nekoliko pozneje predlagal član socialdemokrat (sedanja SDS) Matjaž Šinkovec.

Oman je takrat svaril pred »prehitevanjem«, da ne bi izzvali oblasti. Zato Slovenska kmečka zveza ni takoj vstopila v Demos, čeprav se je z njegovim programom strinjala. Na volitvah je želela nastopiti sama. Mesec dni je tudi nihala med Demosom in ZSMS. Oman, ki je bil tudi kandidat za predsednika Demosa, je menil, da je treba ohraniti poganjanja z oblastnimi strankami, nasprotnega mnenja pa je bil Jože Pučnik, ki je bil izvoljen za predsednika združene opozicije. Zagovarjal je oster odnos opozicije do oblasti.

Prve volitve v SHS

Prve parlamentarne volitve v Kraljevini SHS so bile **28. novembra 1920**. Volili so v tako imenovano konstituanto, ki naj bi sprejela ustavo nove države. Izidi volitev so neprijetno presenetili stranke in politike. Privrženci centralistične države so dobili 600.000 glasov, njeni nasprotniki pa 536.000. Ustavo Kraljevine SHS so sprejeli 19. junija 1921. Proti njej so bili v veliki večini Hrvati, Makedonci in Slovenci. Vsa izvršilna oblast je na podlagi ustave prešla v roke vladarja in njegove vlade. Odpravili so avtonomije zgodovinskih pokrajin, njihovo samoupravo so tudi teoretično onemogočili.

V Sloveniji je bila zmagovalka Slovenska ljudska stranka, ki je dobila 15 mandатов. Sledile so Samostojna kmetijska stranka z osmimi, Jugoslovanska socialdemokratska stranka šestimi, Komunistična stranka Jugoslavije s petimi, Jugoslovanska demokratska stranka s tremi in Narodna socialistična stranka z dvema, medtem ko Prekmurska stranka z 1,24 odstotka glasov ni dobila nobenega mandata.

Zivela svobodna republika!

28. novembra

Zajeti voljke in za mir, za pravo, za svobodo, za pravico, za pravičnejšo, za pravičnejšo in lažje; danes gre za ljudstvo v boju!

Obišči krogišče v 6. strnjeno "Jugoslovanska demokratska stranka" in "Kmetijsko-demokratska zveza"!

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 46/12

V znamenju oranžne barve (1)

V članku z naslovom »V znamenju oranžne barve« je med drugim navedeno, da »v Klokočevnikovem uradu sumijo, da je nekdo v noči na ponedeljek na izolski pošti, katere direktor naj bi bil naklonjen Pečanovi, zamenjal ovojnico, ki je iz izolskega doma starejših občanov potovala na občinsko volilno komisijo. Slednje naj bi dokazovalo to, da kuverta, v kateri so bile poslale glasovnice, ni imela žiga, kdaj je bila kuverta na pošti oddana« ...

V Pošti Slovenije zavračamo kakršen koli sum o nezakonitosti poslovanja, ki ga izražajo v uradu županskega kandidata Tomislava Klokočevnika iz Izole.

Dom upokojencev Izola oddaja pošiljke v prenos skladno s pogodbo o poslovnem sodelovanju. 7. člen te pogodbe vsebuje dogovor o nežigosanju navadnih pošilk z oznako »Poština plačana pri pošti«. Pogodbeno je določeno, da se za pošiljke, ki niso žigosane s poštnim žigom, kot datum oddaje štejem datum v poštnem žigu, ki je odtisnjen na popisu oddanih pošilk, s katerim so pošiljke oddane v prenos.

Iz popisa oddanih pošilk je razvidno, da so bile pošiljke Doma upokojencev Izola oddane v prenos 10. 11. 2006. Naslovniku so bile vročene 13. 11. 2006.

Megi Jarc, Pošta Slovenije, Služba za odnose z javnostmi

št. 46/18

Minister zavrača vse očitke (1)

Etiketiranje je znamenje ubožnosti duha – in pomanjkanja argumentov. Če pa pisec članka odkri-

va v Gibanju za ohranitev javnega zdravstva pripadnike nekdanjega »totalitarnega režima«, potem naj verjame na besedo, da jih je v Gibanju zanesljivo manj kot v strankah vladajoče koalicije – vključno s predsednikom SDS.

Kar zadeva »političnost«, pa velja zapisati, da se gibanje res ukvarja s politiko, in še kako. Ukvarjati se s politiko, to je z javnimi zadevami, je neodtujljiva ustavna pravica slehernega državljanja, pa naj gre do gospodu Bručanu še tako na živce tisti deli civilne družbe, ki nočejo postati transmisija vladajoče garniture. Verjetno je imel gospod Bručan, ko je gibanju očital »politiko«, v mislih strankarstvo. V nasprotju s strankami, ki se bojujejo predvsem za oblast in pri katerih je reševanje problemov navadno v funkciji osvajanja in utrjevanja oblasti, se gibanje poteguje za reševanje problemov zdravstva, ne pa za oblast. Pri tem pa je in bo samostojno ter brez odobritve gospoda Bručana izbiralo vzvode za doseganje ciljev (ohranitev in razvoj javnega zdravstva), eden od takšnih vzvodov pa je lahko tudi ta ali ona stranka. O zaveznih tih bo torej gibanje odločalo samo, gospodu Bručanu pa priporočamo branje zanimivega dela britanskega družboslovca Johna Keana Civilna družba, da ne bo še naprej živel v prepričanju, da je politika njegov monopol. Prebere pa lahko tudi rana dela Jožeta Pučnika, kjer bo našel spodbudno misel, to je, da stopi človek v sfero politike, kadar koli se loti javnih zadev.

Kar pa zadeva vsebinska vprašanja, je novinarka dobila vse zahtevane odgovore v razumljivi obliki, vendar jih ni hotela ali smela objaviti. To je ena od značilnih potez totalitarnega novinarstva.

Marjan Sedmak, član Gibanja za ohranitev javnega zdravstva

št. 46/34

Nacionalni filmski program je ogledalo družbe (1)

G. Pogačnik je v intervjuju z naslovom »Nacionalni filmski program je ogledalo družbe« navedel kar nekaj netočnih, napačnih in enostransko prikazanih podatkov, zaradi katerih v nadaljevanju podajam pojasnila in popravke.

G. Pogačnik v odgovoru na vprašanje, kakšni so njegovi načrti za prihodnje, navaja, da film, ki bi ga rad posnel po scenariju Žarka Petana, ni dobil finančne podpore sklada.

Najprej je treba poudariti, da je g. Pogačnik član nadzornega sveta Filmskega sklada RS in da je kandidiranje članov nadzornega sveta omenjenega sklada za proračunska sredstva sklada v nasprotju s Sklepom o ustanovitvi Filmskega sklada Republike Slovenije – javnega sklada (Ur. l. RS, št. 96/03 in 85/02), saj ta vsebuje prepoved kandidiranja člana nadzornega sveta v času trajanja njegovega mandata za javna sredstva, s katerimi upravlja sklad, s čimer je bil g. Pogačnik kot član nadzornega sveta seznanjen. G. Pogačnik je za sredstva sicer kandidiral posredno prek producenta Arsmedia, vendar projekt v skladu s sprejetim Pravilnikom o merilih in kriterijih za izbor projektov in programov ter besedilom javnega poziva za zbiranje predlogov za razvoj projektov ni pridobil zadostnega števila točk. Zaradi navedenega je name kot tedanjega direktorico tako po elektronski pošti kot na sejah nadzornega sveta naslovil vrsto žaljivih in jeznih besed, s katerimi me je obtožil sprenevedanja, ▶

št. 44/9

Proti „papeževi“ univerzi (1)

Dne 2. 11. 2006 ste v članku z naslovom »Proti papeževi univerzi« objavili, da je Univerza v Ljubljani nehala sodelovati z Univerzo v Regensburgu. Ta trditev ne drži, saj je Univerza v Ljubljani samo odpovedala plačevanje pristojbine za individualno partnerstvo in ga je nadomestila z bistveno bolj učinkovitim in uveljavljenim sistemskim okvirjem partnerstva na evropski ravni znotraj programa SOCRATES/ERASMUS. Dokaz pravilnosti te odločitve je 12. 10. 2006 prišel prav s strani Univerze v Regensburgu v obliki dopisa, v katerem se ta eminentna nemška univerza zahvaljuje za uspešno partnerstvo, ki ga zaznamujejo številne izmenjave študentov in profesorjev ter projektne sodelovanja.

Avtorica članka je prav tako zapisala, da je domnevna prekinitev sodelovanja po mnenju ministra Jureta Zupana odločitev rektorice prof. dr. Andreje Kocijančič, ki si nepravilno razlaga sistem financiranja v kosu. Ta trditev ne drži. Denar, ki ga univerze prejmejo za svoje delovanje, je namensko razporejen in nikakor ni v pristojnosti univerz, da ta denar po lastni presoji prerazporejajo med posamezniki postavkami. MVZT pa ne zagotavlja posebnih sredstev za individualna partnerstva.

Goran Tomšič, Služba za stike z javnostmi, Univerza v Ljubljani

► čeprav je bil kot član nadzornega sveta, ki je dal soglasje k pravilniku, seznanjen s tem, da ocena projekta nikakor ni v rokah uprave, temveč strokovnih komisij, ki so sestavljene iz tričlanske strokovno-programске komisije za scenaristiko ter dveh zunanjih strokovnjakov in uprave. G. Pogačnik je tudi pozneje poskušal osebno pridobiti sredstva sklada, in sicer za sofinanciranje svoje spletne strani, mimo razpisa za sofinanciranje akcij. S tega vidika je zato treba popraviti tudi napačne in zavajajoče navedbe g. Pogačnika, ki jih podaja v odgovorih na drugo, tretje in četrto vprašanja glede ocenjevanja scenarijev, dela strokovnih komisij in uprave. G. Pogačnik napačno trdi, da direktorica ni vedno upoštevala mnenja strokovne komisije, ko je izbirala projekte za realizacijo. Kot član nadzornega sveta, ki je podal soglasje k besedilom javnega poziva za sofinanciranje projektov za realizacijo, bi g. Pogačnik moral vedeti, da so bili izbrani tisti projekti, ki so izpolnjevali merila in kriterije besedila in so bili v postopku izbire ocenjeni oz. ovrednoteni z najmanj 75 točkami od mogočih 100 točk. Že iz tega dejstva je razvidno, da je navedba g. Pogačnika, po kateri naj bi direktorica sklada nekemu projektu prisodila sto točk, lažna in zavajajoča, saj nobeden izmed projektov doslej ni prejel maksimalnega števila točk, uprava pa ne more pri realizaciji podeliti 100 točk, temveč pri ocenjevanju umetniškega in tržnega kriterija projektov za realizacijo skupaj največ 25 točk. Nadaljevanje g. Pogačnika, da je bilo to »samo pika na i njegega samovoljnega ravnanja«, pa je žaljivo in zlonamerno. Skupno

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Ta pravi!

Trig osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

število točk je seštevek točk posameznih ocenjevalcev – strokovno-programске komisije, zunanjih strokovnjakov in uprave. Ocene članov strokovnih komisij nisem nikoli spreminjala, zato je navedba g. Pogačnika zlonamerna in zame osebno škodljiva. Prav tako je napačna navedba g. Pogačnika, da je imela strokovna komisija pri ocenjevanju scenarijev manj točk, kot jih je lahko podeljevala direktorica. Še enkrat poudarjam, da vsi člani strokovnih komisij projekte in scenarije ocenjujejo in so ocenjevali v skladu s Pravilnikom o merilih in kriterijih za izbor projektov in programov, ki je začel veljati po pridobljenem soglasju s strani nadzornega sveta. Konkretno ima tričlanska strokovno-programska komisija za scenaristiko za ocenjevanje razvoja scenarijev od mogočih 100 na voljo 80 točk.

Posebej je treba pojasniti razmerja med nadzornim svetom in upravo, kot jih je predstavil v intervjuju g. Pogačnik. Nadzorni svet namreč v skladu s pristojnostmi, določenimi v Sklepu o ustanovitvi Filmskega sklada Republike Slovenije – javnega sklada daje soglasje k sofinanciranju projektov in programov nad 10 milijonov tolarjev in ne na podlagi celostne dokumentacije, kot

napačno navaja g. Pogačnik v odgovoru na prvo vprašanje. Glede pregleda dokumentacije pa je treba pojasniti, da primopredaja poslov ni bila opravljena, sem pa pripravljena po svojih najboljših močeh v imenu javnega interesa to storiti, kolikor bo takšna želja. V odgovoru na drugo vprašanje g. Pogačnik tudi navaja, da direktorica od vsega začetka ni imela prave volje za odgovorno sodelovanje z nadzornim svetom ter da ga je zavajala z birokratskimi zadevami. Navedba je napačna, saj seje nadzornega sveta sklicuje predsednik nadzornega sveta, ki sestavlja program sej ter nalaga upravi in strokovnim službam pripravo potrebnega gradiva, pri tem pa, če se tako odloči, upošteva predloge uprave, za katere ta meni, da so nujni za tekoče delo sklada. Zlonamerna pa je navedba v tistem delu, ko g. Pogačnik trdi, da sem z domnevno birokratskimi zadevami prikrivala nepravilnosti. Napačna je tudi navedba g. Pogačnika v odgovoru na četrto vprašanje o tem, ali je direktorica upoštevala mnenje nadzornega sveta, ko trdi, da sem odpovedala službo delavki med porodniškim dopustom. G. Pogačnik to informacijo navaja enostransko in v celoti napačno, saj je bil kot član nadzornega sveta

pravočasno seznanjen s problematiko, ki izvira iz časa pred mojim nastopom funkcije direktorice sklada, natančneje iz decembra 2004. Pogodbe nisem odpovedala, temveč je bila ta sklenjena za določen čas in se je iztekla, ker pa proračunska sredstva za sklenitev razmerja za nedoločen čas niso bila zagotovljena, je ni bilo mogoče podaljšati. Zunajsodna poravnava ni znašala 4 milijone, kot trdi g. Pogačnik, temveč 2,225.080,00 tolarjev. G. Pogačnik napačno navaja, da je po pravilniku treba potrjevati pogodbe na nadzornem svetu. Prvič, tak pravilnik sploh ne obstaja, drugič, pristojnosti tako uprave kot nadzornega sveta opredeljuje Sklep o ustanovitvi Filmskega sklada Republike Slovenije – javnega sklada, po katerem je sklepanje pogodb v pristojnosti direktorja. Glede filma, na katerega se g. Pogačnik sklicuje v odgovoru na vprašanje o filmskem festivalu v Portorožu, je treba povedati, da je producent film prijavil in ga ni umaknil, programa festivala pa, kot g. Pogačnik nedvomno ve, ne sestavlja direktor sklada, temveč direktor festivala.

Popolnoma zavajajoča je tudi trditev g. Pogačnika, da so nekateri avtorji dobivali predujme brez pokritja in finančne konstrukcije: prejemniki sredstev v primeru realizacije in razvoja projektov so namreč producenti in ne avtorji, predujem oz. avans pa je v skladu z veljavnimi splošnimi pogoji poslovanja in po novem sistemu pogodb mogoč, in sicer le do višine 25 odstotkov vseh sredstev ter po prejeti garanciji za dobro izvedbo posla. V času mojega mandata smo tudi uvedli pogodbe, po katerih je bilo izplačilo določene tranše sofi-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

nanciranja mogoče, šele ko je bila posamezna faza izdelave filma opravljena, sicer je bilo izplačilo zadržano. Trditev g. Pogačnika, da sem nepravilnosti prevaila na prejšnja vodstva sklada, je žaljiva in netočna: v času svojega mandata sem s popravljivimi ukrepi odpravila vse pomanjkljivosti, ugotovljene ob reviziji računskega sodišča pri pregledu poslovanja v letu 2004, letu torej, ko sklada nisem vodila.

Glede mnenja g. Pogačnika o programu je to njegovo legitimno in avtonomno mnenje, ki ga spoštujem, čeprav se z njim ne strinjam. Samo v tem letu je iz programa za leto 2006 po mojih podatkih posnetih ali še v delu pet celovečernih igranih filmov in en celovečerni dokumentarni film, med njimi je tako rekoč že končan tudi mladinski celovečerni film, ki je bil ob soglasju nadzornega sveta izbran lani. To navajam le zato, da bo informacija o nacionalnem filmskem programu, ki jo je podal g. Pogačnik, celostna in ne le enostransko prikazana.

Irena Ostrouška, Ljubljana

Vsak človek je enkrat in nenadomestljiv

Profesor je svojim študentom postavil vprašanje, kakšen pogled imajo na družino v sledeči situaciji: oče ima sifilis, mati je tuberkulozna, imajo že štiri otroke – prvi je slep, drugi je bil mrtvorjen, tretji je gluhonem in četrti tuberkulozen. Mati je noseča s petim otrokom in starši so pripravljene na abortus. Velika večina študentov se je izrekla v prid abortusu. Poslušal jih je in jim nato dejal, da so se odločili ubiti enega največjih genijev zgodovine – Beethovna. To je bila namreč zgodba enkratnega in nenadomestljivega bitja.

Exodus 20,13 – Ne ubijaj!

»Vbrizgali so mi močno koncentracijo raztopine,« je pričevala neka mama. »Od tega trenutka je bilo grozno. Moj otrok se je začel boriti, trpela je (bila je hčerka). Raztopina ji je ožgala kožo, oči in grlo. Bila je v agoniji. Poskušala je uiti (se rešiti preteče smrti). Iz različnih razlogov nisem nikoli dojela, da bo zaradi abortusa ona umrla. Nisem želela, da bi moj otrok umrl! Preprosto sem

se želela rešiti svojega problema ... , toda bilo je prepozno, da bi se vrnila nazaj! Ni bilo več sredstva, s katerim bi jo bilo mogoče rešiti. Nisem želela, da umre. Prosila sem jo, naj ne umre! Rekla sem ji, da sem bila razočarana, naj mi oprost, da sem jo mučila, ampak nisem je hotela ubiti! Abortus ni ubil samo moje hčerke, ubil je tudi del mene. Dokler infuzijska igla ni prebodla mojega trebuha, sem na neki način spoštovala samo sebe. Toda ko je otrok, ki sem ga zavržla, začel svoj boj v meni, sem se začela sovražiti!«

Nerajno bitje ni tvoja izbira, ampak tvoj otrok!

Znanost napreduje z gigantskimi koraki. V kakšno smer pa plove civilizacija? Danes so izumili že aparature, s katerimi se da poslušati srce otroka tri tedne po spočetju, fetus pri 8 tednih ima že izoblikovane organe, tudi možgane. Ste gledali operacijo Samuela v materinem telesu? Operirali so mu hrbtenico v 21. tednu od spočetja – posnetke so predvajali po vsem svetu. Nerojeni otrok se je z ročico oprijel operaterjeve roke. Sedaj je otrok, ki radosti svoje starše.

Danes se v slovenskem parlamentu pogovarjajo o 100 tisočakah, ki bi naj staršem legalizirali pravico do ubijanja. Zanimivo, kakšen junak je človek! Ubija nerajne otroke, evtanziral bi vse hudo bolne in onemogle ostarele. Skratka – škarje in platno življenja ima v svojih rokah!

Pravica do življenja. Zarodek je človek. Toda – ali je tudi oseba? Če nekateri ljudje niso osebe s človekovimi pravicami, med katerimi je temeljna pravica pravica do življenja, v kakšni družbi živimo? Edini ljudje v zgodovini, ki niso bili upoštevani in spoštovani kot osebe, so bili sužnji. Ste že kdaj srečali človeka, ki ni bil oseba? Koliko je vredno človeško življenje? Bomo umor legalizirali oziroma bo manj »naroden umor«, če bomo zanj plačali 417,29 evra? Za umor pod nobenim pogojem ne more biti opravičljivega razloga!

Si v stiski – razmišljaš o splavu? Stiska noseče matere in širše družine je lahko neznošna. Naj ti bo v pomoč pri odločitvi ogled strani http://www.splav.info/splav_abortus.html. Če pa želiš pomoč so-

Žabe svatbo so imele ...

Marija Vodišek

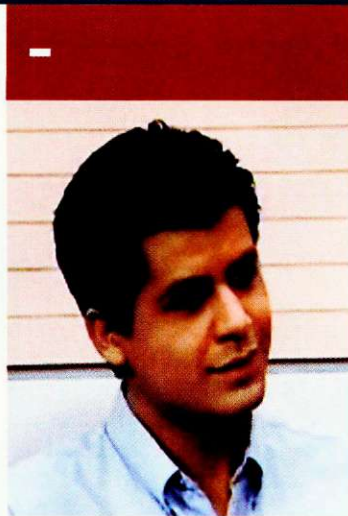
... zbrane iz sosednjih mlak. Jedle, pile so in pele, rega, rega, kvak, kvak, kvak. Tako so bili videti protestniki na ljubljanskem Kongresnem trgu. Prvobiten namen tega protesta ni bil mišljen kot podpora začasno preseljeni romski družini Strojlan, temveč kot žigosanje, stigmatiziranje sedanje vlade. Kakšna priložnost, da na javnem mestu zbrana, vendar že »skisana družbena smetana« lahko protestira in da javnosti na ogled svoj socialni čut. SIC Pa sploh ni pomembno, ali pri tem brani nekoga, ki ga nihče od navzočih ne bi sprejel v svojo bližino, važno je, da se vidi in sliši. Enakost in pravičnost pred zakonom jim je kaj malo mar. Na Kongresnem trgu so bili na množičnem pohodu laž, skrajno sprenevedanje in bolezenska samovšečnost. Če je mahanje s transparenti in kričanje v mikrofon edino uveljavljanje »kulturnikov« velikega formata, kot sta pesnik Boris A. Novak in pisatelj Tone Peršak, s skupino znanih provokatorjev, kot je koprski plezalec Bre(n)celj, je to edinstvena slika samozvanih kulturnikov. Kaj drugega kot laž je javno izrečena trditev nekdanjega šolskega ministra Slavka Gabra, da ta vlada ščuva ljudi proti Romom? Kdaj je kaj takega storila? Prvič po več letih eldeesove vladavine s prebujenim pravičnikom Janezom Drnovškom na čelu, ki ni storila prav nič za ureditev razmer med Romi in staroselci, je sedanja vlada ukrepala tako, kot je bilo v razgretem ozračju mogoče. Policija in notranje ministrstvo se v vsem času po slovenski osamosvojitvi in še v času SFRJ na te probleme nikoli nista odzvala, kot bi se morala. Spore in kriminal pri Romih je prepuščala lokalnemu prebivalstvu. Kaj vse so doživljali staroselci v teh dolgih letih, kjer se je dajala potuha izključno Romom, je treba slišati iz njihovih ust. Varuha človekovih pravic, tako Ivo Bizjak kot Matjaž Hanžek, nista na tem področju naredila prav nič, tako kot vse spremljevalne službe ne. Vse pritožbe, naslovljene na sedanjega varuha, so ostale brez odgovora. In ko se je mehur razpočil, je Hanžek poklical varuha EU. Kaj pa je storil ta varuh poleg tega, da je izjavil, da preselitev ni bila utemeljena? Jasno je, da varuhi branijo drug drugega, sicer bi ostali brez funkcij, k rešitvi zadeve pa s tem ne pripomorejo. Ob vseh teh dogodkih, ki se s popolnoma jasnimi nameni še dodatno netijo in jemljejo dragocen čas vladi, so glavni igralci poleg treh eldeesovih furij v parlamentu dobro znani. Kot običajno so se tudi tokrat mediji odzvali po znanem vzorcu, to je ugajati »večini«. Kdor bere dnevno časopisje, a ne le bombastičnih naslovov, lahko ugotovi, da mediji oz. avtorji prispevkov v njih sploh niso sposobni objektivno analizirati dogajanja. Kot nekoč trobijo v en rog. Sobotni uvodnik Dela izpod peresa odgovornega urednika Petra Jančiča pod naslovom »Bedna tekma« razgali tistemu, ki to razume, vso zatočnost slovenskega časnikarstva. Večina »vsestransko podkovanih« poročevalcev pa članke le prepisuje, velikopotezno poneumlja bralce in v tujini tožari domovino. Sedaj je še bolj jasno, zakaj so se tako upirali vsaki spremembi. Zato, ker bi se morali naučiti še kaj novega, to pa je za njihovo intelektualno zmogljivost preveč. Verodostojnost nekaterih novinarjev je na ničelni stopnji.

človeka v svoji stiski, se obrni na brezplačno številko Sopotnik 080-22-23 ali Samarijan, svojo dilemo lahko predebatiraš tudi na www.solazazivljenje.si ali pa preprosto potrkaš na vrata najbližje Karitas ali

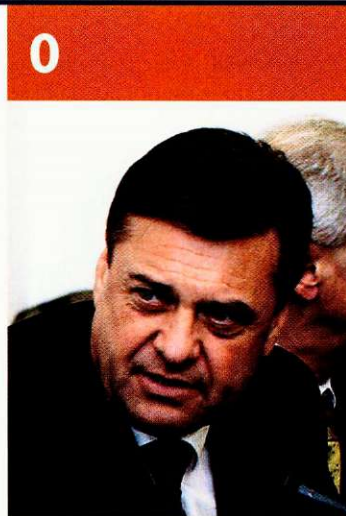
župnijskega urada in skupaj bomo poskušali poiskati pravo rešitev. Ljudje smo dani drug drugemu, da se podpiramo v svojih stiskah.

*Majda Ganzitti,
Slovenska Bistrica*

Politični semafor

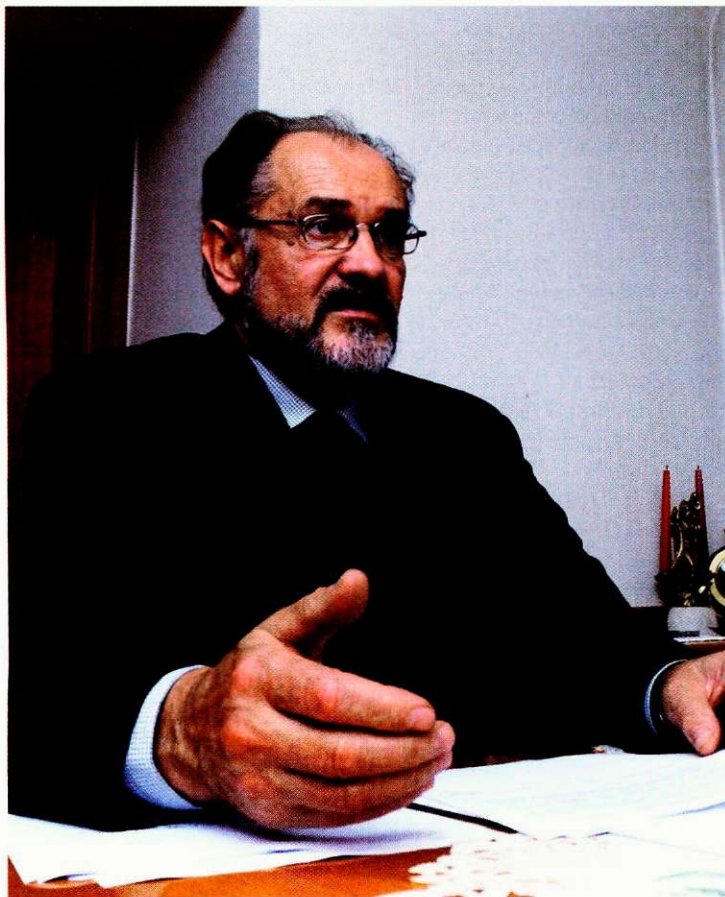
V dobrem in slabem Bogdan Miklič, predsednik društva Cigani včeraj – Romi danes, je eden od akterjev v zgodbi o preselitvi romske družine Strojjan, vendar pa, kot kaže, ne igra prav pozitivne vloge, saj je očitno pripravljen podpirati omenjeno družino v dobrem in slabem. Med drugim si zelo prizadeva za to, da bi družino Strojjan vrnil na prvotno lokacijo, pri tem pa celo napoveduje demonstracije Romov pred parlamentom, če jim vlada ne bo našla nastanitve.

Zaušnica županu Novoizvoljeni ljubljanski župan Zoran Janković je kmalu po prevzemu funkcije naletel na prvo veliko oviro, saj je z napovedjo preselitve družine Strojjan v Sostro tako razburil tamkajšnje krajanje, da so se temu odločno uprli. Ko jih je Janković obiskal, je bil deležen kar nekaj kritik na svoj račun. Očitno je, da se bo njegova priljubljenost kljub sodelovanju z vlado vsaj v tistem delu Ljubljane precej zmanjšala.

Neutrudni minister Minister za šolstvo in šport Milan Zver si neutrudno še naprej prizadeva za rešitev problema romske družine Strojjan, čeprav je napovedal odstop z mesta predsednika vladne komisije za zaščito romske skupnosti. Njegov trud so zaznali tudi Romi, zato so njegovemu odstopu nasprotujejo, saj po njihovem mnenju ni potreben. Ali so s tem naredili kakšen vtis na levičarske »borce proti nestrpnosti«, ki napadajo vlado, še ni znano.

Koroški Martin Čedermac

Slovenski duhovnik, jezuit pater Franček Kramberger po rodu ni koroški Slovenec. Doma je iz okolice Lenarta v Slovenskih goricah, s Koroško pa je močno povezan, saj tam opravlja službo dušnega pastirja, in sicer v Šmihelu pri Pliberku. Čeprav je bil kot slovenski jezuit na Koroško poklican za tri leta, svojo službo tam opravlja že devet let. Njegovo poslanstvo seveda ni samo dušno pastirstvo v dveh dvojezičnih župnijah, ampak tudi obramba pred čedalje hujšim nacionalističnim divjanjem, ki ga spodbuja koroški deželni glavar Jörg Haider.

Verjetno bi p. Franček Kramberger ostal v anonimnosti, če ne bi pred kratkim blagoslovil novozgrajenega občinskega urada v župniji. Pri blagoslovu je namreč nosil majico z dvojezičnim napisom Kärnten/Koroška, kar je tako razburilo koroške nacionaliste, da so ga zatožili celovškemu škofu Aloisu Schwarzu, češ da je obred blagoslova

opravil samo v slovenščini. Izkazalo pa se je, da je p. Kramberger opravil obred v obeh jezikih, njegov protest pa je bil namenjen temu, da občinska stavba ni opremljena z ustreznim dvojezičnim napisom. Vsekakor je dogodek samo vrh ledene gore. P. Franček Kramberger je namreč dejal, da ima z nacionalisti že dlje časa težave, saj mu grozijo tudi po telefonu. Temu naj bi botrovalo njegovo zavzemanje za Slovence, ki so v tem okolju pogosto žrtve diskriminacije. Opozoril je tudi na dejstvo, da se je Haider lotil podiranja dvojezičnih tabel, ki so bile postavljene z udeležbo uradnih predstavnikov oblasti in tudi Cerkve, zaradi česar bo Cerkev protestirala. Eden takih izpadov se je nedavno zgodil v Žvabeku.

Kakor koli že, p. Franček Kramberger ostaja nekakšen novodobni Martin Čedermac v zibelki slovenstva, ki niti v Evropski uniji nima miru pred nacionalističnimi pritiski. G. B.

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom **vsak mesec podarja 15 aparatov GSM Sony Ericsson K300i.**

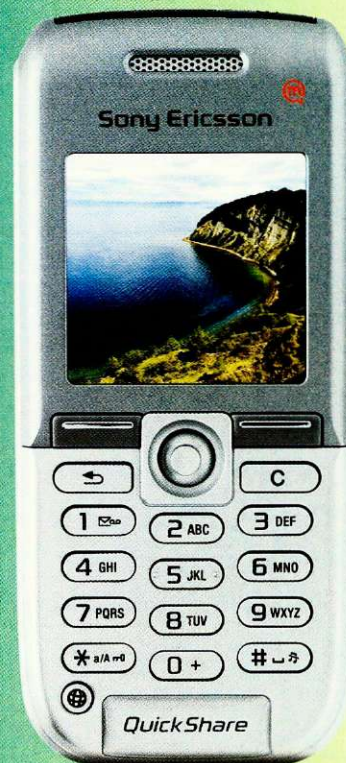
Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. decembra 2006.

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si. Rezultati žrebanja bodo objavljeni v tedniku Demokracija in na spletni strani www.demokracija.si.

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

► **Sony Ericsson K300i:** tri frekvenčna področja, barvni grafični zaslon, vgrajen digitalni fotoaparati, snemanje video posnetkov, GPRS, MMS, QuickShare, WAP 2.0, MP3 kot zvonjenje, imenik s slikami ...

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno 2 x letno 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 550 SIT (2,29 €). Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

